

Volebný program SaS pre budúce generácie

Budúcnosť je

SaS
Sloboda Solidarita

MGR. MARTIN POLIAČIK

je poslancom Národnej rady SR. Učil na súkromnej základnej škole Montessori v Bratislave. Študoval systematickú filozofiu na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity. Od roku 1996 bol aktívnym členom Slovenskej debatnej asociácie, v rokoch 2003 - 2006 ju viedol na pozícii výkonného riaditeľa. Je medzinárodne akreditovaným debatným trénerom, rozhodcom a lektorom. Spolupodielal sa na vytváraní metodológie akademickej debaty, ktorú dnes využívajú stovky stredoškolských a vysokoškolských študentov na Slovensku. Hovorí aktívne po anglicky, dorozumie sa po nemecky a španielsky.

TVORBA PROGRAMU

AKO SME TVORILI PROGRAM

Tak ako sme sa za dva roky zmenili my, zmenil sa aj náš prístup k programu. Predtým sme ponúkali nápady, tentokrát ponúkame komplexnú víziu. Vieme ako štát funguje a ako by fungovať mal. V sedemnástich kapitolách, rozdelených podľa existujúcich ministerstiev s pridaním štyroch prierezových tém, Vám predstavujeme ako majú jednotlivé rezorty fungovať a systematické riešenia, ako požadovný stav dosiahnuť. Ponúkame reálnu alternatívu voči existujúcim prístupom. Sme stranou odborníkov a tento program to potvrdzuje.

1. Verejné financie.....	8
2. Sociálna politika	11
3. Hospodárstvo, podnikateľské slobody, energetika	18
4. Doprava	29
5. Verejná správa, E-government, volebný systém	38
6. Boj proti korupcii	43
7. Súdnicstvo a spravodlivosť.....	46
8. Obrana.....	52
9. Zahraničná politika.....	55
10. Vnútoraná bezpečnosť.....	58
11. Pôdohospodárstvo	63
12. Životné prostredie	67
13. Zdravotníctvo	71
14. Školstvo, veda, výskum a šport.....	75
15. Sociálne vylúčené spoločensvá.....	85
16. Kultúra a médiá.....	88
17. Osobné slobody	91

Vážení voliči,

neprešli ani dva roky a opäť Vám predstavujeme volebný program. Musím povedať, zažili sme toho veľa, takpovediac rýchlokurz politiky. Áno, urobili sme zopár chýb, ale neskompromitovali sme sa. Párkrát sme urobili zbytočné ústupky, ale nikdy sme nestratili naše ideály.

Sme stranou čestných ľudí a po roku a pol vládnutia stojíme našim voličom zoči-voči s čistým svedomím. Boli sme zvolení, aby sme hájili záujmy Slovenska a presne to sme robili. Vďaka SaS ušetrili slovenskí daňovníci 820 miliónov eur pri prvej pôžičke Grécku a vďaka SaS prišli poslanci o priestupkovú imunitu. Nehovoriac o ďalších desiatkach splnených sľubov.

Sme oveľa skúsenejší a zohratejší. Vidíme, že presluhujúci politici dávno zabudli na dôvody, pre ktoré išli do politiky, a práve my sme tí, ktorí ich vystriedajú. SaS je po viac ako dvadsiatich rokoch prvou stranou, ktorá vznikla na zelenej lúke, teda stranou, ktorá nie je odpadovým produktom iných strán a ktorá zároveň svojim opätovným vstupom do parlamentu potvrdí, že nie je stranou na jedno volebné obdobie.

Sme strana, ktorá je postavená na hodnotách. Sme strana, ktorá neotáča v zásadných veciach a sme strana, na ktorej slovo sa môžete spoľahnúť. Sme strana, ktorej cieľom sú reformy a zodpovedné hospodárenie a sme strana, ktorá si ctí slobodu, či osobnú alebo v podnikaní.

Sme skrátka skutočná pravicová strana.

Richard Sulík
predseda strany SaS

Hodnoty strany Sloboda a Solidarita

Všeobecne sa verí, že je dobré obetovať blaho jednotlivca pre blaho skupiny. No jednotlivec, ktorého sa jeho spoluobčania chystajú práve vhodiť do sopky, aby privolali dážď, sa na túto pravdu pozerá zrejme inak. Inými slovami, keď sú šťastní všetci jednotlivci, je šťastná celá spoločnosť. Ale šťastná spoločnosť ešte nemusí znamenať, že budete šťastný vy, alebo ona či on. Navyše, spoločnosť rozhodne nebude šťastnejšia, ak budú preferovaní raz robotníci, inokedy živnostníci, potom dôchodcovia a párne roky zdravotné sestry. Takýto prístup našich politických kolegov len ničí dobré vzťahy medzi ľuďmi.

Čo teda treba vykonať pre to, aby sa mali lepšie všetci tí, ktorí o to stoja a s nimi aj celá spoločnosť? Zoznam základných statkov, ktoré zvýšia kvalitu života jednotlivca a ktoré im môže poskytnúť spoločnosť, sa dá zostaviť pomerne rýchlo. Každému napadnú veci ako napr. zabezpečenie slobody pohybu, voľby povolania, istoty, že neumriete od hladu, či zabezpečenie v chorobe a podobne. My sme si takýto zoznam urobili, potom sme požiadavky dôkladne roztriedili a zistili sme, že za väčšinou požiadaviek sú dva faktory - sloboda a solidarita. Samozrejme, oba faktory musia prinášať prospech pre jednotlivca, ale aj prospech pre spoločnosť.

SLOBODA

Súčasťou osobného úsilia jednotlivca o šťastie je sloboda. Nikto z nás nechce, aby nám náš sused alebo naša svokra hovorili, čo máme robiť. Ak sa dôkladne zamyslíte, zistíte, že jediný dôvod obmedziť slobodu jednotlivca je zásah do slobody iného jednotlivca. Isteže, denne sa vzdávame časti osobnej slobody a odovzdávame ju svojej žene, svojim deťom, svojej kariére. Ale tento dar je dobrovoľný.

Ak nebudeme dávať dobrý pozor, ani si nevšimneme kde všade nám je sloboda ubieraná. Nevšimneme si, že sme nútení podporovať zo svojich peňazí inštitúcie, ktorých nielen že nie sme členom, ale ktoré majú protichodný program s našim svetozorom. Nevšimneme si, že rôzne licencie udeľované štátom nám berú slobodu voľby pri podnikaní a nevšimneme si, že o polovici peňazí, ktoré zarobíme, nerozhodujeme my, ale nejakí úradníci, ktorí nám ich vo forme daní a odvodov zoberú. Možno sú to maličkosti, ale sloboda sa stráca po kúskoch. Obmedzovanie voľnej cenotvorby, prikazovanie kedy majú byť otvorené obchody, nariadovanie koľko alebo kto smie pracovať a pod. Zrazu len zistíme, že naša sloboda je obmedzovaná výrazne. Štátom.

Sloboda jednotlivca je dôležitá aj pre spoločnosť. Blahobyť budujú jednotlivci a čím viac slobody, čím väčšie možnosti majú, tým väčších vecí sú schopní. História to už mnohokrát ukázala. My nechceme produktívnemu obyvateľstvu odobrať značný objem peňazí, aby sme sa následne mohli hrať na bohov a peniaze prerozdeliť tak, aby sa viac zotrel ekonomické rozdiely medzi ľuďmi. Tiež nechceme nimi kohokoľvek uprednostňovať a zasahovať do hospodárstva.

Čo by sa stalo, keby sme minimalizovali zásahy do úsilia jednotlivca? Čo by sa stalo, keby sme nechali každého zbohatnúť ak chce (samozrejme tak, aby nenašiel slobodu iným a neporušoval zákony), alebo aj nie, ak vyznáva iné hodnoty? Nuž, asi by sa každý usiloval o svoje osobné šťastie najlepšie ako by len vedel.

Samozrejme, že nestačí bojovať o vyššiu mieru slobody, treba aj chrániť tú, ktorú sme už nadobudli. Dodržiavanie právnych noriem je preto pre nás mi-

moriadne dôležité a právny štát, obzvlášť vymoženost práva, vnímame ako podstatnú časť slobody jednotlivca.

Nezabúdajme preto... Strácame ju nenápadne, ale sloboda je najdôležitejším faktorom pri hľadaní osobného šťastia človeka a my sa chceme zasadiť o jej navrátenie do rúk jednotlivca v maximálnej možnej miere.

SOLIDARITA

Počuli ste, ako váš priateľ či známy komentuje situáciu bezdomovca slovami: „Sám si za to môže. Nemal začať chľasť.“ Táto úvaha zabúda na fakt, že keď je niekto krásny, zdravý, silný a inteligentný, tak do biedy sotva upadne. Nik nie je dobrovoľne chudobný alkoholik bez strechy nad hlavou. Žobrákom sa človek stane tak, že sa niečo pokazí.

Môže sa to prihodiť úplne každému. Môžeme mať nehodu, môžeme mať mozgovú príhodu, môžeme zbankrotovať, môžeme prepadnúť alkoholu... Možno nám pomôžu dobrí ľudia a možno sa od nás všetci odvrátia. Ale istota, že ani v biede nezomrieme od hladu alebo od zimy, je mimoriadne silným faktorom. Istota, že žiaden človek neumrie hladom, je výsadou civilizovanej spoločnosti. Sme presvedčení, že v 21. storočí a v strede Európy musí byť spoločnosť natoľko solidárna, aby mal každý jeden jej člen garantované životné minimum a základnú zdravotnú starostlivosť. Kto chce viac, musí sa snažiť. Sme ale presvedčení aj o tom, že existujú určité skupiny ľudí, ako napríklad osamelé matky alebo invalidi, ktoré si zaslúžia vyššiu mieru solidarity ako len životné minimum.

Istota, že s jednotlivcom bude spoločnosť solidárna v čase jeho biedy, je druhým najdôležitejším faktorom pri hľadaní osobného šťastia človeka, ale aj stability civilizovanej spoločnosti. Na druhej strane ale nesmie táto istota obmedziť snaženie jednotlivca.

ZDRAVÝ ROZUM

Naše úsilie, naše jednotlivé ciele a náš program musia obstáť v konfrontácii s našimi základnými hodnotami - čím vyššou mierou slobody a základnou mierou solidarity. Preto si vždy kladíme otázku - zvýši taký či onaký návrh slobodu jednotlivca alebo upevní solidaritu v spoločnosti? Je však niekoľko cieľov, ktoré sú obsiahnuté v našom programe, pri ktorých sa to priamočiaro nedá vidieť. Nazývajúme ich ciele zdravého rozumu. Napríklad cieľ meniť zákony len raz ročne alebo uprednostniť jednoduché riešenie pred komplikovaným. Nebudeme vám dávať sľuby, ktoré nie je možné splniť. Súčasťou zdravého rozumu je otázka, či máme právo získavať mandát aj za cenu potierania zdravého rozumu. Naša odpoveď je, že nemáme.

Všetko, čo navrhujeme, je zaručene v súlade s našimi základnými hodnotami, ktorými sú sloboda, solidarita a zdravý rozum. Každý náš návrh buď zvyšuje mieru osobnej alebo ekonomickej slobody, alebo upevňuje základnú mieru solidarity, ale je rozhodne v súlade so zdravým rozumom.

ING. JOZEF KOLLÁR, PHD

je poslancom Národnej rady SR, predsedom poslaneckého klubu SaS a predsedom výboru NR SR pre financie a rozpočet. V rokoch 2000 - 2006 pôsobil ako predseda predstavenstva Volksbank Slovensko, ktorú v roku 1991 zakladal. Je autorom Zákona o NBS. Viedol rokovania v MMF vo Washingtone spojené so vznikom SR. Bol členom poradného tímu ministra financií pre rozdelenie federálnej meny. Študoval na Ekonomickej univerzite v Bratislave, titul PhD. získal na Ekonomickom ústave SAV a absolvoval aj postgraduálne štúdium bankovníctva v USA a v Japonsku. Ovláda anglický a nemecký jazyk.

1. VEREJNÉ FINANCIÉ

ŠTÁTNY ROZPOČET

Problémom Slovenska je dlhodobá udržateľnosť verejných financií, pričom riešenie tohto problému sa stáva ešte naliehavším vo svetle najnovšieho vývoja dlhovej krízy v eurozóne. Budeme pokračovať v tom, čo sme začali v roku 2010, v konsolidácii verejných financií a v reálnom naplňaní zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

Našou najvyššou prioritou v oblasti verejných financií preto zostáva ich konsolidácia, t.j. znižovanie deficitu. Po parlamentných voľbách bude nevyhnutné okamžite prijať opatrenia, ktoré povedú k zníženiu deficitu pod 3 % už v roku 2013. Naplníme tým politický záväzok Slovenska voči Európskej únii, ktorý je zapísaný v Programe stability a rastu a v Národnom programe reforiem na roky 2012 až 2014. Pre Slovensko je nevyhnutné dosiahnuť vyrovnaný štátny rozpočet do roku 2016.

Pokračovanie v konsolidácii verejných financií je kľúčové najmä z dôvodu udržania dôveryhodnosti Slovenska na finančných trhoch, keďže len v roku 2012 bude Slovenská republika emitovať takmer 8 mld. € dlhopisov. Na Slovensku bol prijatý zákon o rozpočtovej zodpovednosti a začnú tiež platiť nové, sprísnené fiškálne pravidlá v eurozóne, spojené s vymožiteľnými sankciami. Ak by nepokračovala konsolidácia verejných financií, už rok po voľbách môže nová vláda dostať sankcie vo výške približne 140 mil. €. Napriek napätej situácii vo verejných financiách nie je bezpodmienečne nutné zvyšovanie daňovej kvóty (daňové príjmy/HDP), ak okamžite po voľbách presadí nová vláda tieto opatrenia:

- *Nanovo zdefiniuje rozsah služieb poskytovaných štátom.*
- *Zošťíhli a zefektívni verejnú správu a bude sa všetkými prostriedkami usilovať o budovanie efektívnejšie fungujúceho „malého“ štátu.*

- *Zníži výdavky v jednotlivých rozpočtových kapitolách a plošne zníži výdavky na tovary a služby o 5 %.*
- *Výrazne obmedzí regionálnu štátnu správu a odstráni duplicitné činnosti štátnej správy a samosprávy.*
- *Zastaví politické nominácie na daňových úradoch, zavedie lotériu daňových dokladov a obmedzí tak daňové úniky, ktoré sú v súčasnosti odhadované sumou 1,4 mld. €, čo predstavuje druhé najvyššie úniky v EÚ.*
- *Dokončí projekt UNITAS a bude pokračovať v rušení výnimiek v daňovo-odvodovom systéme, čím zabezpečí efektívnejší výber daní.*
- *Zavedie benchmarking pre samosprávy.*

DANE A ODVODY

Sme zásadne proti demontáži rovnej dane a proti zvyšovaniu priamych daní, najmä dane z príjmu právnických a fyzických osôb. Rovnako ako kvalifikovanú pracovnú silu, aj daňový systém považujeme za komparatívnu výhodu Slovenska a bolo by zlým riešením takejto výhody sa vzdať. V čase hospodárskej recesie dokonca riešením fatálnym. Z tohto dôvodu tiež nepodporíme snahy EÚ o harmonizáciu daní a zavádzanie nových „európskych“ daní, ako je európska daň z pridanej hodnoty alebo európska environmentálna daň.

Pri stanovovaní rozpočtových priorit budeme presadzovať uskutočnenie súťaže o verejné zdroje. Len ak sa vláda bude rozhodovať na základe toho, ktorý rezort ich dokáže použiť účelnejšie a efektívnejšie, dokážeme minimalizovať dosiaľ každoročne uplatňovaný „stranícky princíp“ pri určovaní rozpočtových priorit.

DAŇOVO-ODVODOVÁ REFORMA

V rokoch 2010 – 2011 sme pripravovali daňovo-odvodovú reformu, tá sa však napokon zrealizovala len z malej časti. Daňovo-odvodová reforma musí pokračovať, inak Slovensko stratí konkurenčnú výhodu získanú ešte v roku 2004 zavedením rovnej dane. Cieľom má byť jednoduchý, spravodlivý a solidárny daňovo-odvodový systém, efektívne zabraňujúci únikom pri platení daní a odvodov. Dobre nastavený daňovo-odvodový systém v súčinnosti s reformovaným systémom sociálnej pomoci musí ľudí motivovať pracovať a podnikať a to je našim cieľom. Nebudeme súhlasiť so zvyšovaním priamych daní, naopak, budeme hľadať spôsoby, ako znížiť vysoké sadzby odvodov zamestnancov.

Zavedením jednotného miesta na výber daní cla a odvodov sa zníži dnešná administratívna náročnosť pre podnikateľov. K tomu prispeje aj odstránenie rozličných výnimiek, odstránenie zbytočných a duplicitných tlačív a formulárov, jednoduché ročné zúčtovanie dane a odvodov, ktoré bude namiesto občana vystavovať samotný daňový úrad.

- Navrhujeme zavedenie superhrubej mzdy. Zamestnávateľa nebudú platiť odvody, budú však musieť o doterajšie sumy odvodov zvýšiť mzdy zamestnancov. Zamestnávateľa budú mať naďalej zodpovednosť za výpočet a platby odvodov za svojich zamestnancov.
- Budeme presadzovať postupné znižovanie sadzieb odvodov a zvyšovanie solidarity pri určení dávok zo sociálneho poistenia.
- Odvody musia byť spravodlivé. Zjednotíme vymeriavacie základy a sadzby odvodov.
- Navrhujeme zrušiť výnimky pri platení odvodov. Od odvodov by mali byť oslobodené len príjmy v symbolickej výške, keď je administratívna náročnosť vyššia ako finančný príjem z odvodov samotných.
- Zavedieme jednotné miesto na výber daní cla a odvodov. Zjednodušíme administratívne povinnosti zamestnávateľov a živnostníkov.
- Zrušíme väčšinu formulárov a tlačív, zavedieme jednotné jednoduché zúčtovanie dane a odvodov, ktoré za daňovníka pripraví daňový úrad.
- Pripravíme zavedenie odvodového bonusu – efektívneho daňovo-odvodového systému podporujúceho aktivitu, prepojeného s jednoduchým a sociálne spravodlivým systémom štátnych sociálnych dávok.

RNDr. JOZEF MIHÁL

je v súčasnosti podpredsedom vlády a Ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny, a rešpektovaným odborníkom na dane a odvody. Vo svojej práci sa riadi heslom „je lepšie hladných naučiť ryby chytať, ako ich nimi každý deň iba kŕmiť“. V rokoch 2005 – 2006 pôsobil ako externý poradca ministra zdravotníctva v oblasti zdravotného poistenia. Je spoluautor internetového poradenského portálu www.drak.porada.sk. Študoval na Matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Komenského. Medzi jeho záľuby patrí futbal, je členom výkonného výboru futbalového klubu Inter Bratislava, ktorý sa mu spolu s ďalšími nadšencami podarilo zachrániť, zatiaľ v podobe mládežníckeho klubu.

2. SOCIÁLNA POLITIKA

Problémom Slovenska je vysoká nezamestnanosť. Riešenia, ktoré ponúkame, sú v duchu hesla „Je lepšie ľudí naučiť ryby chytať, ako im ryby rozdávať“. Budeme pokračovať v tom, čo sme začali v roku 2010 – v reformách trhu práce. Trvalé a zmysluplné pracovné miesta tvoria podnikatelia. Preto budeme prijímať opatrenia podporujúce samostatnosť, iniciatívu a aktivitu.

ZAMESTNANOSŤ

Riešenie súčasného stavu nezamestnanosti na Slovensku je najmä v zlepšovaní podnikateľského prostredia a zjednodušovaní pracovnoprávnej legislatívy, podpore flexibility a vzniku nových pracovných miest. Podporíme zodpovedné využívanie zdrojov z Európskeho sociálneho fondu na tvorbu a udržanie pracovných miest. Rast zamestnanosti podporíme aj dôslednou realizáciou daňovo-odvodovej reformy a postupným zavedením odvodového bonusu.

- Presadíme ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia zmenami v pracovnoprávnej legislatíve, najmä v Zákonníku práce. Príkladom je zrušenie sadzieb minimálnych mzdových nárokov ako prvý krok k zrušeniu minimálnej mzdy a jej nahradeniu dobrovoľnými dohodami na podnikových/sektorových úrovniach. Na základe pozitívnych skúseností z praxe a najlepších skúseností z iných krajín budeme zlepšovať možnosti flexibility a využitia pracovného času. Pozornosť budeme venovať nástrojom ako flexikonto, ktoré po roku 2009 pomohlo zamestnávateľom v čase krízy udržať trvalé pracovné miesta.
- Na podporu udržania pracovných miest s nízkou pridanou hodnotou, do úplného zrušenia minimálnej mzdy, zmrazíme na prechodné obdobie minimálnu mzdu. V prípade nástupu hospodárskej krízy navrhujeme dočasné zníženie minimálnej mzdy o 20 percent.
- Zamestnávanie dlhodobu nezamestnaných podporíme znížením odvodov pre zamestnan-

cov s nízkou mzdou, do jej úplného zrušenia a nahradenia dobrovoľnými dohodami, znížením minimálnej mzdy pre osoby znevýhodnené na trhu práce.

- Budeme pokračovať v dobre naštartovaných projektoch zamestnanosti financovaných zo štrukturálnych fondov – práce na protipovodňových opatreniach, obnove hradov a kultúrneho dedičstva, školských asistentov, v opatrovateľskej službe, pri podpore náhradných rodičov atd.
- V zákone o zamestnanosti zlepšíme nástroje na udržanie pracovných miest a obmedzíme zbytočnú administratívnu záťaž podnikateľov pri využití týchto nástrojov.
- Podporíme zamestnanosť v odľahlých regiónoch príspevkami na dopravu do zamestnania.
- Zreformujeme príspevky začínajúcim živnostníkom, aby boli skutočnou motiváciou pre ľudí s vôľou podnikat.
- Podporíme nešťátne agentúry na sprostredkovanie zamestnania.
- Na podporu tvorby pracovných miest pre osoby znevýhodnené na trhu práce využijeme zdroje zo štrukturálnych fondov.

HMOTNÁ NÚDZA

Ľudia v hmotnej núdzi musia dostať zmysluplnú prácu, nie dávky v hmotnej núdzi. Vďaka zle nastavenému systému robí štát z ľudí v hmotnej núdzi žobrákov, ktorí raz za mesiac natrčia ruku a štát im dá peniaze bez toho, aby od nich čokoľvek očakával. Prichádzajú o pracovné návyky, stávajú sa súčasťou armády sociálne vylúčených. Sú odkázaní výlučne na štát, strácajú postavenie v spoločnosti a ľudskú dôstojnosť. Keď dáme ľuďom namiesto dávok prácu, dáme im možnosť vytvárať hodnoty, z ktorých budú profitovať nielen oni, ale aj štát. Zo systému zároveň vypadnú všetci tí, ktorí pomoc od štátu dosiaľ zneužívali a pritom pracovali načierno doma alebo v zahraničí. V rámci šetrenia verejných financií okrešme sociálny systém predovšetkým o také dávky, ktoré sú nesystémové, jednorazové a nespravodlivo nastavené.

- Zrušíme dávky v hmotnej núdzi a všetky príspevky k dávke v hmotnej núdzi.
- Poskytneme každému v hmotnej núdzi zmysluplnú prácu za minimálnu mzdu vyplácanú na dennej báze s tým, že ak do práce nenastúpi, v ten deň sa mu nebude vyplácať denná odmena vypočítaná z hodnoty dnešnej minimálnej mzdy.
- Na tento účel zriadieme štátnu agentúru, ktorá bude fungovať na princípe agentúr podporovaného zamestnávania. Tá bude zamestnancov koordinovať a distribuovať do rôznych oblastí – verejnoprospešné práce; diaľnice – výstavba diaľničných úsekov, udržiavacie práce popri diaľniciach; pôdohospodárstvo – obrábanie polí, stráženie úrody, verejná a štátna správa, protipovodňové aktivity, značenie turistických chodníkov, práca v štátnych lesoch; obnova, opravy, rekonštrukcie budov verejnej a štátnej správy, národný projekt obnovy dediny;

asistentské práce v profesionálnej armáde, asistenti na školách, rôzne práce v nemocniciach a podobne.

- Na plnú dennú sumu vypočítanú z čistej minimálnej mzdy bude mať nárok len ten, kto odpracuje plných osem hodín. Za skrátený štvorhodinový úväzok získa polovicu denného zárobku.
- Tí, ktorí neprídu do práce, dostanú od štátu jedno teplé jedlo denne, bez nároku na akékoľvek peňažné dávky.
- Navrhujeme ponechať tzv. ochranný príspevok pre tých, ktorí z objektívnych a veľmi jasne stanovených príčin nemôžu pracovať – matky s malými deťmi do šesť rokov, invalidní a starobní dôchodcovia, ktorých príjem nedosahuje životné minimum.

PODPORA MLADÝCH RODÍN

Vážime si rodinu. Je kolískou detí a výsadným spoločenstvom ľudí, ktorí sa navzájom podporujú a pomáhajú si. Preto sme sa úspešne angažovali v tom, aby boli podmienky pre rodiny a najmä mladé rodiny zlepšované. Podporíme opatrenia, ktoré rodičom umožnia zlúčiť pracovné a rodičovské povinnosti pre lepšiu a stabilnejšiu životosť v rodine. Podporujeme myšlienku, aby mohli rodičia pri deťoch zotrvať v ranom detstve čo najdlhšie. Presadili sme zvýšenie a predĺženie materského príspevku a vďaka nám dnes môžu rodičia počas rodičovskej dovolenky pracovať. V trende pomoci k ekonomickej nezávislosti rodiny počas náročného obdobia výchovy malých detí budeme naďalej pokračovať.

- Presadíme zvýšenie materského príspevku tak, aby dosiahol výšku 100 % predchádzajúceho čistého príjmu rodiča.
- Predĺžime možnosť čerpania príspevku na starostlivosť o dieťa pre pracujúcich rodičov.

Z analýzy Svetovej banky vyplýva, že náš sociálny systém nie je vôbec zacielený na skupiny, ktoré sociálnu pomoc od štátu potrebujú. Takýto systém je drahý a neefektívny, lebo pomáha ľuďom, ktorí dávky v celkovom príjme vôbec nepociťujú, a naopak, tým, čo pomoc potrebujú, dáva málo. Z prepočtov vyplýva, že zhruba 30 % ľudí, ktorí poberajú akékoľvek sociálne dávky, predovšetkým prídavky na deti, do systému nepatrí, lebo ich príjem je postačujúci.

- Presadíme, aby boli prídavky na deti viazané na príjem rodičov/rodiča.
- Presadíme, aby boli prídavky na dieťa ohraničené počtom detí a aby sa prídavok na dieťa s pribúdajúcim počtom detí znižoval.

Množstvo jednorazových príspevkov v rámci sociálnych dávok sa ukazuje ako neefektívne plytvanie peniazmi. Niektoré dokonca podporujú vznik negatívnych vedľajších efektov. Napríklad príspevok pri narodení dieťaťa a príplatku pri narodení dieťaťa (spolu 829 eur), spôsobil, že ročne má

až 1 400 matiek, ktoré sú samy deťmi, dieťa. Riešia tak sociálnu situáciu svoju a svojich rodín. Vlní bol počet matiek mladších ako 14 rokov najvyšší za posledných desať rokov.

- *Zrušíme príspevok pri narodení dieťaťa a príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa a takto získané prostriedky použijeme na zvýšenie, respektíve predĺženie rodičovského príspevku.*

DŮCHODKOVÁ REFORMA

Budeme presadzovať dokončenie reformy dôchodkového systému. Dôchodkový systém má byť vyvážený, spravodlivý a súčasne solidárny. Zároveň musí byť odolný voči budúcim ekonomickým krízam a zodpovedať budúcemu demografickému vývoju Slovenska. Preto sme za to, aby dôchodkový systém stál na dvoch pevných nohách, dvoch pilieroch. Tieto piliere majú mať odlišný charakter, aby súčasným i budúcim dôchodcom poskytli stabilnú oporu a záruku slušnej životnej úrovne teraz i v nasledujúcich desaťročiach. Dôchodkový systém musí byť dlhodobo udržateľný a nesmie byť príčinou deficitov v štátnom rozpočte.

Dôchodky z priebežného systému (prvý pilier) majú mať solidárny charakter a ich výška má byť závislá najmä od počtu rokov dôchodkového poistenia. Druhý dôchodkový pilier na báze osobných dôchodkových účtov má byť postavený na princípe zásluhovosti. Výška dôchodku z druhého piliera má byť závislá aj od zhodnotení príspevkov sporiteľa. Príslušný zákon preto musí správcovským spoločnostiam dať možnosti čo najvyššieho zhodnotenia majetku sporiteľov pri zachovaní primeraných garancií.

Tretí pilier vo forme dobrovoľného dôchodkového sporenia má doplnkový charakter a jeho podpora zo strany štátu má byť účinná, nie však na úkor neprimeraných daňových či odvodových zvýhodnení.

- *Presadíme zvýšenie solidarity v prvom dôchodkovom pilieri. Výška dôchodku zo sociálneho poistenia by mala byť viac závislá od doby poistenia.*
- *Presadíme valorizáciu dôchodkov podľa tempa inflácie.*
- *Zavedieme minimálny dôchodok, aby sa dôchodcovia, ktorí si odpracovali zákonom stanovený počet rokov, nedostali do hmotnej núdze.*
- *Presadíme automatické stabilizačné mechanizmy v prvom dôchodkovom pilieri – budú sa týkať najmä úpravy dôchodkového veku a vzorca na výpočet dôchodku.*
- *Namiesto vianočných príspevkov presadíme vyššie a adresnejšie príspevky štátu dôchodcom v zariadeniach sociálnych služieb.*
- *Budeme pozorne sledovať efektivitu zhodnocovania prostriedkov sporiteľov na ich dôchod-*

kových účtoch v druhom dôchodkovom pilieri a budeme presadzovať opatrenia na dosiahnutie čo najvyššieho zhodnotenia pri rozumnej miere rizika a zachovaní garancií pre sporiteľov.

- *Presadíme zákon o anuitných dôchodkoch z druhého dôchodkového piliera.*

OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Odhad populácie na Slovensku s akýmkoľvek obmedzením, zdravotným postihnutím je 939 000 ľudí (17,3 %) a celková populácia s ťažkým alebo hlbokým obmedzením je 346 000 ľudí (6,4 %). Osoby so zdravotným postihnutím patria všeobecne do skupiny chudobou najohrozenejšej populácie. Cieľom navrhovaných zmien je udržanie štandardných životných podmienok ľudí so zdravotným postihnutím a seniorov. Ide najmä o debarierizáciu životného prostredia, vytvorenie rovnosti prístupu osobám so zdravotným postihnutím k tovarom, službám, vzdelaniu, zdravotníckej starostlivosti, zamestnanosti a sociálnym službám.

- *Osobnú asistenciu upravíme v samostatnom zákone pre osoby s ŤZP v aktívnom, produktívnom veku života, pre deti v súvislosti s ich habilitáciou (vzdelávaním). Dospelé osoby, ktoré nadobudli status osoby s ŤZP počas produktívneho veku v súvislosti s ich rehabilitáciou a zaradením na trh práce.*
- *Peňažný príspevok na osobných asistentov budeme vyplácať bez limitujúcich násobkov životného minima.*
- *Presadíme zníženie náhrady príjmu (invalidného dôchodku) o 10 % príjmu zo zárobkovej činnosti osoby s ŤZP.*
- *Opatrovanie člena domácnosti zadefinujeme ako neformálnu sociálnu službu a presadíme jej zaradenie do zákona o sociálnych službách s peňažným príspevkom opatrovateľovi nastaveným na 70 % superhrubej mzdy vypočítanej z dnešnej hodnoty minimálnej mzdy.*
- *Presadíme 30 % spoluúčasti opatrovanej osoby na príjme opatrovateľa z jej invalidného dôchodku tak, aby si opatrovateľ platil odvody a dane ako SZČO.*

TRANSFORMÁCIA LEKÁRSKEJ A SOCIÁLNEJ POSUDKOVEJ ČINNOSTI

Z dôvodu platnosti viacerých nezladených zákonov je posudzovanie zdravotného stavu žiadateľov nejednotné. Jedna a tá istá osoba je posudzovaná opakovane na rôzne účely a v niektorých prípadoch je posudzovanie zdvojené. Samotný výkon posudkovej činnosti vykonáva štátna správa, verejná správa aj samospráva. Finančné podhodnotenie posudkových lekárov a sociálnych pracovníkov vytvára priestor pre korupčné správanie. Z porovnania počtu poberateľov invalidných dôchodkov v EÚ je Slovensko podľa štatistik Európskeho centra pre sociálnu politiku a výskum vo Viedni na poprednom mieste. Napríklad Slovensko – 228 000 poberateľov ID v priemernej výške

307 € a porovnateľná krajina podľa počtu obyvateľov Dánsko – 76 000 poberateľov Invalidnej renty v priemernej výške 2 500 €. V systéme SR predpokladáme cca 40 % neoprávnených poberateľov invalidných dôchodkov, ale i peňažných príspevkov na kompenzácie ŤZP v dôsledku zlého nastavenia posudkových činností.

- Zjednotíme všetky výkony posudkovej činnosti, upravíme ju komplexne v jednom zákone na všetky účely súvisiacich zákonov.
- Presadíme nezávislosť posudkových činností ako samostatný útvar pod „strechou“ Inštitútu pre pracovnú rehabilitáciu.
- Presadíme adekvátne finančné ohodnotenie posudkových pracovníkov (lekári, sociálni pracovníci) v súvislosti so zodpovednosťou za vyplácanie invalidných dôchodkov a kompenzácií.
- Návrhy z krátkodobého hľadiska zabezpečia efektivitu financovania posudkových činností a najmä zlepšenie komfortu posudzovanej osoby. Z dlhodobého hľadiska sa zníži počet neoprávnených poberateľov týchto sociálnych dávok, čo vytvorí úspory desiatok miliónov eur v Sociálnej poisťovni a v rozpočte pp na kompenzácie.
- Zavedieme ICF podľa WHO (Medzinárodná klasifikácia funkčnej schopnosti, dizability a zdravia, MKF). Medzinárodná klasifikácia funkčnej schopnosti, dizability a zdravia poskytne jednotné a štandardizované vyjadrenie zdravotného stavu a stavu súvisiaceho so zdravím.

SOCIÁLNE SLUŽBY

Sociálne služby na Slovensku dlhodobo nefungujú, pretože peniaze na ne nie sú v rozpočtoch samospráv účelovo viazané. Štát do toho musí vstúpiť prostredníctvom príspevku na odkázanosť na sociálnu službu. Budeme aj naďalej podporovať terénnu opatrovateľskú službu a komunitné opatrovateľské služby namiesto veľkých, neosobných inštitúcií. Naštartujeme verejnú diskusiu o zodpovednosti každého z nás za dlhodobú starostlivosť.

- Zavedieme finančný normatív podľa druhu a formy sociálnej služby na pokrytie nákladov na poskytovanie sociálnej služby pre všetkých poskytovateľov.
- Zavedieme finančný príspevok pri odkázanosti na pomoc inej osoby poskytovaný pre klienta, ktorému sa začne poskytovať vybraný druh sociálnej služby zo štátneho rozpočtu.
- Budeme viazať finančné prostriedky na prijímateľa sociálnej služby, čím mu umožníme právo slobodného výberu sociálnej služby.

RODINNÁ POLITIKA

V nasledujúcom období sa zameriame na rodiny, ktoré vo svojich funkciách zlyhávajú. Negatívne

dôsledky zlyhaní sa odrážajú nielen na osobnom živote ich členov, obzvlášť detí, ale i na chode celej spoločnosti. Sanácia rodín v kríze je záchranou krehkých vzťahov v rodine a obnovenie jej poslania.

- Stanovíme kritériá hodnotenia sanácie rodiny, na základe ktorých bude preferovaná kvalita nad kvantitou a rozšíriť možnosti sanácie tak, aby kopírovala skutočné potreby regiónov.
- Zabezpečíme kontakt rodiny so sanačným tímom.
- Zavedieme metodiky pre jednotlivé inštitúcie, ktoré sa na sanáciách podieľajú.

Budeme sa dôsledne zasaďovať o to, aby bolo napĺňané právo dieťaťa na rodinu. Preto budeme podporovať náhradné rodičovstvo ako prioritnú formu starostlivosti o opustené deti. Je potrebné pokračovať v zmenách v systéme detských domovov tak, aby rodinné formy starostlivosti boli dominantné.

- Budeme pokračovať v ďalších krokoch v deinštitucionalizácii výchovy detí v detských domovoch.
- Prijmeme zákon o profesionálnych rodinách, ktorý bude vymedzovať túto špecifickú profesiu.
- Budeme propagovať a podporovať trvalé formy starostlivosti o opustené deti.
- Budeme motivovať náhradné rodiny schopné zabezpečiť starostlivosť o deti so špecifickými potrebami.
- Prijmeme reedukačné zariadenia pod gesciu ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zabezpečíme dodržiavanie práv detí.
- Zabezpečíme, aby bola v rámci porozvodovej starostlivosti o deti preferovaná striedavá osobná starostlivosť príslušných orgánov.

Ak je od rýchlosti konania závislá stabilita rodiny, osvojenie opusteného dieťaťa, hľadanie príbuzných a všade, kde informačné technológie môžu pomôcť zamestnancom konať v záujme klientov rýchlejšie a efektívnejšie, je nutné ich zavádzať a využívať.

- Budeme odbreňovať zamestnancov a klientov zefektívnením procesov vo všetkých oblastiach.
- Presadíme prepojenie a možnosť celoslovensky využívať databázy inštitúcií v prospech promptnej komunikácie medzi úradmi a občanom.

PHDR. JURAJ MIŠKOV

je absolventom Fakulty Manažmentu UK so špecializáciou na marketing. Dnes je Ministrom hospodárstva a podpredsedom strany SaS. Pred vstupom do politiky viedol jednu z najúspešnejších slovenských reklamných agentúr MUW Saatchi & Saatchi. Svoje skúsenosti odovzdával aj ako pedagóg študentom masmediálnej fakulty BVŠP. Jeho cieľom je vytvoriť zo Slovenska krajinu s najatraktívnejším podnikateľským prostredím v regióne.

3. HOSPODÁRSTVO PODNIKATEĽSKÉ SLOBODY ENERGETIKA

Slobodná trhová ekonomika je najlepšou cestou k rastu bohatstva a blahobytu pre všetkých občanov. V mantineloch fungovania ju však musia držať zodpovedná rozpočtová politika bez zadlžovania, menová politika zabezpečujúca stabilnú cenovú hladinu či fungujúca bezpečnosť a obrana garantujúca efektívnu vymáhateľnosť práva a rovnosť pred zákonom.

Vláda nesmie poskytovať privilégiá úzkym záujmovým skupinám, pretože by tým poškodzovala ostatné sektory i spotrebiteľov. Úspešná hospodárska politika sa preto zameriava na opatrenia odstraňujúce existujúce deformácie a smerujúce k posilňovaniu zodpovednosti pri výkone verejnej služby vo všetkých oblastiach. Motivuje na prácu, snaženie a podnikavosť. Nesmie byť krátkozraká a musí zohľadňovať i dlhodobé efekty. Pre konkurencieschopnosť podnikov je dôležité, aby legislatívne prostredie bolo čo najstabilnejšie a aby jeho budúci vývoj bol koncepčný a predvídateľný.

Spoločným menovateľom všetkých opatrení je potreba dôsledného analyzovania ich vplyvov. Priame vládne zásahy musia byť výnimočné a adekvátne odôvodnené, zamerané na plnenie cieľov, ktorých zabezpečenie je mimo zreteľa trhového mechanizmu (napríklad odstraňovanie regionálnych rozdielov v najchudobnejších regiónoch). Stimuly i daňové úľavy dokážu nedostatky v podnikateľskom prostredí (napríklad neexistenciu diaľnic) nahradiť len krátkodobo a dočasne, a preto treba pokračovať v nastolenom radikálnom trende ich utlmovania.

Najvýznamnejším opatrením na zlepšenie kvality podnikateľského prostredia vôbec bolo spuste-

nie projektu Singapur z našej dielne. Ten obsahuje viac ako sto konkrétnych opatrení na zníženie administratívneho zaťaženia podnikania a šetrí podnikom sto miliónov eur ročne. Po doterajšom splnení tretiny opatrení budeme v projekte Singapur naďalej pokračovať. Už dnes je pripravených ďalších vyše dvesto opatrení na odstránenie zbytočných povinností tak, aby náklady byrokracie klesli o viac než jednu štvrtinu – čiže významnejšie, než to požaduje Európska únia.

Troma strategickými cieľmi v oblasti hospodárskej politiky pre nás sú znižovanie byrokracie pri podnikaní a zlepšovanie podnikateľského prostredia, pokračovanie v stransparentňovaní všetkých vzťahov v energetike a v zlepšovaní regulačného rámca a budovania značky Slovensko pre investorov i podporu turizmu.

HOSPODÁRSKA POLITIKA

Skutočným motorom úspechu každej modernej krajiny je iniciatíva súkromných vlastníkov – podnikateľov. Vláda nedokáže vytvárať nové pracovné miesta, iba presmerovať zdroje z jedného miesta na iné. Preto sa budeme snažiť zabezpečiť rozvoj a zamestnanosť najmä vytváraním spravodlivých a rovných pravidiel hry pre všetky subjekty tvorbou prostredia nakloneného podnikaniu, odstraňovaním bariér a celkovým zlepšovaním podnikateľského prostredia.

- *Navrhujeme pri implementovaní európskej legislatívy preberať len nevyhnutné minimum. Akákoľvek odchýlka od tohto pravidla bude musieť byť presne zdôvodnená, aby pri jej prenásaní do slovenského právneho poriadku nešli úradníci nad rámec jej minimálnych požiadaviek a nestávali sme sa tak, mnohokrát nezmyselne, pápežskejšími než sám pápež.*
- *Presadíme doplnenie doložky súladu s európskou legislatívou, ktorá je súčasťou každého zákona, o porovnanie minimálnych požiadaviek implementovanej smernice s aktuálnym znením zákona.*
- *Vyhne sa poskytovaniu investičných stimulov v hotovostnej podobe a budeme pokračovať v utlmovaní aj daňových úľav tak, ako keď sme počas nášho pôsobenia na Ministerstve hospodárstva SR znížili počet poskytnutých stimulov sedemnásobne (a ich hodnotu desaťnásobne).*
- *Presmerujeme daňové úľavy, až do ich úplného skončenia poskytovania, do okresov s najvyššou mierou nezamestnanosti (nad 1,5-násobok priemeru). V týchto regiónoch môže byť poskytnutie úľavy automatické po splnení podmienok, aby sa maximálne zamedzila možnosť korupčného konania.*
- *Presadíme nový systém odmeňovania manažérov v štátnych podnikoch, závislý od ich hospodárskych výsledkov.*
- *Presadíme celý komplexný systém odborného výkonu akcionárskych práv podnikov vo vlastníctve štátu. Systém hodnotenia rizika, analýz pre rozhodovanie, motivačného odmeňovania a riadenia by mal byť inštitucionalizovaný a upravený legislatívne.*

- *Doprivatizujeme zostávajúce podiely štátu v nestrategických podnikoch (distribučné spoločnosti, Cargo, Telekom, SAD...), pretože štát nie je dobrým hospodárom. Štátne podniky hospodária neefektívne a uprednostňujú politické záujmy pred ekonomickými.*
- *Budeme presadzovať doprivatizáciu nestrategických podnikov v maximálnej miere prostredníctvom kapitálových trhov s cieľom umožniť aj bežným občanom získať ich akcie a podporiť rozvoj kapitálového trhu.*
- *Presadíme zrušenie Fondu národného majetku SR a presun jeho agendy pod Ministerstvo hospodárstva SR a Ministerstvo financií SR čo najrýchlejšie a bez náhrady.*
- *Zrušíme Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky. Časť aktivít jeho podriadených inštitúcií je možné prenechať súkromnému sektoru vrátane liberalizácie trhu metrologicky autorizovaných osôb, zvyšné činnosti budú spojené s činnosťou MH SR.*

Na Slovensku chýba „inovačná kultúra“. Svedectvom toho sú jedny z najnižších investícií v pomere k HDP (0,5 %) v rámci krajín EÚ aj OECD. Rýchly rast slovenskej ekonomiky je teda len akýmsi „bambusovým rastom“. Bez znalostí a inovácií je vlastne ekonomika dutá. Dnes u nás investujú špičkové firmy, preto máme jedinečnú príležitosť učiť sa od nich vytváranie moderných technológií, výrobných a manažérskych postupov a výrobkov. Naopak, slovenské vysoké školy stále nevyužívajú potenciál rozvoja svojich kapacít v spolupráci s firmami.

- *Podporíme budovanie technologických parkov v areáloch univerzít, ktoré umožnia školám vybaviť sa modernou technikou za podmienky spolupráce s inovatívnymi firmami. Firmy budú môcť využívať najmodernejšie technológie pod podmienkou spolupráce s univerzitami.*
- *Presadíme v týchto parkoch vznik vybavených technologických inkubátorov pre malé a stredné firmy s inovatívnymi podnikateľskými zámermi.*
- *Zabezpečíme inštitucionalizovanú pomoc pre slovenských podnikateľov pri získavaní európskych i mimoeurópskych patentov, pri zakladaní spin-offov z existujúceho výskumu a podobne.*
- *Pripravíme legislatívnu úpravu, ktorá by umožnila vznik a ukladanie patentových prihlášok ako elektronických registratúrnych záznamov.*
- *Presadíme inovačné vouchery v hodnote niekoľko tisíc eur, financované prioritne zo zdrojov európskych fondov, za ktoré si budú aj malí podnikatelia môcť kupovať výskumné a vývojové práce od vysokých škôl a univerzít.*
- *Budeme pokračovať v podpore spolupráce s oblasťami s najvyššou inovatívnou kultúrou (napr. spustenie Plug&Play inkubátora v Silicon Valley, priemyselné parky na Taiwane) vytváraním sietí kontaktov, príležitostí pre slovenské firmy. Naším vzorom je napríklad pôsobenie českej agentúry CzechInvent.*

- *Podporíme ďalší rozvoj rizikového kapitálu do oblastí s vysokou pridanou hodnotou aj mimo regiónu hlavného mesta, a to najmä ďalšou podporou rozvoja projektu JEREMIE pod gesciou nezávislej a transparentnej Európskej investičnej banky.*
- *Spustíme pilotné projekty spolupráce stredných i vysokých škôl s konkrétnymi firmami v regiónoch, zamerané na poskytovanie zručností, uplatniteľných dlhodobo na slovenskom trhu práce na základe skúseností zo zahraničia.*

CESTOVNÝ RUCH A ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE

Oddeľovanie problematiky cestovného ruchu od získavania investícií či prezentácie Slovenska v zahraničí je umelé a nenáležitú. Prezentácia Slovenska je dnes rozdrobená medzi množstvo inštitúcií. Nemá jasnú koncepciu a nefunguje, pretože nie je koordinovaná. Preto je nevyhnutné spojiť tieto oblasti pod jednu strechu budovania „značky Slovensko“ pre turistov i investorov.

- *Presadíme budovanie „značky Slovensko“ koordinovaným spôsobom. Zlúčime kompetencie v oblasti propagácie turizmu, investícií či obchodu pod jednu inštitúciu zo štyroch rezortov: dopravy, hospodárstva, zahraničných vecí a kultúry.*
- *Zlúčime SACR a SARIO a vrátime kompetenciu cestovného ruchu naspäť na ministerstvo hospodárstva.*
- *Zrušíme regionálne pobočky agentúry SACR a prenecháme v regiónoch činnosť podpory cestovného ruchu oblastným, prípadne krajským organizáciám, ktoré sú zriaďované obcami a najlepšie poznajú problémy cestovného ruchu v ich regióne.*
- *Podporíme vznik konkurenčného prostredia medzi jednotlivými regiónmami pri získavaní zdrojov zo štátneho rozpočtu.*
- *Budeme pokračovať v trende rušenia obchodno-ekonomických oddelení na zahraničných veľvyslanectvách, ktoré často supľujú prácu diplomacie, a v odôvodnených prípadoch ich nahradíme zástupcami agentúry SARIO s cieľom priameho oslovenia firiem a potenciálnych investorov v zahraničí.*
- *Zavedieme dobrovoľný systém označovania pôvodu slovenského výrobku pri potravinách (slovenská vlajočka) tak, aby ho mohol využívať každý po splnení jasne určených kritérií a aby označoval naozaj len produkty (mäso, ovocie a pod.), pochádzajúce zo Slovenska, a nie z dovozu.*

PODNIKATEĽSKÉ SLOBODY

Podľa výsledkov Komplexného auditu prekážok podnikania na Slovensku patria medzi hlavné problémy podnikateľského prostredia vymáhateľnosť práva, nejednoznačnosť a nestálosť záko-

nov, odvodové a poplatkové zaťaženie či nadmerná byrokracia. Slovenských podnikateľov napríklad zaťažuje vyše 1 200 rôznych informačných povinností. Riešenia mnohých týchto problémov ponúkame v iných častiach svojho programu. Patria medzi ne napríklad zavedenie odvodového bonusu či zefektívnenie súdov. Pre podnikanie je dôležité, aby zákony, hádzuce podnikateľom ponená pod nohy, vôbec nevznikli.

- *Budeme pokračovať v úspešnom projekte Singapur a odstránime nezmyselnú byrokraciu pri podnikaní. Už dnes máme zoznam takmer vyše dvesto konkrétnych návrhov, ktorých cieľom je uľahčiť podnikateľom život. Tento zásobník návrhov je dostupný na webovej stránke singapur.strana-sas.sk.*
- *Budeme presadzovať analýzu dôsledkov novoprijímanej legislatívy vo vzťahu k jej negatívnym dôsledkom na podnikanie. Zamedzíme tak prijatiu nezmyselných byrokratických zákonov, akými bola napríklad povinnosť meniť registračné pokladnice za nové s fiškálnym modulom.*
- *Stabilizujeme legislatívne prostredie tým, že potrebné zmeny budeme uskutočňovať menším počtom lepšie pripravených noviel či podzákonných noriem. Zlatým pravidlom bude najdôležitejšie normy pre podnikateľské prostredie novelizovať maximálne raz do roka, vždy k 1. januáru.*
- *Vykonáme systémovú inventúru doteraz platných povinností a zákonov.*
- *Presadíme zrušenie nezmyselných povinností v zákone o cenách, ktoré nútia podnikateľov pod hrozbou pokút napríklad uchovávať niekoľko rokov cenové kalkulácie k všetkým predávaným tovarom.*
- *Odstránime inventúrou požiadaviek všetkých orgánov trhového dozoru (napríklad ŠOI, hygienická kontrola, veterinárna kontrola...) duplicity či také povinnosti, ktoré si navzájom dokonca odporujú, aby podnikatelia vždy jasne a vopred vedeli, aké požiadavky musia spĺňať.*
- *Zavedieme sofistikovaný manažment rizika do práce dozorných a kontrolných orgánov tak, aby neznepríjemňovali život poctivým podnikateľom a zamerali sa na kontrolu takých oblastí, kde vzniká najvyššie riziko škôd pre spotrebiteľa.*
- *Zrušíme povinné členstvo v profesijných komorách, ktoré obmedzuje vstup nových subjektov na trh, zvyšuje náklady o poplatky a „vydiera“ podnikateľov potrebami rôznych školení, skúšok, poistení a licencií. Uľahčíme tak vstup do podnikania v oblastiach dnes monopolizovaných rôznymi komorami, čo povedie k vyššej konkurencii a zlacneniu služieb pre spotrebiteľa.*

Neschopnosť fungovať na klientskom princípe je spoločným menovateľom mnohých inštitúcií na Slovensku. Príkladom je získavanie rôznych potvrdení, výpisov či ohlasovanie zmien, kvôli ktorým musíme navštíviť mnoho úradov vo väčších mestách. Podnikatelia a občania musia byť

vnímaní ako prijímatelia služieb, pri ktorých sa dbá na kvalitu a dostupnosť, a nie na pohodlie úradníkov. Priblížime tak štátnu správu k ľuďom.

- *Podporíme rozširovanie jednotných kontaktných miest pre podnikateľov na väčší počet, bližšie k občanom a podnikateľom.*
- *Zjednodušíme získavanie úradných dokladov z existujúcich databáz (obchodný register, kataster, živnostenský register...) prostredníctvom špecializovaných info-kioskov v regiónoch či existujúcich sietí, napríklad na poštách alebo u notárov.*
- *Rozšírime vo vybraných prípadoch možnosti nielen získavania dokladov, ale aj vykonávania úradných zmien (napríklad úkony spojené s registráciou firiem či zápisom zmien v podnikateľských subjektoch) prostredníctvom existujúcich sietí bližšie k podnikateľom na notárskych úradoch.*
- *Rozšírime elektronické služby zriadením e-podatelní či „internet bankingom“ s úradmi. Štátna správa musí dokázať ponúknuť občanom a firmám komfort v úradnom styku, ako je zjednodušenie elektronickej komunikácie.*
- *Budeme presadzovať zrušenie živnostenských úradov, ktoré predstavujú zbytočnú paralelnú činnosť k fungovaniu obchodných registrov a daňových úradov. Kontrolná činnosť, ktorú vykonávajú, nemá praktický zmysel a podnikateľské subjekty majú voči nim zbytočnú ohlasovaciu povinnosť.*
- *Zavedieme jednotný identifikátor firiem, ktorý nahradí všetky doteraz platné registračné čísla (IČO, DIČ, DIČ DPH, reg. číslo v Sociálnej poisťovni, v zdravotných poisťovniach...).*
- *Po zrušení poplatku za registráciu živností cez internet budeme presadzovať znižovanie nákladov na administráciu.*
- *Budeme pokračovať v zavádzaní inštitútu predbežného záväzného stanoviska tak, aby v prípade nejasej legislatívy mal každý podnikateľ právo požiadať o záväzný a súdom preskúmateľný výklad zákona príslušný úrad, a to aj v konkrétnej veci.*
- *Zavedieme jednotný predĺžený stránkový deň na všetkých úradoch verejnej správy, prichádzajúcich do styku s občanom – v stredu do 18.00 h. Sprístupnia sa tak služby zamestnaným občanom i vyťaženým podnikateľom.*

Novela Zákonníka práce z našej dielne výrazne zjednodušila zamestnávanie a sflexibilnila pracovno-právne vzťahy. Spolu s ďalšími krokmi (napr. ukončenie povinných extenzií kolektívnych zmlúv) treba tieto zmeny ubrániť i v budúcnosti. Existencia minimálnej mzdy je však stále príkladom regulácie s rozsiahlymi dôsledkami. V súčasnosti so zavedením odvodového bonusu vytvoríme priestor na vznik mnohých nových pracovných miest na kratší úväzok či pre menej kvalifikovaných zamestnancov.

- Zasadíme sa o zrušenie plošnej minimálnej mzdy, ktorá v konečnom dôsledku zhoršuje možnosť zamestnania pre skupiny ľudí s nízkou kvalifikáciou.
- Vyjednávame o mzdách ponecháme výlučne na dohodu zamestnanca a zamestnávateľa, resp. na kolektívne vyjednávanie. Posilníme tak hodnotu dohôd najmä na podnikovej úrovni.

Namiesto prenasledovania poctivých podnikateľov musí štát vykonať kroky na potlačenie nekalých podnikateľských praktík. Rozmach týchto praktík spôsobuje škody hospodárstvu štátu, demotivuje slušných podnikateľov v ich činnosti a poškodzuje dobré meno celého podnikateľského stavu. Opatrenia nadväzujú na už uskutočnené kroky, napríklad spustenie hospodárskeho registra na stránkach Ministerstva hospodárstva SR. Stotožňujeme sa s opatreniami Podnikateľskej aliancie Slovenska „Podvody v biznise a možnosti zamedzovania nekalého podnikania“.

- Rozšírime existujúci hospodársky register na stránkach MH SR o ďalšie dostupné údaje z existujúcich verejných databáz o firmách tak, aby boli centrálné a bezplatne prístupné na jednej webovej adrese.
- Presadíme vytvorenie „čiernej listiny“ podnikateľov, ktorí sa dopustili vybraných porušení zákona (napríklad v oblasti konkurzu, úmyselného neplatičstva a podobne). Zvážime možnosť podmieniť začatie nového podnikania zákonným vyrovnaním záväzkov z predchádzajúceho podnikania.
- Presadíme rýchle dobudovanie insolvenčného registra, v ktorom budú zverejňované aktuálne informácie o konkurzných konaniach a zákonom stanovené informácie, týkajúce sa dlžníkov.
- Vrátime časť poplatku pri veriteľskom konkurze, ak sa návrh na konkurz preukáže ako dôvodný.
- Presadíme urýchlené zavádzanie podnikateľských dátových schránok na doručovanie súdnych písomností.
- Zrušíme povinné základné imanie a zbytočnú účtovnú tvorbu rezervného fondu pri spoločnostiach s ručením obmedzeným, avšak zároveň zavedieme jednoznačné ručenie za záväzky každým spoločníkom v stanovenej výške (napr. 10 000 eur). Táto povinnosť by vo vzťahu k nesplateným záväzkom spoločnosti mala zaväzovať i toho spoločníka, za ktorého spoločníctva takéto záväzky vznikli, aby sa aspoň čiastočne zamedzilo prevodom obchodných podielov na tzv. biele kone.
- Presadíme širšiu definíciu zákonnej domnienky zlého úmyslu dlžníka pri podozrivom prevádzaní majetku na tretie osoby na úkor veriteľov.
- Zmeníme Obchodný zákonník tak, aby sa tovar stal majetkom kupujúceho až po zaplatení, a zamedzíme tak konkurznej mafii zarábať na úkor dodávateľov.
- Zavedieme skúmanie bezúhonnosti spoločníkov obchodných spoločností obdobne, ako je to

pri získavaní živnostenského osvedčenia.

- Zrušíme zákon o preukazovaní pôvodu majetku ako normu porušujúci princíp prezumpcie nevinny, ktorá je navyše úplne neúčinná a bezzubá. Nahradíme ho úpravou v daňovej legislatíve, podľa ktorej bude mať daňový úrad právo kontrolovať v odôvodnených prípadoch hodnotu majetku a porovnať ju so zdanenými príjmami; v prípade vysokej odchýlky penali-zovať danú osobu dodaním, ako aj v trestnej rovine – daňové úniky. Sfunkční sa tak systém preukazovania pôvodu majetku a zabráni sa neodôvodnenému prenasledovaniu „slušných“ daňovníkov.

ENERGETIKA

Naša energetická politika vychádza zo snahy sprehľadniť vzťahy medzi subjektmi pôsobiacimi v tomto odvetví. Energetika je v dôsledku desaťročia trvajúceho vplyvu štátu stále jedným z odvetví vyžadujúcich dôslednejšiu liberalizáciu trhu. Na druhej strane, práve v tomto sektore stále existuje dostatok nevyužitých možností, ktoré z neho opäť môžu spraviť pilier slovenskej ekonomiky.

Kľúčovým krokom je vytvorenie stabilného a transparentného regulačného rámca s naozaj nezávislým rozhodovaním. Štátne vlastníctvo energetických podnikov vytvorilo v minulosti na trhu mnoho zásadných rozporov a deformácií. Štát ako vlastník mal presadzovať rozvoj energetických podnikov, no ako regulátor robil úplný opak.

- Zabezpečíme úplnú transpozíciu súboru pravidiel Európskej únie v oblasti energetického trhu (tzv. tretí energetický balíček) a jeho praktické zavedenie na Slovensku. Zabráňime tak veľkým energetickým podnikom zneužívať svoje postavenie na trhu vo forme tzv. krížových dotácií.
- Prijmeme zásadné opatrenia na zjednodušenie vstupu do neregulovaných odvetví, ako je napríklad obchod s energiami, vo forme zníženia byrokratickej náročnosti. To povedie k vyššej konkurencii a nasledovnému tlaku na zníženie cien energie pre spotrebiteľov.
- Pripravíme modernú energetickú politiku s dôrazom na zachovanie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky cez čo najnižšie ceny energií, čo najnižšie výdavky na dotačné mechanizmy v energetike a samozrejme s čo najnižším vplyvom na koncové ceny pre bežného občana. Konceptné dokumenty v energetike navzájom zladíme a previazeme.
- Budeme zjednodušovať proces zmeny dodávateľa energií a podporovať tak rozvoj konkurencie na trhu s energiami.
- Vytvoríme podmienky na dostatočné personálne a odborné zázemie naozaj nezávislého regulačného úradu nielen od politiky, ale aj od ostatných strán – najmä samotných energetických firiem, ktorých náklady premieta medzi oprávnené a veľkých odberateľov.
- Zvýšime zodpovednosť Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) za vlastné rozhodnutia,

aby s kompetenciami existovala i jeho zodpovednosť pri vydávaní rozhodnutí.

- Budeme presadzovať dereguláciu v oblastiach, kde vzhľadom na konkurenciu už nie je potrebná a to vrátane koncových cien energií pre domácnosti.
- Budeme presadzovať v oblastiach s charakterom prirodzeného monopolu tvrdú a účinnú reguláciu s využitím najmodernejších prístupov (benchmarková metóda hodnotenia oprávnených nákladov, odstraňovanie neefektívnych miest ako napríklad priveľká odchýlka pri fakturácii distribučnými spoločnosťami a pod.).
- Posilníme postavenie ÚRSO ako mimosúdneho orgánu pre urovnávanie spotrebiteľských sporov.
- Podporíme aktívnejšie zapojenie ÚRSO do EÚ agentúry pre spoluprácu európskych regulátorov.
- Presadíme energetiku, odvetvie, ktoré má už dnes vysokú pridanú hodnotu, ako dôležitý exportný artikel slovenskej ekonomiky (tak z pohľadu vývozu energetických komodít, surovín, úlohy slovenskej infraštruktúry, ako i z pohľadu vývozu špecifického know-how a získania výskumných projektov pre niektoré odvetvia, napríklad jadrová energetika, vyradovanie jadrových zariadení, energetické strojárstvo a podobne).

Rozvinutý trh ako súčasť celoeurópskeho energetického trhu je zároveň jedným z najlepších garantov energetickej bezpečnosti. Rozvoj jednotného celoeurópskeho trhu je však podmienený vybudovaním dostatočnej úrovne infraštruktúry, ktorá jednotlivé krajiny prepojí.

- Presadíme relevantné opatrenia, najmä projekty, ktoré prispievajú k diverzifikácii trás a zdrojov energie – vybudovanie nových prenosových trás elektrickej energie s Maďarskom.
- Budeme bojovať o uskutočnenie projektu severo-južného plynovodného prepojenia, ktoré neobíde Slovenskú republiku.
- Podporíme využívanie domácich surovinových zdrojov s cieľom zvyšovania energetickej bezpečnosti (či už v oblasti OZE – tepelné čerpadlá, solárny ohrev, prieskumy nových zdrojov, napr. bridlicový plyn či geoterm na východnom Slovensku).
- Podporíme výstavbu nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach len pod podmienkou nulového finančného vkladu vlády.
- Nepovolíme výstavbu nového ropovodného prepojenia cez Žitný ostrov, ktorý je vzácnym zásobníkom pitnej vody stredoeurópskeho významu. Budeme presadzovať zvýšenie bezpečnosti aj ostatných existujúcich líniových stavieb na tomto území.

Vo svetle boja proti klimatickým zmenám a v kontexte presadzovania modelu trvalo udržateľného rozvoja podporujeme rozvoj obnoviteľných zdrojov energie (OZE). Mimoriadne citlivo však vnímate neprimerané zásahy štátu do tvorby nových zdrojov energie a rovnako tak chápeme potrebu minimalizovať prípadné negatívne dosahy OZE na fungovanie trhu, cenovú stabilitu a stabilitu pre-

nosovej sústavy.

- Podporíme najmä predikovatelné druhy OZE a zdroje s čo najvyššou pridanou hodnotou pre slovenskú ekonomiku (voda, bioplyn, geoterm), ktoré nespôsobujú nadmerné zaťaženie sústavy a nevyvíjajú tlak na spotrebiteľské ceny energie.
- Podporíme v oblasti výroby energií vo fotovoltaických zariadeniach len najmenšie strešné a fasádne inštalácie, ktoré primárne slúžia na pokrytie spotreby odberného miesta. Zásadne zjednodušíme odradzujúcu byrokraciu pri výstavbe takýchto malých lokálnych zdrojov.
- Presadíme opatrenia, ktoré priblížia ceny OZE reálnym trhovým cenám (napríklad reverzné aukcie, pri ktorých OZE ponúknuté za najnižšiu cenu budú mať prednostný vstup do siete), zastavia neprimerané zisky pre špekulantov v tejto oblasti a zároveň budú motivovať občanov na vyššiu energetickú efektívnosť a šetrenie životného prostredia.
- Budeme presadzovať systém výkupu OZE cez OKTE (operátora krátkodobého trhu s elektrinou) a cez energetickú burzu. To zabezpečí stanovenie spravodlivých cien OZE. Novovytvorená burza poskytne možnosť predávať aj iné produkty (emisné povolenky, plyn).
- Podporíme výskum v oblasti environmentálnej technológie, ako aj vytvorenie vhodného prostredia pre rozvoj e-mobility a inteligentných sietí vrátane pilotných projektov v týchto oblastiach.
- Spojíme politiku ekologickej produkcie energií z odpadu a odpadového hospodárstva do jednotného celku pri určovaní stratégie energetickej bezpečnosti SR na najbližšie roky.
- Presadíme v rámci prípravy Národného strategického referenčného rámca (EÚ fondov) na roky 2014 – 2020 zavedenie špeciálneho a všeobecne uplatniteľného opatrenia na podporu úspor energií bez byrokratických procedúr a netransparentného rozdeľovania – napr. štandardnú podporu na zateplenie na 1 m² plochy a podobne.
- Budeme rozumne využívať existujúcu legislatívu a zelené priority pre podporu energetickej efektívnosti (napríklad pri dotáciách cez Štátny fond rozvoja bývania sa vyžaduje nedostačujúca 20 % úspora energií, čo pri budovách v kategórii F absolútne nepostačuje, pritom však ide o verejnú investíciu s 15- až 20-ročnou návratnosťou).

Slovensko má v porovnaní s Rakúskom, Nemeckom alebo Francúzskom trojnásobnú spotrebu tepla na vykurovaný objem, čo svedčí okrem iného o obrovských stratách v distribučnej sieti. Dnešný stav je zlý aj v tom, že zisk teplárni je rátaný ako určité percento nákladov, čo znamená, že v záujme teplárni je, aby náklady boli čím vyššie.

- Vytvoríme motiváciu teplární šetriť a v konečnom dôsledku znížime pre odberateľa cenu tepla, napríklad stanovením výšky prípustných strát v rozvodoch.

- *Upravíme regulačný rámec tak, aby sa cena za teplo stanovovala len na základe spotreby u spotrebiteľa. Fakturačné meradlá budú čo najbližšie k miestu spotreby a bude povinné merať teplo na vstupe do objektu.*
- *Presadíme možnosť odvolania sa spotrebiteľa v prípade nesúhlasu s vyúčtovaním vrátane maximálnej doby potrebnej na rozhodnutie a sankcií v prípade, že dodávateľ porušil zásady zúčtovania.*

ING. MIROSLAV IVAN

vyštudoval Stavebnú fakultu Technickej univerzity v Bratislave. Od roku 1995 vlastnil a riadil spoločnosť IVAN s.r.o. Momentálne pracuje na Ministerstve hospodárstva ako riaditeľ Odboru strategických investícií a využíva skúsenosti z podnikania pre tvorbu koncepcie podpory strategických investorov.

4. DOPRAVA

REGIONÁLNY ROZVOJ

Podpora regionálneho rozvoja je jednou z kľúčových oblastí, ktoré majú priamy vplyv na zlepšovanie životných podmienok ľudí na Slovensku. Sme presvedčení, že správnym spôsobom na dosiahnutie požadovaných cieľov je investovať do zlepšovania kvality života ľudí priamo v regiónoch pomocou regionálnych nástrojov. Prvou a základnou úlohou bude vyhodnotiť spôsob a účelnosť vynakladaných prostriedkov a na základe toho vykonať opatrenia.

- *Vykonáme dôkladný audit využívania prostriedkov štátneho rozpočtu poskytnutých regionálnym rozvojovým agentúram. Sme presvedčení, že podpora by mala byť smerovaná ku konkrétnym projektom miest, obcí a VÚC, nie agentúram, ktoré sú mimo dosahu kontroly vynakladania finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. V prípade záujmu a dobrých skúseností obce budú mať možnosť do určitého percenta vytvoriť réžiu pre agentúry, ktoré budú vykonávať nimi zadané úlohy.*

PODPORA CYKLODOPRAVY A STATICKEJ DOPRAVY V MESTÁCH

Cyklodoprava na Slovensku nie je integrálnou a ani rovnocennou súčasťou dopravného systému. Ľudia nie sú motivovaní na to, aby využívali bicykel ako dopravný prostriedok. A tí, ktorí by to aj chceli, nemôžu, lebo je ohrozovaný ich život. Neexistuje dostatok cyklociest a tie, ktoré existujú, nie sú pospájané do zmysluplného celku.

- *Zladíme všetky príslušné technické normy STN a ostatné zákonné normy (zákony, vyhlášky) riešiace všetky formy dopravy na cestných komunikáciách – t.j. automobilovú, cyklistickú,*

pešiu, statickú dopravu – formou novely dotknutých zákonov a vyhlášok (zákon o cestných komunikáciách, stavebný zákon a pod.), pričom dôjde k celkovému zjednodušeniu legislatívy. Riešenie všetkých druhov dopravy na cestných komunikáciách bude v jednom zákone.

- Vyriešime v zákone možnosť zriadenia cyklotrasy na existujúcej cestnej komunikácii vytvorením viacúčelového pruhu a stanovením podmienok jeho používania – zladíme zákon s technickými normami.
- Zrušíme zákonom stanovený striktný zákaz pohybu cyklistov po chodníkoch a nahradíme ho povolením ich pohybu po chodníkoch so stanovením presných podmienok zriadenia takejto komunikácie a premávky po nej.
- Zavedieme v oblasti statickej dopravy v rámci stavebného zákona povinnosť vybudovať pri novobudovaných stavebných objektoch aj nové parkovacie miesta.

CESTNÁ NÁKLADNÁ A AUTOBUSOVÁ DOPRAVA

Na Slovensku po zavedení mýta nebola znížená cestná daň a náklady autodopravcov sú v tomto stave likvidačné. Mýtny systém vo forme, ako bol zavedený do praxe, vykazuje veľa technických problémov, ktoré napriek protestom dopravcov do dnešného dňa neboli vyriešené. Prijmeme také opatrenia, ktoré čo najmenej ohrozia rozpočet a zároveň umožnia ďalší rozvoj v oblasti podnikania autodopravcov na Slovensku. Presadíme liberalizáciu podmienok výkonu práce autodopravcov v tých prípadoch, pri ktorých to z analýz bezpečnosti cestnej premávky nie je nevyhnutné.

- Znížime spotrebné dane z motorových olejov na najnižšiu možnú úroveň, ktorú dovoľuje Európska únia.
- Znížime podiel spoplatnených ciest. Slovensko má najvyšší podiel spoplatnených ciest spomedzi krajín so zavedeným elektronickým mýtom, čo okrem cestnej nákladnej dopravy výrazne postihlo aj cestovný ruch a turizmus.
- Znížime sadzby mýta na cestách prvej triedy.
- Znížením počtu spoplatnených úsekov a výšky mýta podporíme trend celoplošného odklonenia tranzitujúcej nákladnej dopravy z ciest druhej a tretej triedy, čím dôjde k zníženiu nákladov samospráv na údržbu ciest a zlepšeniu životných podmienok občanov, bývajúcich v bezprostrednej blízkosti ciest.
- Znížime výšku pokút v špecifických prípadoch. Výška pokút je prehnane vysoká. 700 € na mieste je pre menšiu firmu alebo vodiča likvidačné. V oblasti pokút vôbec nie je riešený rozdiel medzi úmyselným a neúmyselným porušením. Za neúmyselné musíme považovať napr. nefunkčnosť systému dobíjania, keď nie je možné kredit dobiť. Záporný kredit do výšky

napríklad 20 € budeme riešiť vyššou sadzbou a nie rovnakou pokutou ako v prípade úmyselného porušenia zákona (jazda s rušičkou, jazda bez OBU a iné).

- Presadíme účelové viazanie prostriedkov z výberu cestnej dane na budovanie, údržbu a opravu ciest.
- Zvýšime najväčšiu prípustnú hmotnosť zo 40 ton na 48 ton pre vybratý okruh vozidiel podľa vzoru Českej republiky. Tento návrh sa týka súprav s päť a viac nápravami (preprava guľatiny a nadrozmerných nákladov), keďže z dôvodu vlastnej hmotnosti náprav tieto vozidla nevyužijú ani svoje povolené zaťaženie náprav a ich využitie je tak zákonom obmedzené, hoci technicky možné.
- Zladíme zákaz jazd vozidiel nad 7,5 tony s okolitými štátmi v dňoch pracovného pokoja. Upravíme časť zákona o jazdení v nedeľu, aby nedochádzalo k situáciám, keď kamionisti musia ostať spať cez celý deň na hranici, čo im výrazne sťažuje podmienky ich podnikania. Je potrebné zaviesť aspoň úsek dňa, v ktorom budú môcť riadne vykonávať svoju prácu.

DIAĽNIČNÁ SIŤ

Dobudovanie diaľničnej siete na Slovensku patrí medzi najdôležitejšie úlohy, ktoré čakajú na nasledujúcu vládu. Vieme, že nič nepomáha rozvoju regiónov viac ako diaľnice a rýchlocesty. Diaľničnú a rýchlocestnú sieť však je nutné budovať kontinuálne a nie nárazovo s cieľom ohurovať voličov pred voľbami. Budeme presadzovať realistickú a finančne udržateľnú výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest, financovanú predovšetkým z prostriedkov eurofondov.

- Pokúsime sa presunúť všetky možné prostriedky štrukturálnych fondov do Operačného programu Doprava ešte v rozpočtovom období EÚ 2007 – 2013. V novom rozpočtovom období EÚ budeme žiadať zvýšenie týchto prostriedkov.
- Budeme presadzovať okrem dobudovania diaľnice medzi Bratislavou a Košicami dobudovanie rýchlostnej cesty R2 s cieľom prepojiť regióny s vysokou nezamestnanosťou. Rýchlostnou cestou prepojíme mestá Trenčín a Žiar nad Hronom, Zvolen a Košice.
- Postavíme diaľnice a rýchlostné cesty v dĺžke približne 60 km ročne.

ŽELEZNICE

Podpora a rozvoj železničnej dopravy ako alternatívneho prepravného systému sa čoraz intenzívnejšie ponúka pri riešení problémov v cestnej doprave, pričom ponúka reálny spôsob na jej odľahčenie. Je dôležité efektívne a pritom čo najviac využívať už existujúcu železničnú infraštruktúru. Prírodné miesto železničnej dopravy v systéme dopravnej obsluhy územia spočíva najmä v obsluhu veľkých záťažových prúdov. Budeme pokračovať v liberalizácii osobnej železničnej dopravy.

- *Presadíme využívanie železničnej (koľajovej) dopravy pri integrácii a koordinácii dopravných systémov v rámci veľkých miest a regiónov (Bratislava, Košice) ako dominantnej.*
- *Zrealizujeme terminály integrovanej prepravy (styk cesta – železnica) pre zvýšenie obslužnosti veľkých záťažových uzlov v osobnej a nákladnej doprave (Bratislava, Žilina, Košice).*
- *Budeme modernizovať železničnú infraštruktúru z eurofondov „za najlacnejšie peniaze“ (Operačný program Doprava na roky 2007 – 2013 a ďalšie obdobie 2014 – 2020).*
- *Presadíme privatizáciu prepravných spoločností železničnej dopravy (nákladná aj osobná) pre zvýšenie konkurencieschopnosti prostredia a skvalitnenia služieb v železničnej doprave.*

CESTNÁ PREMÁVKA

V súčasnosti systém výučby v autoškolách nezohľadňuje individuálne schopnosti uchádzačov o vodičské oprávnenie a núti ich zúčastňovať sa výcviku a platiť zaň bez ohľadu na ich schopnosti. Sme svedkami neznalosti dopravných predpisov v širokej verejnosti a šikanujeme občanov pri registrácii motorového vozidla.

- *Presadíme uplatnenie variabilných možností prípravy na získanie vodičského oprávnenia. Ak niekomu stačí menej skúšobných jazd, nie je dôvod nútiť ho absolvovať viac. Rozhodujúcou je schopnosť absolvovať skúšku.*
- *Presadíme, aby sa školská výchova pre bezpečnosť cestnej premávky pre deti a mládež zmenila na povinnú. Legislatívne, materiálne a odborne zabezpečíme podporu výchovy detí v predškolských a školských zariadeniach, mládeže na stredných školách a podporu prípravy profesionálov pre zaistenie bezpečnej cestnej premávky.*
- *Sprehľadníme činnosť Štátneho dopravného úradu a zabezpečíme tak dôkladný systém kontroly jeho činnosti a rozhodnutí.*
- *Dokončíme prechod kompetencií vedenia správnej agendy vozidiel, vodičov a skúšok vodičov na ministerstvo dopravy, konkrétne na obvodné (civilné) úrady dopravy.*

REGISTRÁCIA NÁRODNÝCH DOMÉN .SK

Súčasný stav správy národnej domény .sk je plne nevyhovujúci pre internetovú komunitu aj pre štát. Z historických dôvodov je doména .sk dosiaľ spravovaná súkromnou spoločnosťou SK-NIC, a.s., ktorá plní praktickú funkciu správcu centrálnej databázy a zároveň aj jediného centrálného registrátora. Existujúci stav je nevyhovujúci a rizikový z dôvodu neexistencie zálohy databázy vlastníkov domén mimo spoločnosti súčasného správcu, neexistencie voľného trhu registrátorov, ale aj z dôvodu, že súčasný správca národnej domény .sk nebol vybraný žiadnym výberovým konaním.

Štát ani internetová komunita nemá žiadnu výhodu z vybraných prostriedkov, ktoré tvoria zisk už spomenutej súkromnej spoločnosti.

- *Prijmeme nový zákon o národnej doméne .sk, v ktorom bude zadaná národná internetová doména .sk a model jej centrálnej správy tak, aby boli splnené základné požiadavky ako bezpečnosť databázy a voľné trhovú prostredie. Cieľom nového zákona teda bude zavedenie spravodlivých pravidiel registrácie národnej domény .sk, účasť komerčných subjektov na voľnom trhu s rovnakými právomocami a možnosťami, dôsledná bezpečnosť databázy vlastníkov domén aj technickej databázy zóny a stanovenie regulátora (štátna organizácia alebo neštátne združenie), zodpovedného za správu národnej domény a dodržiavanie pravidiel. Priamo v zákone zadaníme veľkoobchodný poplatok pre registrátorov za prístup do centrálnej databázy a finálnu cenotvorbu registračného poplatku za doménu ponecháme na trhu.*
- *Zadefinujeme podmienky transparentného výberu technického správcu centrálnej databázy tak, aby bola správa databázy ekonomicky efektívna, bezpečná a aby nevznikal konflikt záujmov s komerčnými registrátormi.*

EURÓPSKE FONDY

V súčasnosti nízke čerpanie finančných zdrojov poskytovaných v rámci EÚ fondov v programovom období 2007 – 2013 poukazuje na zložitost celého procesu, netransparentné konanie úradníkov zodpovedajúcich za riadiace procesy, nedostatočný, resp. málo efektívny proces kontroly a následnej kontroly, ako aj neskutočne byrokratický proces tvorby a posudzovania žiadostí, ktorý je zodpovedný za veľmi nízke čerpanie zdrojov EÚ. V rámci programového obdobia je potrebné alokované zdroje vyčerpať najneskôr do roku 2016.

- *Presadíme využívanie eurofondov prioritne na verejnoprospešné a infraštruktúrne projekty.*
- *Otvoríme verejnú diskusiu o praktikách a zavedení merateľných indikátorov v Národnom strategickom referenčnom rámci.*
- *Presadíme prax, pri ktorej sa budú prostriedky alokovať do projektov s minimálnou byrokratickou záťažou.*
- *Budeme sa sústrediť na plnenie cieľov a indikátorov, nie na finančnú kontrolu.*
- *Presadíme povinné nahradenie všetkých povinných príloh čestnými vyhláseniami, čo bude mať za následok zjednodušenie tvorby žiadostí o nenávratný finančný príspevok, pričom originály sa budú požadovať až po jeho schválení.*

- Presadíme zníženie objemu predkladanej dokumentácie súvisiacej s nárokovými výdavkami zo strany prijímateľa a nahradenie overovania predložených dokladov ich kontrolou na mieste u prijímateľa.
- Presadíme širšie využívanie systému predfinancovania a preddavkových platieb v rámci všetkých pripravovaných výziev.
- Zavedieme povinnosť zverejňovať rozšírené informácie o schválených aj neschválených projektoch.
- Zavedieme povinnosť oznamovať neúspešným uchádzačom, prečo neuspeli.
- Zavedieme finálne odôvodňovanie hodnotenia projektov na spoločnom zasadaní komisie všetkými hodnotiteľmi.
- Zavedieme povinnosť zverejňovať jednotlivé projekty.
- Umožníme benchmarkovanie projektov v cene obvyklých nákladov. Ak niečo stojí nižšiu sumu a ponúkne sa vyššia, tak sa projekt schváli, ale zvyšok si bude musieť žiadateľ zabezpečiť sám.
- Zadefinujeme podrobnejšie pravidlá a kritériá hodnotenia s cieľom zvýšenia kvality a objektívnosti posudzovania projektov.
- Presadíme sprísnenie pravidiel pre výber osôb podieľajúcich sa na schvaľovanom procese.
- Presadíme skrátenie lehôt určených na kontrolu projektov, kontrolu uskutočnených verejných obstarávaní, takisto aj skrátenie lehôt jednotlivých administratívnych úkonov (monitorovacie a kontrolné správy, finančné správy a iné).
- Zabezpečíme školenia pre zamestnancov kontrolujúcich proces verejného obstarávania a obchodných súťaží a zabezpečíme školenia prijímateľov o problematike verejných obstarávaní.

EURÓPSKE FONDY – OPERAČNÝ PROGRAM DOPRAVA

Prioritou a cieľom OPD je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej osobnej dopravy.

- Pri vyjednávaní budúceho programového obdobia zjednodušíme proces používania európskych prostriedkov vytvorením „zásobníka“ projektov, ktorý bude schválený Európskou komisiou ešte pred začatím nového programového obdobia. Keď sa začne programové obdobie, tak budeme realizovať projektové prípravy a stavby zo zásobníka, pričom nebude potrebné byrokraticky riešiť schválenie Európskou komisiou pre jednotlivé projekty. Veľké množstvo byrokratických postupov predlžuje realizáciu projektov a niektoré dopredu predurčuje na neúspech.

- Presunieme finančné prostriedky z osí, respektíve projektov na iné projekty, ktoré sú z časového hľadiska realizovateľné do konca programového obdobia.

ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE

Súčasný systém územného plánovania je zastaraný a neadekvátny novým spoločensko-ekonomickým podmienkam, neodráža skutočné problémy a potreby, s ktorými sa stretávajú obce či majitelia a užívatelia pozemkov. Presadíme také opatrenia, ktoré zabezpečia rýchlejší, efektívnejší a transparentnejší systém rozhodovania o aktivitách v území, čím prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju hospodárstva.

- Zavedieme systém územnoplánovacej dokumentácie (ÚPD) otvorený a transparentný pre všetky zainteresované strany: obec, obyvateľov, majiteľov a užívateľov pozemkov. Rozšírime právo participácie na tvorbe ÚPD, čo povedie k jej väčšej akceptácii.
- Zavedieme strategické regulatívy, ktoré nebude možné meniť zmenami a doplnkami ÚPD. Rozvoj strategického dokumentu sa stráca, ak je možné neobmedzene ho po častiach meniť, bez ohľadu na vplyv na celok.
- Dokončíme proces elektronizácie ÚPD. Zavedieme centrálny register ÚPD, jednoznačná informácia o každom pozemku bude prístupná pre každého kedykoľvek bez potreby styku s úradom.
- Odstupňujeme zložitost' samotného ÚPD podľa veľkosti a významu obce. Zároveň však sprísňime povinnosť pre všetky obce mať aktuálny strategický dokument o svojom území.
- Presadíme zavedenie jednotnej formy týchto dokumentov.

ÚZEMNÉ A STAVEBNÉ KONANIE

Územné konanie je v súčasnosti sprevádzané zdĺhavosťou a mnohými komplikáciami. Tieto je nevyhnutné odstrániť a zjednodušiť celý proces. Zjednodušíme systém a zefektívime prácu úradov. Stavebné konanie, ktoré prebieha na základe dávno prekonaného a takmer 30-krát novelizovaného stavebného zákona, je jedným z najväčších zdrojov byrokracie na Slovensku. Zároveň je kvôli veľkému priestoru na arbitrárne konanie úradníkov semeniskom korupcie na úrovni samosprávy. Paradoxne, súčasná legislatíva nedokáže účinne postihovať čierne stavby a strpčuje život poctivým podnikateľom a občanom.

- Presadíme, aby všetky zakreslené inžinierske siete boli zdarma dostupné v elektronickej forme na vytvorenom portáli pre potreby projektantov i stavebníkov.
- Presadíme, aby v územnom konaní sa posudzovalo iba to, či je zámer stavebníka postaviť konkrétnu budovu zhodný s územným plánom obce, a posúdilo zrealizovateľnosť napojenia

inžinierskych sietí. Ostatné konkrétne povolenia presunieme do stavebného konania, pre územné rozhodnutie bude ich dodanie dobrovoľné.

- Pripravíme úplne nový, moderný a odbyrokratizovaný stavebný zákon podľa vzoru západnej Európy, ktorý zníži počet potrebných potvrdení a povolení pri výstavbe (zo súčasných vyše 70 bližšie k rakúskym cca dvom desiatkam). Zároveň poskytne široký priestor pre sankcionovanie čiernych stavieb (okrem pokút napr. i povinným prerušením dodávok energií) a transparentné územné a stavebné konanie so zapojením stavebníka i verejnosti.
- Do stavebného zákona zahrnieme všetky konkrétne požiadavky pre stavebníkov, ktoré musia predložiť pri žiadosti o územné rozhodnutie.
- Budeme sa usilovať o navrátenie činnosti stavebných úradov z úrovne samosprávy naspäť na úroveň špecializovanej štátnej správy. Ide totiž o výsostne odbornú činnosť, na ktorej výkon nemajú často nielen malé samosprávy odborné a finančné zázemie či kompetentných pracovníkov.
- Presadíme zjednodušenie územného konania, pri ktorom sa dnes vyžaduje zbytočne veľké množstvo potvrdení, reálne potrebných až v samotnom stavebnom konaní.
- Zavedieme povinnosť uviesť vopred všetky potvrdenia a dokumentáciu, ktoré je stavebník povinný predložiť stavebnému úradu. Zoznam by bol uvedený v stavebnom zákone a dostal by ho i stavebník od stavebného úradu.
- Presadíme zjednodušené stavebné konanie pre menšie stavby, napr. pre rodinné domy do stanovenej výmery v obytnej zóne (do 300 m²). Pri týchto stavbách nebude potrebné získavať stavebné povolenie (stačí ohlásenie), ak bude projekt potvrdený autorizovaným architektom a autorizovaným stavebníkom. Stavebný zákon by zároveň zadal sankcie pri nedodržaní projektovej dokumentácie a účelu stavby.
- Zavedieme jednoznačné pravidlo povinného rozhodnutia stavebného úradu do 30 dní. V prípade, ak úrad bezdôvodne nerozhodne alebo nepredĺži v odôvodnenom prípade lehotu, vráti stavebníkovi poplatok, ktorý sa zároveň zrážkou zo mzdy zosobní starostovi/primátorovi mesta, resp. zodpovednému úradníkovi.
- Zavedieme legislatívne publikovaný záväzný zoznam všetkých požadovaných dokumentov a povolení v územnom a stavebnom konaní, aby sa vylúčili dodatočné požiadavky a zbytočné prietahy. Zavedieme povinnosť pre stavebné úrady vydať žiadateľovi o povolenie záväzný a nedoplniteľný zoznam všetkých dokumentov pre každý individuálny prípad tak, aby úrady nemohli svojvoľne požadovať ďalšie a ďalšie informácie.
- Presadíme uvalenie lehoty 30 dní pre stavebný úrad na preskúmanie, či povolenie stavby nie je v rozpore s verejnými záujmami odo dňa zistenia, že stavba bola postavená bez stavebného povolenia, alebo odo dňa písomného oznámenia stavebnému úradu inou osobou.

- Presadíme, aby aj stavebníkom, ktorým bolo dodatočne vydané stavebné povolenie, bola uvalená pokuta vo výške až do 50 % z trhovej hodnoty stavby, ktorú určí súdny znalec, a tým sa odradili stavebníci od začatia stavby bez vydaného stavebného povolenia.

POŠTOVÉ SLUŽBY

Od 1. 1. 2012 je na Slovensku plne liberalizovaný poštový trh a zrušená poštová výhrada pre Slovenskú poštu, a.s. Systém kompenzácie strát z poskytovania univerzálnych poštových služieb však neúmerne zaťažuje niektoré skupiny poskytovateľov poštových služieb a národná legislatíva naďalej reguluje niektoré služby nad rámec medzinárodných zmlúv a smerníc EÚ.

- Oddelíme infraštruktúru, ktorá sa vzťahuje alebo je nevyhnutná na vykonávanie univerzálnej poštovej služby, od poskytovania poštových služieb tak, aby k infraštruktúre mali prístup na základe zmlúv všetci poštovní operátori, ktorí pomerovo budú pokrývať náklady na udržiavanie a prevádzku tejto infraštruktúry (tzv. unbundling).
- Zjednotíme národnú legislatívu o poštových službách s požiadavkami medzinárodných zmlúv a smerníc EÚ tak, aby sme zbytočne nerozširovali reguláciu poštových služieb nad ich rámec.
- Presadíme doplnenie vykonávacích a súvisiacich právnych predpisov, ktoré majú vplyv na realizáciu poštových služieb, tak, aby nedochádzalo k neopodstatnenej diskriminácii, boli zabezpečené rovnaké podmienky pre všetkých účastníkov na poštovom trhu (zoznam adresných bodov, prístup k poštovým schránkam obyvateľov a organizácií, doručovanie úradných zásielok, doposielanie zásielok, prístup k verejnej poštovej sieti) a vytvorili sa férové podmienky na voľnú súťaž a kvalita služieb sa zvyšovala.
- Vytvoríme možnosť vytvorenia alternatívnych „doručovní“ pošty, ktoré nahradia pobočky pošty. V malých obciach tak umožníme doručovanie pošty do existujúcej infraštruktúry (napríklad obchod s potravinami) a znížime tak náklady na prevádzku prebytočných poštových pobočiek.

MAG. IUR. MICHAL NIŽŇAN

Absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Viedeň so špecializáciou na európske a medzinárodné právo, pred vstupom do politiky pôsobil v súkromnej sfére v zahraničí. Po voľbách 2010 zastával pozíciu vedúceho kancelárie Národnej rady SR až do odvolania Richarda Sulíka z funkcie predsedu Národnej rady SR. Zodpovedným manažérskym riadením a ukončením nevýhodných zmlúv ušetril v rozpočte NR SR milióny eur. V strane SaS pôsobí aj v tímoch pre súdnictvo a vzťahy s Európskou úniou. Je predstaviteľom mladej generácie politikov, ktorí nie sú poznačení minulosťou a chcú pohnúť Slovensko dopredu. V súčasnosti pracuje ako právnik/konzultant a asistent poslanca Národnej rady.

5. VEREJNÁ SPRÁVA, E - GOVERNMENT A VOLEBNÝ SYSTÉM

VEREJNÁ SPRÁVA

Hospodárska kríza v plnej miere odhalila vysokú nákladovosť a ekonomickú i správnu neefektívnosť verejnej správy. Doba dozrela na uskutočnenie nevyhnutných zmien, ktoré povedú k jej lepšiemu fungovaniu. Aby sme dosiahli želaný stav, musíme donútiť ostatné politické strany k tomu, aby verejnú správu nezneužívali ako zázemie pre svoje stranícke kádre. Máme presné a jasne vymedzené predstavy o požadovanom a potrebnom smere vývoja v každom segmente verejnej správy. Sieť štátnych úradov a popri nich paralelne existujúce samosprávy aktuálne znamenajú až takú hustotu administratívy na Slovensku, ktorú si táto krajina v budúcnosti už nemôže dovoliť. Presadíme také zmeny, ktoré povedú k zníženiu nákladov a zvýšeniu efektivity v celej verejnej správe.

ÚZEMNÉ A SPRÁVNE USPORIADANIE

Za najzávažnejší problém súčasného územného a správneho usporiadania považujeme vysokú rozdrobenosť miestnej = obecnej samosprávy a z toho dôvodu obmedzenú schopnosť malých obcí plne realizovať vlastné kompetencie, nehovoriac už o prenesenom výkone. Sme presvedčení, že model „čo obec, to obecný úrad“ nie je účinný. Eliminujeme nevýhody plynúce z vysokého počtu obecných samospráv. Sme však proti násilnému, zákonom vynútenému zlučovaniu obcí.

- *Presadíme diferenciáciu kompetencií obcí v troch úrovniach: malé obce – obslužné obce – okresné mestá. Podmienkou tejto diferenciácie je, aby sa dokončil proces tvorby okresov za-*

čatý v roku 1996 a vytvorili sa vzájomne porovnateľné územné celky ako základné jednotky väčších úrovní samospráv – municipality.

- *Sprehľadníme, zefektívňime a zracionalizujeme územnú štátnu správu tým, že vytvoríme jednotné územné obvody s jednotným sídlom pre všetky špecializované úrady štátnej správy a niektoré ich kompetencie sa prevedú na miestnu, druhostupňovú a regionálnu samosprávu.*
- *Prvostupňovú miestnu štátnu správu umiestnime na úroveň týchto jednotných územných obvodov a druhostupňovú na úroveň krajov.*

MODERNIZÁCIA MIESTNEJ ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Existujúci model štátnej správy je poznačený rezortizmom, je komplikovaný a ekonomicky náročný. V súčasnosti na území SR pôsobí 19 rôznych úradov územnej a špecializovanej štátnej správy, nehovoriac o rôznych poradenských a podporných rezortných inštitúciách, pričom táto štátna správa má aj rôznorodé územné obvody. Niektoré úrady majú pôsobnosť v úrovni okresov, niektoré v úrovni obvodov alebo aj väčších či menších územných celkov. Okrem toho, že to bráni súčinnosti s regionálnou samosprávou, je aj pre občanov veľmi neprehľadná. Pre fungovanie miestnej štátnej správy pokladáme za optimálny dvojstupňový model, pri ktorom by prvý stupeň predstavovali okresné úrady a druhý stupeň krajské úrady.

- *Presadíme vytvorenie prirodzených hospodárskych regiónov – obvodov.*
- *Presadíme integráciu tých kompetencií, respektíve činností do obvodných úradov a krajských úradov, pri ktorých je to vhodné, a podľa možnosti umiestnime tento posilnený úrad do jednej budovy. Pri tomto modeli by bola symetria štátnej správy a územnej samosprávy na úrovni kraja.*
- *Po analýze a vyhodnotení súčasného stavu budeme pokračovať v deetatizácii, decentralizácii a presune kompetencií zo štátu na samosprávu alebo dokonca na komerčný sektor. Výsledným stavom bude prehľadný systém, vyššia efektívnosť a ekonomizácia. Pri využití moderných technológií – IKT – spolu so zjednodušením administratívnych procesov dosiahneme spokojnosť tak na strane verejnosti, ako aj úradníkov.*

E - GOVERNMENT

Urobíme všetko pre to, aby sa sme preniesli výhody spojené s používaním informačných technológií do komunikácie a vzťahov medzi štátom a občanom či už ako fyzickou osobou, alebo podnikateľom.

Napriek tomu, že v oblasti informatizácie spoločnosti a súvisiacich programov boli na Slovensku preinvestované milióny eur slovenských a európskych daňovníkov, pridaná hodnota týchto investícií je blízka nule. Občania sú stále nútení chodiť na úrady, kde trávajú veľa času čakaním a predkladaním potvrdení,

dokladov a informácií, ktoré štát väčšinou už niekde eviduje, no nevie ich efektívne využiť v prospech občana. Informácie vo vlastníctve štátu sú nekonzistentné, nedostupné a možnosti ich spracovania v rámci verejnej správy, ako aj ich poskytnutie občanom **alebo komerčnému sektoru**, sú vo veľkej miere obmedzené.

Ďalšou dôležitou oblasťou, ktorá e - Governmentu chýba, je funkcia platformy, ktorá by transparentným spôsobom vytvorila priestor pre poskytovanie spätnej väzby občana na výkon štátnej správy tak, aby občan mohol vyjadriť svoj názor ku kvalite služieb verejnej správy alebo elektronicky vyjadriť svoj názor vo voľbách a referendách.

Veľké medzery vidíme v spôsobe budovania eGovernmentu na Slovensku, ktorý je nekoordinovaný a kompetenčne roztrieštený. Chýba jednotný koordinačný orgán, ktorý by riadil a usmerňoval budovanie a architektúru e - Governmentu na nadrezortnej úrovni. Čerpanie európskych fondov určených pre Operačný program Informatizácia spoločnosti (OPIS) je nedostatočné, poznačené vysokou mierou byrokracie a v časovom sklze napriek tomu, že tieto prostriedky v súčasnosti vysoko prekračujú konzultčné kapacity IT firiem na Slovensku.

Budeme venovať pozornosť transparentnosti pri obstarávaní IKT projektov v štátnej a verejnej správe. Informačné systémy (IS) sú dnes obstarávané, integrované a prevádzkované decentralizovaným spôsobom. Pri výbere chýba dostatočná presná miera definície projektov, štandardizácie predkladaných projektových informácií, ako aj stanovenie akceptačných kritérií projektov tak, aby štát minimalizoval mieru dodatočných nákladov súvisiacich s dopracovaním realizovaných projektov.

- *Zasadíme sa o plnú elektronizáciu štátnej správy, aby občan nemusel stáť v radoch na úrade, ale všetku potrebnú agendu vyriešil z domu či práce. Zároveň tým podporíme sprehľadnenie tokov v štátnej správe a znížime počet úradov a úradníkov.*
- *Prioritu IKT projektov nastavíme na riešenie životných situácií a budeme presadzovať maximálnu elektronizáciu vzťahu občan – štát/samospráva, firma – štát/samospráva.*
- *Podporíme realizáciu základných projektov potrebných pre informatizáciu spoločnosti a budovanie e - Governmentu, čo najskoršie dokončenie a integráciu základných registrov ako jednotného identifikátora a registra fyzických osôb, zavedenie elektronických občianskych preukazov, centrálny elektronický priečinok, služby elektronického verejného obstarávania a integrovaných obslužných miest.*
- *Dokončíme ústredný portál verejnej správy tak, aby bol čo najskôr prístupný základný komunikačný kanál občana smerom k štátu. Tento bude slúžiť občanovi ako jednotné miesto pre obojsmernú elektronickú komunikáciu a konto s prehľadnou bilanciou záväzkov a pohľadávok vo vzťahu k štátnej a verejnej správe.*
- *Podporíme integráciu a optimalizáciu informačných systémov verejnej správy a všetky aktivity týkajúce sa konsolidácie a optimalizácie IS verejnej správy s cieľom znížiť náklady,*

spoločne využívať zdroje a vymieňať si informácie. Budeme podporovať vytvorenie jednotného katalógu IT služieb poskytovaných v rámci verejnej a štátnej správy s cieľom vytvorenia fungujúcej integrovanej IT infraštruktúry orientovanej na poskytovanie služieb (SOA).

- *Zavedieme možnosť právoplatne vyjadriť svoj názor v elektronických voľbách ako doplnenie existujúceho papierového spôsobu volieb pre všetky druhy volieb a referendum konaných v SR. Podporíme výkon priamej demokracie a vytvoríme možnosť občanom doma a v zahraničí zúčastniť sa volieb bez potreby návštevy volebnej miestnosti. Presadíme vytvorenie systému pre hodnotenie kvality práce úradov verejnej správy priamo občanmi.*
- *Podporíme aktivity, ktoré povedú k efektívnemu využívaniu slobodného softvéru (open source) a otvorených dátových štandardov v štátnych inštitúciách.*
- *Podporíme elektronizáciu správy štátneho majetku, ktorá nie je predmetom projektov realizovaných v OPIS. Pritom štátne inštitúcie disponujú veľkým hnutelným a nehnuteľným majetkom, ktorý je spravovaný bez koncepcijnej podpory informačným systémom. Budeme presadzovať elektronizáciu správy majetku s cieľom jeho efektívneho využívania (nákup, predaj, prevádzka).*
- *Podporíme projekt Open Government Data a sprístupníme elektronické informácie, ktoré spracováva vláda a dáva ich ľuďom na ďalšie spracovanie. Po zverejňovaní zmlúv je to ďalší krok k zvýšeniu transparentnosti vzťahu občan – štát. Tento program prinesieme na Slovensko.*
- *Vytvoríme inštitút centrálného technického koordinátora projektov „Solution architekta pre e - Government“, zodpovedného za technickú koordináciu, integráciu a kompatibilitu realizovaných čiastkových riešení. Je potrebné centralizovať niektoré funkcie IT oddelení na úrovni celej štátnej správy v oblasti technických a metodických činností. Vzniknú úspory z rozsahu a odstránenia duplicity, vytvorí sa skupina, resp. organizácia schopná odborného dialógu s jednotlivými dodávateľmi a bude existovať centrálny technický koordinátor projektov.*
- *Podporíme vzdelávanie a výchovu IT profesionálov a projektových manažérov na strane štátnej správy tak, aby boli rovnocenným partnerom dodávateľom technológií a služieb.*
- *V procese verejného obstarávania podporíme zmeny zákona o oblasť určenú pre IT, aby sa dosiahla potrebná miera definície projektov, štandardizácie predkladaných projektových informácií, stanovenie akceptačných kritérií projektov, zmluvných podmienok pre oblasť duševného vlastníctva, zmenové konania, riadenie rizík a pod. tak, aby sa čo najviac eliminovali riziká na oboch stranách – dodávateľa aj obstarávateľa.*
- *Pripravíme zmenu Obchodného zákonníka tak, aby obsahovala aj zmluvné vzťahy založené na prevádzke služieb a technológií, ako to je obvyklé v iných krajinách.*
- *Budeme podporovať myšlienku voľného, v čo najmenšej miere regulovaného a slobodného internetu.*

VOLEBNÝ SYSTÉM

Slobodné a spravodlivé voľby sú jedným zo základných znakov a zároveň záruk demokracie. Je preto nesmierne dôležité, aby bol systém ich vykonávania dobre nastavený. V súčasnosti existuje päť rôznych druhov volieb upravených piatimi rôznymi zákonmi, ktoré sa vo viacerých dôležitých ustanoveniach zásadne odlišujú. To mátie verejnosť, znižuje jej prehľad o fungovaní základných demokratických procesov v krajine a v konečnom dôsledku prispieva k nízkej volebnej účasti. Súčasný stav produkuje zástupy takmer neznámych poslancov, zastupovaných menšinou mediálne známých politických špičiek bez reálneho kontaktu s občanmi.

- *Upravíme podmienky všetkých volieb na Slovensku jedným volebným zákonom.*
- *Vypustíme úpravy dĺžky volebnej kampane, odstránime obmedzenia politickej reklamy v médiách.*
- *Zrušíme časové obmedzenia a limit na výšku prostriedkov na predvolebnú kampaň.*
- *Zavedieme povinnosť presnejšej a podrobnejšej analýzy financovania kampane.*
- *Zriadieme stály volebný orgán zložený z profesionálov, ktorý bude dohliadať na priebeh každých volieb.*
- *Pripravíme legislatívny rámec pre zavedenie elektronického hlasovania a volieb cez internet.*
- *Znížime kvórum pre platnosť referenda na 30%.*
- *Zrušíme príspevok politickým stranám za mandát.*
- *Znížime potrebný počet hlasov pre príspevok na činnosť politických strán na 2%.*

ING. KAMIL KRŇÁČ

v súčasnosti je poslancom NR SR. Študoval softvérové inžinierstvo na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a 12 rokov pôsobil v oblasti informačných technológií ako manažér a projektový manažér na projektoch väčšieho rozsahu. Je zakladateľom občianskeho združenia MačkySOS venujúceho sa ochrane týraných zvierat. Od roku 2008 vedie blog na stránkach denníka SME, v ktorom poukazuje na korupciu a s ňou súvisiace nehospodárne používanie verejných zdrojov na Slovensku. Aktívne ovláda anglický jazyk.

6. BOJ PROTI KORUPCII

Korupcia je deštruktívnym javom v spoločnosti, pretože likviduje zdravú ekonomiku, vedie k nezákonnému obohacovaniu sa osôb, k ľahostajnosti verejnosti voči platným pravidlám a uvoľňuje tak priestor pre bezvládne a rozvoj organizovaného zločinu. Nie je náhodou, že pre krajiny s nízkou mierou korupcie je typickým vysoký životný štandard, zatiaľ čo štáty s vysokou mierou korupcie sa zaraďujú medzi najchudobnejšie krajiny sveta.

Korupcia „v malom“, t.j. v kontakte občana s úradníkmi, policajtní, sudcami, zdravotníckym a pedagogickým personálom, je rovnako závažná ako korupcia „vo veľkom“, t.j. zneužitím postavenia predstaviteľov verejnej moci, preto navrhujeme opatrenia v boji proti korupcii, ktoré svojou preventívnou povahou obmedzia široký priestor pre korupciu od najvyššie postavených organizačných štruktúr verejnej moci až po najnižšie úrovne administratívy v každodennom kontakte s občanom.

- *Zavedieme do praxe nový internetový systém pre anonymné nahlasovanie prípadov korupcie. Tento systém pridelí nahlasovateľovi korupčného prípadu jednoznačný, ale anonymný identifikátor, vďaka ktorému bude môcť udržiavať komunikáciu s orgánmi činnými v trestnom konaní počas celého vyšetrovania prípadu bez strachu z odhalenia jeho totožnosti.*
- *Zavedieme bezhotovostný styk polície s občanom. Príslušník Policajného zboru by nemal prijímať v teréne pokuty a platby od občanov v hotovosti, čím sa rapídne zúži priestor pre korupciu. Buď občan zrealizuje platbu prostredníctvom platobného terminálu, alebo ak to nie je možné, dostane písomné upovedomenie o výške platby a možnostiach jej úhrady. V prípade premeškania termínu na úhradu budú automaticky aktivované sankčné opatrenia.*
- *Zvýšime počet obslužných miest na preťažených pracoviskách Dopravného inšpektorátu. Na preťažených a personálne poddimenzovaných dopravných inšpektorátoch je častým*

javom tzv. urýchľovací poplatok, ktorý umožní žiadateľovi výrazne skrátiť vybavenie jeho žiadosti. Zvýšením počtu obslužných miest sa vybavovacia doba skráti na minimum a vymiznú dôvody na korupčné konanie.

- Zavedieme povinné informovanie pacienta o cene poskytnutej zdravotnej starostlivosti. Pri poskytovaní starostlivosti tak vznikne základná predstava o reálnych cenách. Poistovňa nepreplatí žiadny úkon, pokiaľ v dokumentácii nebude uvedená cena podpísaná pacientom.
- Zavedieme povinnosť pre zdravotné poisťovne raz ročne posilať poistencom výpis vyčerpanej zdravotnej starostlivosti. Výpis bude možné zaslať aj elektronicky. Zabezpečíme tak vyššiu transparentnosť v zložitom systéme uhrádzania platieb za poskytovanie zdravotnej starostlivosti, obmedzíme možnosti falošného vykazovania a poskytneme občanom reálnu predstavu o skutočne zaplatenej cene.
- Zefektívňujeme štruktúry a fungovania správneho súdnictva ako účinného prostriedku boja proti korupcii, pretože jedine fungujúce správne súdnictvo môže pôsobiť ako dostatočne účinný prvok prevencie korupcie. Ak dôjde k vydaniu rozhodnutia v správnom konaní, ktoré bolo výsledkom korupčného správania úradníka a účastníka konania, tak jediný, kto môže účinne voči nemu zasiahnuť, je v mnohých prípadoch súd. Rýchle zrušenie takéhoto správneho rozhodnutia spôsobí nemožnosť realizácie jeho výsledku napriek úplatku. To môže v budúcnosti odradiť od korupčného správania, čo je efektívnejšie riešenie korupcie ako len jej trestanie.
- Zavedieme úplný alebo čiastočný zákaz zakladania obchodných spoločností alebo zúčastňovania sa na podnikaní osobám, ktoré sa dopustili ekonomickej alebo korupčnej trestnej činnosti. Namiesto prenasledovania poctivých podnikateľov musí štát vykonať kroky na potlačenie nekalých podnikateľských praktík. Rozmach týchto praktík vytvára široký priestor pre korupciu napr. pri verejnom obstarávaní, čím spôsobuje škody hospodárstvu štátu a demotivuje slušných podnikateľov od účasti na súťažiach verejného obstarávania.
- Zjednodušíme a sprehľadníme stavebné konanie a navrátime stavebné úrady na úroveň špecializovanej štátnej správy. Pripravíme úplne nový, moderný stavebný zákon podľa vzoru západnej Európy, ktorý zníži počet potrebných potvrdení a povolení pri výstavbe. Zároveň zjednoduší stavebné konanie pre menšie stavby a poskytne široký priestor pre sankcionovanie čiernych stavieb a transparentné územné a stavebné konanie so zapojením stavebníka i verejnosti.
- Zavedieme transparentný systém pre oblasť životného prostredia. Najvýznamnejšie riziká pre korupciu sú pri udeľovaní rôznych povolení, výnimiek, zákazov, pokút, sankcií, dotácií a príspevkov prostredníctvom Environmentálneho a Recyklačného fondu. Do rizikovej kategórie patrí aj pridelenie emisných kvót a ich predaj na trhu cez sprostredkovateľa.
- Zvýšime transparentnosť a sprísňime kontrolu financovania politických strán a volebných kampaní. Presunieme kontrolu nad financovaním politických strán z Národnej rady SR

na Najvyšší kontrolný úrad SR, sprofesionalizujeme Ústrednú volebnú komisiu a sprehľadníme zdroje financovania politických strán.

- Zavedieme hmotnú zodpovednosť verejných funkcionárov za škody spôsobené na majetku štátu alebo pri nakladaní s verejnými finančnými prostriedkami. Vďaka tomuto opatreniu budú musieť verejní funkcionári postupovať transparentne a hospodárne s tým, že v prípade ich pochybenia bude voči nim uplatnené právo na náhradu škody, ktorú spôsobia.

JUDr. ALOJZ BARÁNIK

je advokát s veľkou praxou v oblasti zmlúv v prostredí informačných technológií a finančných inštitúcií. Jeho doménou sú zložité zmluvy v anglickom jazyku. Jeho advokátska kancelária sa tiež venuje zastupovaniu v sporoch o ochranu práv jednotlivcov, najmä v súvislosti s nehnuteľnosťami. Angažuje sa v boji proti porušovaniu práv slabšieho a často zastupuje bez nároku na odmenu. Pred vstupom do advokácie pracoval ako vedúci právnik a člen manažmentu stredo európskeho regiónu veľkej nadnárodnej americkej spoločnosti. Právnické vzdelanie ukončil na Univerzite Komenského a získal titul JUDr. Aktívne ovláda anglický jazyk.

7. SÚDNICTVO A SPRAVODLIVOSŤ

Nezávislosť súdnej moci a vymožiteľnosť práva sú jednými zo základných princípov právneho štátu. Tento princíp je mnohokrát podmieňujúcim faktorom ekonomického rozvoja spoločnosti a od jeho uplatňovania závisí ekonomická a spoločenská existencia aj každého bežného jednotlivca.

Prípady okradania spoločnosti a jednotlivca prostredníctvom zlého fungovania súdov sú natoľko časté, že je potrebné otvorene pracovať s tézou, že súdnictvo je vo všetkých jeho rovinách ovplyvňované a často dokonca aj kontrolované úzkou skupinou politických a záujmových skupín, ktoré si tak zabezpečujú beztrestnosť, čím znemožňujú fungovanie občianskej spoločnosti a uplatnenie práv občanov. V tom zmysle je súčasný stav súdnictva protikladom oboch pojmov figurujúcich v názve strany Sloboda a Solidarita. Opatrenia v tejto oblasti musia preto odrážať vážnosť situácie, ako aj skutočnosť, že tí, ktorí majú záujem na tom, aby súdnictvo nefungovalo v prospech bežného občana, sú pripravení aktívne odporovať snahám o pozitívne zmeny.

Spoločnosť sa musí vyrovnat' s faktom, že súdnictvo na Slovensku nie je v stave, ktorý by mu umožnil reformovať sa vlastnými silami, zvnútra bez zmeny legislatívy upravujúcej výkon súdnej moci a bez realizácie oprávnení výkonnej moci smerujúce k vyvodzovaniu zodpovednosti voči osobám, ktoré nespĺňajú hodnotové, osobnostné a morálne kritériá na výkon funkcie sudcu.

Zároveň, vychádzajúc zo skutočnosti a za predpokladu, že súdnictvo si ako celok a aj jednotlivito plní svoje povinnosti, je nevyhnutné udržať a upevniť koncepciu nezávislého súdnictva, ktoré má oporu v Ústave SR a medzinárodných dohovoroch a odporúčaniach OSN, Rady Európy, Európskej únie či Benátskej komisie.

V súlade s tým musia všetky osoby pracujúce na ministerstve spravodlivosti a súvisiacich orgánoch štátnej správy dôsledne a aktívne presadzovať idey spravodlivosti a ochrany základných práv a slobôd občanov, a to najmä v súvislosti so zabezpečením riadneho výkonu súdnej moci jednak ako celku, ako

aj na jednotlivých súdoch. Prítom za takéto osoby nemožno považovať osoby vykonávajúce riadiace pozície, ktoré nie sú bezúhonné v zmysle nižšie uvedeného chápania bezúhonnosti vo vzťahu k sudcom. Základom naozaj účinných opatrení na zlepšenie stavu v súdnictve musí byť poznanie, že právo a spravodlivosť nie je možné chrániť prostredníctvom výkonu súdnej rozhodovacej činnosti osobami, ktoré na to nie sú hodnotovo, osobnostne a morálne vybavené.

SÚDNICTVO

Cieľom zmien navrhovaných v oblasti súdnictva je vytvoriť súdnictvo, ktoré odborne, dostatočne rýchlo a transparentne rozhoduje v súdnych konaniach a ako také je schopné si získať dôveru verejnosti a plniť úlohy, ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a právom chránených záujmov jednotlivcov a spoločnosti ako celku.

- **Posilníme samosprávu súdnictva tak, aby o všetkých dôležitých organizačných a personálnych otázkach rozhodovali primárne samosprávne orgány, ako sú grémiá, kolégiá a pléna súdov namiesto predsedov súdov, pričom predsedovia súdov budú viazaní rozhodnutím týchto samosprávnych orgánov súdov s tým, že:**
 - ✓ grémiá a kolégiá by rozhodovali aj o rozdeľovaní vecí a tvorbe rozvrhu práce na jednotlivých súdoch, kontrolovali by hospodárenie súdu a
 - ✓ pléna súdov by rozhodovali v personálnych otázkach vrátane vyhodnocovania preskúšavania sudcov a vyvodzovania dôsledkov v prípade, že sudcovia nezodpovedajú kritériám stanoveným pre výkon funkcie sudcu; a to za predpokladu, že si tieto samosprávne orgány plnia svoje povinnosti riadne najmä v tom, že nedochádza k neodôvodneným prietahom v súdnych konaniach. V opačnom prípade bude platiť, že osobou zodpovednou za riadny chod súdnictva je minister spravodlivosti a predsedovia súdov.
- **Zmeníme spôsob voľby členov Súdnej rady tak, aby nebolo možné ovplyvňovať zloženie a tým aj rozhodovanie tohto orgánu v neprospech nezávislého rozhodovania a obsadzovania súdov podľa politických požiadaviek.**
- **Zabezpečíme dostatočné personálne obsadenie súdov kvalifikovanými sudcami, vyššími súdnymi úradníkmi a asistentmi so zreteľom na počet pridelených a vybavených spisov jednotlivými sudcami v súlade s európskym štandardom.**
- **Zlepšíme materiálne vybavenie sudcov a súdov tak, aby mohli plniť všetky úlohy, ktoré im zákony Slovenskej republiky ukladajú.**

Stanovíme odborné, ale aj hodnotové, osobnostné a morálne kritériá na výkon povolania sudcu. Uvedené kritériá budú zahŕňať nasledujúce požiadavky a tieto musia spĺňať už samotní kandidáti na funkciu sudcu, pričom splnenie bude nevyhnutné preukazovať už vo výberovom konaní (k tomu tiež pozri opatrenia v časti Boj proti korupcii).

- Sudcom môže byť len osoba, ktorá je bezúhonná v zmysle ustanovenia § 11 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa, alebo osoba, ktorá napriek tomu, že túto podmienku nespĺňa, výkonom svojej funkcie dostatočne preukázala, že účinne chráni základné práva a slobody jednotlivcov.
- Výber sudcu musí byť objektívny, preto kandidáti na sudcov musia byť vyberaní transparentne na základe vopred stanovených kritérií a prísne nezaújato tak, aby neskôr nemohlo vzniknúť podozrenie, že ich výber na pozíciu sudcu môže byť ovplyvnený (najmä napr. osobami pracujúcim v štátnej správe na úseku spravodlivosti alebo v súdnictve). Navyše každý kandidát na pozíciu sudcu bude povinný dať čestné vyhlásenie, že jeho prípadný výber na pozíciu sudcu nebol ovplyvnený inými okolnosťami ako preukázaním schopností a vlastností nevyhnutných na výkon sudcovského povolania, pričom v prípade, že daný kandidát bude vymenovaný za sudcu a neskôr sa preukáže, že toto vyhlásenie bolo nepravdivé, bude to považované za konanie, ktoré je nezlučiteľné s výkonom povolania sudcu a bude to mať za následok odvolanie z funkcie sudcu.
- Sudca musí byť nezávislý a to tak subjektívne, ako aj objektívne. Preto nesmie počas trvania svojho sudcovského mandátu čo i len kandidovať na funkcie v ústredných orgánoch štátnej správy ani do Národnej rady SR. Ak sa rozhodne pre funkciu v politike alebo štátnej správe, potom sa môže vrátiť do sudcovskej funkcie až po určitej lehote – karanténe rovnajúcej sa najmenej štyrom rokom.
- Budeme vyžadovať nepretržité a celoživotné vzdelávanie sudcov, ich hodnotenie podľa kvality a kvantity rozhodovaných vecí a v závislosti od výsledkov hodnotenia budeme presadzovať kariérny postup alebo disciplinárny postih pre daného sudcu.
- Zároveň budeme pravidelne podrobovať všetkých sudcov každé štyri roky jednotnej, v tom istom čase vedenej a verejnej atestačnej skúške vykonávanej raz ročne, vždy jednou štvrtinou zo všetkých sudcov. Konkrétne otázky budú stanovené tesne pred vykonaním skúšky elektronickým náhodným výberom z oblastí, ktoré sú pre určenie kvality sudcu rozhodujúce, pričom nezloženie takej skúšky bude mať za dôsledok zánik funkcie sudcu.
- Tiež na účely uvedené vyššie posilníme postavenie Justičnej akadémie SR ako garanta vzdelávacieho procesu v justičnom systéme.

Právne predpisy týkajúce sa výkonu povolania sudcu musia byť striktné interpretované orgánmi štátnej správy na úseku spravodlivosti tak, aby sa súdnictvo zbavilo sudcov, ktorí nespĺňajú hodnotové, osobnostné a morálne kritériá na výkon tohto povolania.

- Zabezpečíme, aby existovala povinnosť oprávnených subjektov využívať zákonný inštitút disciplinárneho stíhania, a vyvodíme striktnú disciplinárnu zodpovednosť (vrátane odvolania z funkcie sudcu) voči tým sudcom, ktorí spôsobili neodôvodnené prieťahy v súdnom konaní v zmysle rozhodnutia Ústavného súdu SR alebo Európskeho súdu pre ľudské práva alebo svojim konaním alebo nekonaním úmyselne, opakovane alebo hrubo porušujú základné práva a slobody občanov.

- Rovnako budeme postupovať vo vzťahu k predsedovi súdu, ktorý neprijme také opatrenia, aby sa porušovaniu povinností sudcov súdu, ktorého je predsedom, predchádzalo alebo zamedzilo.
- Zmeníme zloženie disciplinárnych senátov tak, aby v každom senáte musel byť aspoň jeden člen, ktorý nie je sudcom a vytvoríme možnosť disciplinárnych konaní pred senátmi zloženými zo sudcov rozhodujúcich v trestných veciach.
- Zrýchlime proces disciplinárnych konaní stanovením lehôt na jednotlivé úkony disciplinárneho súdu tak, aby sa minimalizoval dosah pôsobenia sudcov, ktorí si neplnia povinnosti alebo nespĺňajú požiadavky na výkon sudcovského povolania, na práva občanov.

V dlhodobom horizonte v rámci sústavy súdov

- Presadíme vytvorenie samostatných častí – občiansko-obchodnoprávnu, správnu a trestnú, spolu s vytvorením samostatného Najvyššieho správneho súdu, ktorý by bol spolu s Najvyšším súdom SR na vrchole súdnej sústavy, pričom
- Oba tieto vrcholové súdy budú podliehať vzájomnej kontrole v otázkach námietky zaujatosti a v posudzovaní kvality práce sudcov.
- Stanovíme taký minimálny počet sudcov na každý súd, ktorý s istotou zabezpečí náhodnosť výberu sudcu a možnosť špecializácie sudcov.
- Nahradíme doživotné vymenovanie sudcov vymenovaním na osem rokov, a to aj opakovane.

PROKURATÚRA

Súčasný postavenie prokuratúry ako prakticky nekontrolovateľného orgánu musí, najmä v spojení s nízkym morálnym a osobnostným profilom veľkej časti prokurátorov vo vedúcich funkciách, byť trňom v oku každého demokraticky zmyšľajúceho politika.

- Zavedieme pravidlo, podľa ktorého osoba, o ktorej sa možno domnievať, že je poškodeným, by mala možnosť viesť súkromnú obžalobu v trestnej veci, ak prokurátor zamietne sťažnosť proti odloženiu trestného oznámenia, zastaví trestné stíhanie alebo inak nezastupuje riadne záujmy takeého poškodeného, pričom ak poškodený bude v takej veci úspešný, náklady takeého zastúpenia by hradil štát a prokurátor, ktorý také trestné oznámenie odložil, by bol povinne disciplinárne stíhaný.
- Použijeme všetky kritériá uvedené vyššie na výkon funkcie a výber sudcov aj na výkon funkcie a výber prokurátorov.
- Zrušíme možnosť odňať prokurátorovi spis, ak neexistuje dôvodné podozrenie o jeho zaujatosti.

Okrem vyššie uvedených kľúčových opatrení nevyhnutných na zabezpečenie toho, že súdnictvo bude vykonávané profesionálne osobami morálne spôsobilými na výkon týchto povolání, budeme presadzovať aj opatrenia, ktoré budú smerovať k rýchlemu, transparentnému a efektívnemu konaniu pred všetkými súdmi.

- Zavedieme 60-dňovú lehotu na rozhodnutie Ústavného súdu SR o prijatí sťažnosti, jej zamietnutí alebo rozhodnutí o doplnení. Pri sťažnostiach podľa čl. 127 Ústavy SR a v prípadoch volebných sťažností zavedieme lehotu 90 dní na konečné rozhodnutie Ústavného súdu SR.
- Dáme možnosť fyzickým aj právnickým osobám v prípadoch podania sťažnosti Ústavnému súdu SR na porušenie základných práv a slobôd (či už vyplývajúcich z ústavy alebo z medzinárodnej zmluvy), aby mohli tiež podať návrh na zrušenie predmetného zákona alebo iného právneho predpisu alebo ich jednotlivých ustanovení, ktorých uplatňovaním boli ich práva alebo slobody porušené.
- Presadíme pravidlo, podľa ktorého každý jednotlivý prípad bude sudcovi pridelovaný výhradne elektronickým náhodným výberom tak, aby nebolo možné predvídať, ktorému sudcovi bude vec pridelená (v súlade s tým tiež zrušíme napríklad pravidlo a postupy, v dôsledku ktorých takmer všetky veci v oblasti verejného obstarávania sú pridelené tomu istému – jednému – sudcovi).
- Zavedieme inštitút námietky porušenia práva účastníka konania na zákonného sudcu. Ak sa bude účastník konania domnievať, že jeho prípad nebol sudcovi pridelený zaručene nestranným spôsobom, bude môcť proti nemu vzniesť námietku. Tou sa bude zaoberať príslušný nadriadený súd v senáte zloženom náhodným výberom. Ak tento námietku uzná ako opodstatnenú, prípad bude nanovo pridelený elektronickým náhodným výberom.
- Presadíme zverejňovanie zvukového záznamu každého v súčasnosti verejného súdneho pojednávania na internete. Takýto záznam bude zároveň aj prílohou k súdnemu spisu.
- Rozšírime okruh lehôt a záväzných postupov pre štandardné úkony súdu.
- Vylúčime možnosť odvolania proti rozsudkom, kde peňažné plnenie nedosahuje ani sumu trojmesačného životného minima (pričom možnosť podania dovolania tým nebude dotknutá).
- Zavedieme pravidlo, podľa ktorého súd bude mať povinnosť dať podnet na disciplinárne či iné stíhanie policajta či inej osoby, u ktorej vznikne podozrenie, že si nesplnila povinnosť doručiť súdnu písomnosť.
- Umožníme, aby tí, ktorí chcú byť oboznamovaní o uložení úradnej zásielky vzdialeným spôsobom, sa o tom mohli za poplatok dohodnúť s poštou.
- Zavedieme pravidlo, podľa ktorého účastník sporu nebude mať právo predložiť dôkaz neskôr ako na najbližšom pojednávaní po tom, čo sa o existencii takého dôkazu dozvedel, pričom sa

bude predpokladať, že o existencii dôkazov, na ktorých je založený návrh, navrhovateľ musel vedieť v čase jeho podania.

- Zavedieme pravidlo, podľa ktorého bude dôkaz znaleckým posudkom považovaný za navrhnutý až tým, že účastník, ktorý ho navrhuje, zloží predpokladanú odmenu znalca na účet súdu.
- Stanovíme pravidlo, podľa ktorého súd bude musieť vopred zdôvodniť, prečo výnimočne vykonal dôkaz bez toho, že by taký dôkaz bol navrhnutý účastníkom sporu.
- Zavedieme fikciu doručenia platobných rozkazov právnickým osobám (t.j. ak si adresát vlastnou vinou neprevezme doručovanú písomnosť, bude sa považovať po uplynutí lehoty za doručení).
- Zavedieme povinnosť súdu posudzovať relevantnosť dôvodov na podanie odporu pred zrušením platobného rozkazu.

MGR. ĽUBOMÍR GALCKO

je zakladajúcim členom strany Sloboda a Solidarita, jej podpredsedom pre regióny, exministrom obrany Slovenskej republiky a v súčasnosti poslancom Národnej rady SR. Aktívne sa zasadzuje za boj proti korupcii, čoho dôkazom je podanie mnohých trestných oznámení počas jeho pôsobenia na Ministerstve obrany SR a systémové transparentné nastavenie rezortu. Presadzuje modernizáciu a zefektívnenie Ozbrojených síl SR, ktoré vychádza z pravdivého pomenovania situácie v ozbrojených silách. Podporuje a snaží sa posilňovať kredit Ozbrojených síl SR v zahraničí, získaný pôsobením slovenských vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ale i doma, napríklad dôsledným využívaním pomoci vojakov domácejmu obyvateľstvu pri prírodných katastrofách.

8. OBRANA

Zaručenie obrany Slovenskej republiky a bezpečnosti jej obyvateľov je jednou zo základných funkcií štátu. Dobré fungovanie, prosperita a rozvoj spoločnosti sú možné len v stabilnom a mierovom prostredí. Je preto nevyhnutné disponovať kvalitnými, modernými a adekvátne vycvičenými ozbrojenými silami, ktoré zaručia primeranú mieru odstrašenia a zároveň budú dostatočným príspevkom do obranných mechanizmov, ktorých je Slovenská republika členom. Nevyhnutnou podmienkou na dosiahnutie tohto zámeru je efektívne a transparentné využívanie všetkých finančných prostriedkov, ktoré sú určené na obranu štátu. Peniaze musia končiť predovšetkým u vojakov. Naším hlavným záujmom bude stabilné a transparentné financovanie rozvoja ozbrojených síl.

Kolektívny obranný potenciál NATO a Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ považujeme za základ zaručenia bezpečnosti a obranyschopnosti Slovenskej republiky. Zasadíme sa za ich posilňovanie v súlade s princípmi solidarity a spravodlivého delenia sa o riziká a náklady všetkými členskými štátmi oboch organizácií. Máme záujem na zachovaní silného transatlantického spojenectva medzi USA a Európou a zastavení prehĺbovania rozdielov v ich vojenských spôsobilostiach.

TRANSFORMÁCIA OZBROJENÝCH SÍL

Budeme pokračovať v transformácii ozbrojených síl na moderné, mobilné a efektívne sily, schopné zaistiť bezpečnosť Slovenska, ako aj adekvátne prispievať do zahraničných operácií medzinárodného krízového manažmentu. Pri budovaní a modernizácii ozbrojených síl sa prioritne zameriame na jednotky, ktoré umožňujú plniť medzinárodné záväzky SR a úlohy obrany štátu v rámci kolektívnej obrany.

- *Dokončíme strategické hodnotenie obrany s cieľom optimalizovať štruktúry riadenia a velenia ministerstva obrany a ozbrojených síl vrátane im podriadených zariadení a organizácií.*
- *Presadíme posilnenie výkonných prvkov OS SR a zníženie počtu riadiacich, podporných a zabezpečovacích prvkov.*
- *Zredukujeme tri operačné veliteľstvá na jedno spoločné veliteľstvo a vytvoríme integrované ministerstvo obrany.*
- *Odstránime nerovnováhu medzi stanovenými úlohami Ozbrojených síl SR a finančnými zdrojmi vyčlenenými na tieto účely.*

Presadíme postupnú, ale širokú modernizáciu prebiehajúcu po organických celkoch ozbrojených síl, pričom sa vyhneme nekonzistentným nákupom vojenskej techniky. Pri obstarávaní techniky budeme klásť dôraz na dodržiavanie zásad transparentnosti, otvorenosti a efektívnosti.

- *Presadíme financovanie hlavných modernizačných projektov zo zdrojov mimo rozpočtu rezortu obrany.*
- *Vytvoríme podmienky na začatie modernizácie vzdušnej techniky vo forme nákupu dvoch až štyroch kusov nového stredného taktického dopravného lietadla a pozemného vojska vo forme obstarania bojových obrnených vozidiel a ľahkých taktických viacúčelových vozidiel.*
- *Presadíme využívanie mnohonárodných projektov a iniciatív, ako aj bilaterálnych modernizačných projektov.*

V rámci modernizácie ozbrojených síl sa zasadíme o posilnenie ich schopností adekvátne reagovať na nevojenské krízové situácie v rámci SR, ako sú živelné katastrofy alebo priemyselné havárie. V súlade s tým budeme podporovať zefektívňovanie spolupráce všetkých zložiek bezpečnostného systému, ako aj celého systému krízového manažmentu SR.

- *Vytvorením žienijnej roty posilníme kapacitu OS SR zasahovať pri živelných katastrofách.*

V rámci zefektívňovania fungovania rezortu obrany sa zameriame na prehodnotenie rozsahu potrebnej infraštruktúry. Budeme presadzovať odpredanie a darovanie všetkých nepotrebných objektov a zariadení, ktoré odčerpávajú zdroje z potrebnějších súčastí rezortu obrany.

- *Zredukujeme počet výcvikových priestorov a vojenských posádok.*
- *Znížime počet zariadení na preventívnu rehabilitáciu a rekreáciu.*
- *Podporíme integráciu umiestnenia organizačných zložiek ministerstva a ozbrojených síl a tým redukciu počtu využívaných vojenských objektov.*

Za základný prvok moderných ozbrojených síl pokladáme kvalitný a stabilizovaný vojenský personál. Preto sa zameriame na odbúranie prekážok a nedostatkov v personálnej práci a vytvoríme vhodné podmienky pre udržateľný personálny potenciál ozbrojených síl. V súlade s tým pripravíme zmeny v sociálnom systéme pre nových príslušníkov Ozbrojených síl SR, ktorých cieľom bude zachovať dlhodobú udržateľnosť, motivačné prostredie a spravodlivosť tohto systému.

- *Pripravíme nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov.*
- *Predĺžime dobu vojenskej služby pre vznik nároku na výsluhový dôchodok zo súčasných 15 na 20 rokov pre nových príslušníkov OS SR.*
- *Vybudujeme funkčný systém aktívnych záloh vrátane potrebného legislatívneho rámca a zabezpečenia jeho financovania, využiteľných najmä pri zvýšení operačného tempa ozbrojených síl alebo v prípade nevojenských krízových situácií na území SR.*

Budeme podporovať otvorený charakter bezpečnostnej a obrannej politiky.

- *Pri formovaní strategických cieľov a priorít budeme spolupracovať s odbornou verejnosťou a podporovať otvorenú diskusiu s organizáciami a združeniami odborne spätými s rezortom obrany a ozbrojenými silami.*

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Podporíme rozvíjanie obrannej spolupráce s ďalšími krajinami tak v rámci medzinárodných organizácií a zoskupení, ktorých je SR členom (NATO, EÚ, OSN, V4 a pod.), ako aj na bilaterálnej úrovni. Budeme presadzovať, aby sa SR aktívnejšie zúčastňovala na diskusiách o budúcom smerovaní NATO, a podporíme ďalšie rozširovanie NATO o krajiny, ktoré splnia prístupové kritériá.

- *Podporíme projekty a iniciatívy v rámci koncepcie tzv. inteligentnej obrany (Smart Defence) najmä vo vzťahu k obstarávaniu, zdieľaniu a údržbe najnákladnejších spôsobilostí.*
- *Svoje medzinárodné záväzky budeme definovať realisticky s ohľadom na naše zdrojové a personálne možnosti.*

MGR. JURAJ DROBA MBA

je v súčasnosti poslancom NR SR, podpredsedom Zahraničného výboru NR SR a vedúci Stálej delegácie NR SR v Parlamentnom zhromaždení NATO. Zároveň je majiteľom spoločnosti Droba & Partners, ktorá sa zaoberá komunikáciou firiem a médiami. Šesť rokov bol členom top manažmentu T-Mobile Slovensko. Predtým pracoval v oblasti poradenstva v USA. V zahraničnej politike má najbližšie k téme transatlantických vzťahov. Je členom Fulbrightovej komisie na Slovensku. Vystudoval šport a anglistiku na Univerzite Komenského, získal titul MBA z University of Pittsburgh a M.A. z politického manažmentu na George Washington University. Na Georgetown University študoval medzinárodnú obchodnú diplomaciu. Ovláda anglický, nemecký, ruský, holandský jazyk a základy španielčiny.

9. ZAHRANIČNÁ POLITIKA

Slovensko je zodpovednou a úspešnou krajinou. Dokázali sme prijať zásadné rozhodnutia a realizovať zložité reformy. Náš príbeh dnes inšpiruje iných. To nám dáva možnosť vystupovať aj v zahraničnej politike sebavedomo a principiálne. Budeme spoľahlivým a čitateľným partnerom a spojencom, konzistentní vo svojich postojoch a konštruktívni pri hľadaní riešení súčasných výziev. Zároveň máme povinnosť byť principiálni v našich pozíciách voči totalitným a diktátorským režimom. Hodnoty demokratického právneho štátu so silnou ochranou slobôd jednotlivca musia byť určujúcimi pre našu zahraničnú politiku.

Vážime si slobodu a považujeme za povinnosť vystupovať na obhajobu tých, ktorým je odopieraná. Ľudské práva a občianske slobody sa nesmú stať rukojemníkmi ekonomických záujmov. Lahostajnosť voči ľudským právam a slobodám je prvý krok k tomu, aby sme o ne sami prišli.

Slovensko čelí hospodárskej kríze, zasahujúcej celý kontinent. Zároveň pociťujeme nárast nacionalizmu a populizmu, rastie počet obyvateľov EÚ, ktorí ju začínajú odmietať ako zlyhávajúcu inštitúciu. Spojené štáty, dlhodobý stabilný partner a spojenec, oslabujú svoj záujem o Európu a sústreďujú sa na vlastné globálne priority. Slovenská zahraničná politika musí podporovať riešenia, ktoré prispievajú k zastaveniu krízy, zachovaniu eura ako jednotnej meny, posilneniu transatlantického partnerstva a ku podpore liberálnej demokracie v našom regióne, vrátane krajín ako Ukrajina a Bielorusko. Za základný pilier bezpečnostnej politiky SR považujeme Severoatlantickú alianciu. Budeme podporovať rozširovanie NATO o krajiny, ktoré o členstvo prejavili vážny záujem a sú schopné plniť všetky záväzky z neho vyplývajúce.

VZŤAHY S EURÓPSKOU ÚNIOU A JEJ ČLENSKÝMI KRAJINAMI

Európska únia sa nachádza v kríze. Jej súčasné nevýrazné vedenie nie je schopné definovať budúcu víziu fungovania a ponúknuť skutočné riešenia problémov. Túto úlohu na seba preberajú veľké členské štáty s vlastnými záujmami. Pôvodné hodnoty EÚ sa dostávajú do úzadia. Sú nahrádzané pásovou výrobou pravidiel, smerníc či regulácií.

Projekt Eura je ohrozený nezodpovedne hospodáriacimi vládami, hrubým ignorovaním medzištátnych zmlúv, zneužívaním Európskej centrálnej banky (ECB) pre tlačenie peňazí či morálnym hazardom zvaným Euroval. Budeme presadzovať návrat k pôvodným zásadám a hodnotám, ktoré v minulosti prinášali členským štátom EÚ prosperitu. Pre dosiahnutie týchto cieľov budeme prehlbovať dobré vzťahy a spolupracovať predovšetkým s našimi partnermi z V4.

- *Odmietame tlak na hlbšiu integráciu EÚ, ktorá môže zásadne obmedziť suverenitu SR, ako napr. redukcii práva veta, harmonizáciu daní, zavádzanie európskej dane, tlak na urýchlenie demokratických rozhodovacích procesov či vedomé porušovanie medzištátnych zmlúv.*
- *Boli sme svedkami neúčinnosti dočasného Eurovalu (EFSF), ktorý sme odmietli. Rovnako nepodporíme ani trvalý Euroval, ktorý pokladáme za najväčšie ohrozenie jednotnej meny a hospodárstva krajín eurozóny.*
- *Zasadíme sa za čo najväčšiu nezávislosť ECB, keďže je kľúčovou inštitúciou v boji proti inflácii.*
- *Budeme presadzovať elimináciu zbytočnej regulácie zo strany EÚ a zrušenie ochrany starých členských štátov pred novými členmi prostredníctvom výnimiek v oblasti pracovného trhu a poľnohospodárstva.*
- *Budeme presadzovať nové a prísnejšie automatické sankcie, ktoré by zabezpečili vynútiteľnosť pravidiel voči všetkým štátom, vrátane Nemecka a Francúzska. Okrem ekonomických sankcií budeme presadzovať aj sankcie politického charakteru – verejné vypočúvanie pred inštitúciami EÚ, dočasná strata hlasovacích práv v EÚ alebo pozastavenie čerpania niektorých fondov EÚ.*
- *Budeme podporovať členstvo Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Macedónska a Srbska v EÚ pod podmienkou splnenia kritérií tak, ako to SR úspešne urobila v prípade Chorvátska.*
- *Budeme naďalej rozvíjať a prehlbovať spoluprácu s krajinami V4, ktoré sú nám historicky, kultúrne a geograficky najbližšie.*
- *Budeme upevňovať dobré maďarsko-slovenské vzťahy na občianskej úrovni a podporíme ich politickým a diplomatickým dialógom.*
- *Presadíme také riešenie problému dvojitého občianstva, ktoré nebude poškodzovať záujmy Slovenskej republiky, ale zároveň nebude diskriminačné a bude na osoh všetkým občanom Slovenskej republiky.*

VZŤAHY S KRAJINAMI MIMO EÚ

Slovenská republika musí spolupracovať nielen s krajinami Európskej únie, ale aj s krajinami mimo nej. Z bezpečnostných, hospodárskych i ľudskoprávných dôvodov budeme pozorne sledovať diaľnicu v pre nás dôležitých krajinách a regiónoch a podporovať v nich tie trendy, ktoré budú v súlade so záujmami Slovenskej republiky.

- *Budeme podporovať všetky iniciatívy a procesy, ktoré napomôžu obnoveniu proeurópskych a transatlantických ambícií Ukrajiny, pod podmienkou posilňovania demokracie a právneho štátu.*
- *Budeme presadzovať aktívnu spoluprácu s USA v globálnych strategických otázkach, ktorými sú posilňovanie transatlantického partnerstva, boj proti terorizmu a podpora demokratizačných procesov v krajinách arabského sveta.*
- *Budeme obozretne podporovať partnerstvo v rámci širšieho kontextu vzťahov EÚ a Ruska s osobitným zreteľom na spoluprácu v energetike, kde chceme pokračovať v robustnej, ale už nie exkluzívnej spolupráci. Aj z tohto dôvodu budeme pozorne sledovať politický vývoj v krajine a budeme podporovať posilňovanie právneho štátu, demokratického vládnutia či ochranu ľudských a občianskych práv.*
- *Budeme podporovať demokratizačné procesy, budovanie občianskej spoločnosti a ochranu ľudských práv v krajinách na Blízkom východe. Na pôde OSN a v rámci iných medzinárodných budeme vyvíjať tlak na vlády, ktoré porušujú ľudské a občianske práva.*
- *Podporíme bilaterálne mierové rokovania medzi Izraelom a Palestínou.*

REZORT ZAHRANIČNÝCH VECÍ

Ministerstvo zahraničných vecí si doposiaľ pri striedaní vlád zachovávalo apolitickosť a odbornosť. V období posledného roka a pol prešiel rezort najrozsiahlejšou personálnou výmenou od svojho vzniku a získal nové kompetencie a funkcie spojené s riadením ekonomickej diplomacie. Uplynulo primárne času, aby sa tieto zmeny mohli prejavíť v zvýšení jeho efektivity. Politické zásahy a nesystémová personálna práca oslabujú rezort a znižujú stavovskú česť kvalifikovaných pracovníkov zahraničnej služby.

- *Zrealizujeme personálny audit na Ministerstve zahraničných vecí a neumožníme bývalým príslušníkom ŠTB a ľuďom s nedostatočnou kvalifikáciou výkon riadiacich funkcií.*
- *Budeme priebežne vyhodnocovať efektivitu zastúpení SR v zahraničí a podľa toho meniť ich personálne a technické vybavenie.*
- *Presadíme priebežné zverejňovanie výsledkov práce ekonomickej diplomacie na internete.*
- *Presadíme zlepšenie služieb slovenským občanom dlhodobo pracujúcim a študujúcim v zahraničí, predovšetkým zjednodušením a zrýchlením matričných a iných administratívnych úkonov.*
- *Vypracujeme systém spätnej väzby pre slovenských občanov o úrovni služieb našich veľvyslanectiev a konzulátov.*

JAROSLAV SUJA

bol poslancom NR SR. V súčasnosti pôsobí ako asistent poslanca NR SR Ľubomíra Galka. V strane SaS je tím lídrom pre vnútornú bezpečnosť a okresným predsedom. Študuje na Vysokej škole ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave. V minulosti pracoval ako výcvikový inštruktor žiadateľov o vodičské oprávnenie a školiteľ držiteľov vodičského oprávnenia.

10. VNÚTORNÁ BEZPEČNOSŤ

Základným pilierom demokracie a právneho štátu je vyspelá a účinná bezpečnostná politika krajiny. Bezpečnosť vnímame ako požadovaný stav, keď riziká a hrozby voči SR a občanovi sú udržiavané na najnižšej možnej úrovni pri zachovaní zvrchovanosti, územnej celistvosti, demokratického zriadenia a princípov právneho štátu, vnútorného poriadku a bezpečnosti, životného prostredia a plnenia medzinárodných bezpečnostných záväzkov. Dôvera občanov vo funkčnosť bezpečnostného systému SR je permanentne negatívne ovplyvňovaná kauzami a reálnym poznaním práce polície, prokuratúry a súdov. Pocit bezpečnosti, stav a úroveň vnútorného poriadku a bezpečnosti je priamoúmerná schopnosti jednotlivých štátnych inštitúcií reflektovať na oprávnené požiadavky občanov. Našou snahou je postupné zvyšovanie dôvery občanov v štátne bezpečnostné inštitúcie a súkromné bezpečnostné inštitúcie. Toto dosiahneme postupnými na seba naväzujúcimi systémovými opatreniami a zmenami v oblasti celého bezpečnostného systému SR.

POLICAJNÝ ZBOR SR

Korupcia, ekonomická kriminalita, pranie špinavých peňazí, organizovaný zločin, zabezpečenie verejného poriadku, legislatívne, inštitucionálne a organizačné opatrenia, zlepšenie súčinnosti a koordinácia činnosti bezpečnostných zložiek štátu sú hlavné oblasti v rámci polície (MV SR), na ktoré sa chceme zamerať. Medzi základné priority v oblasti práce Policajného zboru SR patrí vytvorenie efektívneho, odpolitizovaného a profesionálneho policajného zboru. Musí byť tvorený kvalifikovanými príslušníkmi disponujúcimi zručnosťami zabezpečujúcimi kvalitnú prácu polície pri ochrane práv občanov. Zároveň je nevyhnutné systematicky pracovať na vytvorení dôvery občana v prácu polície, aby nebola vnímaná len ako represívna zložka štátnej moci. „Slušný k občanovi a náročný na seba“ bude kritériom hodnotenia práce jednotlivého policajta aj celého Policajného zboru. Ďalším cieľom je znižovanie korupcie v PZ, v podrobnostiach sa tomu venujeme v kapitole Boj proti korupcii.

- *Odpolitizujeme Policajný zbor SR tak, že sa posilní nezávislosť funkcie prezidenta PZ, ktorého bude vymenúvať vláda SR na základe návrhu ministra vnútra na dobu určitú a odvolať ho bude možné len na základe zákonom stanovených dôvodov. Obmedzí sa možnosť ministra vnútra odvolávať nadriadeného policajta len na zákonné dôvody alebo na základe služobného hodnotenia, čo obmedzí možnosť obsadzovať pozície v policajnom zbore na základe politických nominácií.*
- *Zabezpečíme maximálne využitie kapacít Policajného zboru optimálnym znížením počtov riadiaceho aparátu a presunutím policajtov do priameho výkonu služby.*
- *Navrhujeme zvýšiť počet peších hliadok a posilníme nastavenie systému okrskových policajtov – službu v služobnom okrsku budú vykonávať pešie hliadky s dokonalým miestnym poznaním bezpečnostnej situácie v pridelenom služobnom obvode. Sú pre občanov okrsku dostatočne známi, sú pripravení a ochotní pomôcť a môžu riešiť incident aj mimo služby.*
- *Prijmeme opatrenia na zabezpečenie evidovania a zmysluplného reagovania na podnety občanov. Budeme dbať na skvalitnenie činnosti príslušníkov Policajného zboru SR v rámci prvého kontaktu s občanom vrátane rýchleho a kvalitného postupu v práci na mieste činu bez rozdielu závažnosti spáchaného deliktu.*
- *Presadíme vyčlenenie samostatnej zložky štátnej polície, ktorá sa bude zameriavať aj na ochranu zvierat a biodiverzity, znečisťovanie pôdy, vody, čierne skládky a stavebnú kriminalitu.*

PRÍSLUŠNÍCI POLICAJNÉHO ZBORU SR

- *Základné policajné vzdelanie predĺžiť na 12 mesiacov.*
- *Špecializované policajné vzdelávanie prísne viazať na reálne požiadavky útvaru o požadovaný druh odbornosti a špecializácie policajta.*

OBECNÁ (MESTSKÁ) POLÍCIA

Zabezpečovanie verejného poriadku, ochrana občanov a ochrana životného prostredia patrí medzi hlavné úlohy a poslanie obecnej (mestskej) polície. Rezervy vidíme v nedostatočnej spolupráci s útvarmi štátnej polície, ktorá mnohokrát prenecháva nepopulárne prípady narušovania verejného poriadku a občianskeho spolunažívania práve na pleciach mestskej polície.

- *Budeme presadzovať inštitucionalizovanú spoluprácu oboch bezpečnostných zložiek pri ochrane verejného poriadku, života, zdravia a majetku vymedzenú zákonom, aby tak reálne napĺňala súčasné potreby občanov.*

- *Presadíme vytváranie spoločných hliadok, spoločných služobných staníc, zastupiteľnosť v istých druhoch činností, spoločné preventívne akcie (doprava, výtržnosti, majetková kriminalita).*

MAPY KRIMINALITY A DOPRAVNÝCH NEHÔD

Verejnosť vníma prácu Policajného zboru SR hlavne cez optiku represívnych opatrení a postupov. Našou snahou je zvýšiť podiel práce Policajného zboru v oblasti prevencie. PZ má vo svojich štruktúrach pracovníkov zaoberajúcich sa prevenciou. Cez vhodné edukačné programy v spolupráci s Ministerstvom školstva SR zamerať činnosť na výchovu a vzdelávanie detí v predškolskom veku. Využiť moment, keď deti vnímajú policajta ako autoritu, a prirodzene budovať u mladej generácie vzťah k rešpektovaniu pravidiel fungovania právnej spoločnosti.

- *Zavedieme systém máp kriminality a dopravných nehôd s rozsahom na druh kriminality, vývoj v čase a stupeň objasnenosti. Občania dnes netušia, aké výsledky má polícia, ktorá má na starosti ich okrsky, obvod a podobne. Taktiež zavedieme detailné mapy dopravných nehôd.*

STOP ŠIKANOVANIU VODIČOV

Pokuty za porušenie pravidiel cestnej premávky sú vysoké v porovnaní s priemerným príjmom občana. Pričom zvyšovanie pokút za priestupky v cestnej premávke samo osebe neznamená zvýšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Na vodičov motorových vozidiel na každom kroku striehne polícia s cieľom uložiť pokutu, a to aj v takom prípade, že ich konanie nenaruša plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky. Bezpečnosť na cestných komunikáciách je nevyhnutné zvyšovať preventívnymi opatreniami.

- *Zrušíme plánovanie výšky výberu pokút ako príjmu do štátneho rozpočtu.*
- *Zjednotíme právnu úpravu ukladajúcu povinnosti účastníkov cestnej premávky do jedného právneho predpisu, aby sa zvýšila prehľadnosť ich povinností a ich informovanosť.*
- *Každá pokuta alebo trest bude stanovený úmerne k nebezpečnosti konania účastníka cestnej premávky, napríklad:*
 - ✓ *upravíme právne predpisy tak, aby za územie obce z dopravného hľadiska bolo považované len územie označené príslušnou značkou a súčasne aspoň na jednej strane cesty zastavané*
 - ✓ *zmeníme súčasnú právnu úpravu, týkajúcu sa spoplatnených úsekov ciest tak, aby v prípade obchádzky, súvisiacej s vytvorením náhlej prekážky (napr. dopravná nehoda) alebo prebiehajúcej cestnej stavby, z nespokatnenej komunikácie cez spoplatnenú, bola jazda po spoplatnenom úseku cesty bez úhrady. V prípade križovatky, kde dochádza ku križovaniu spoplatnenej a nespokatnenej komunikácie, sa bude prechádzať z jedného nespokatneného úseku na druhý taktiež bez úhrady,*

- ✓ *zadefinujeme zákonom zabezpečenie proti zneužitiu vozidla tak, aby nebolo možné pokutovať vodičov za ponechanie otvoreného okienka na vetranie alebo otvoreného kabrioletu, nezadržať technický preukaz, keď vodič nemá u seba potvrdenie o zaplatení zákonnej poisťky a podobne.*

- *Zavedieme možnosť získania vodičského oprávnenia skúškou aj v anglickom a nemeckom jazyku.*
- *Zmeníme sadzobník pokút tak, že výška pokuty za každý priestupok bude kategorizovaná nielen podľa potenciálnej nebezpečnosti, ale aj podľa konkrétnej nebezpečnosti konania vodiča v nasledovných kategóriách, od najzávažnejších po najmenej závažné:*
 - ✓ *porušil predpis, pričom nikoho neobmedzil a neohrozil*
 - ✓ *porušil predpis a niekoho ohrozil alebo obmedzil*
 - ✓ *porušil predpis a spôsobil dopravnú nehodu.*

	vodič pri porušení daného predpisu nikoho neobmedzil ani neohrozil	vodič pri porušení daného predpisu niekoho ohrozil	vodič pri porušení daného predpisu spôsobil dopravnú nehodu
prekročenie rýchlosti v obci o			
do 9 km/h	10 €	20 €	40 €
10 km/h až 19 km/h	20 €	40 €	80 €
20 km/h až 29 km/h	40 €	80 €	160 €
30 km/h až 39 km/h	80 €	160 €	320 €
40 km/h až 49 km/h	160 €	320 €	640 €
50 km/h a viac	predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku príslušnému správnomu orgánu, ktorý následne stanovuje aj typ a výšku sankcie.		
prekročenie rýchlosti mimo obce o			
10 km/h až 19 km/h	20 €	40 €	80 €
20 km/h až 29 km/h	40 €	80 €	160 €
30 km/h až 39 km/h	80 €	160 €	320 €
40 km/h až 49 km/h	160 €	320 €	640 €
50 km/h až 59 km/h	320 €	640 €	1 280 €
60 km/h a viac	predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku príslušnému správnomu orgánu, ktorý následne stanovuje aj typ a výšku sankcie.		

- *Presadíme povinnosť správcu cestnej komunikácie, spoluúčasť či vinu na dopravnej nehode. Týmto prinútíme správcu cestnej komunikácie, aby sa lepšie staral o jej údržbu a tým by sa znížila dopravná nehodovosť, ktorá je hlavne v zimných mesiacoch príliš vysoká.*

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém je budovaný ako koordinovaný postup jeho zložiek pri zabezpečovaní ich pripravenosti a pri vykonávaní činností a opatrení súvisiacich s poskytovaním pomoci v tiesni. Hlavným problémom integrovaného záchranného systému je odovzdávanie si informácií medzi jednotlivými zložkami v priebehu jednotlivého zásahu.

- *Zavedieme rádiový komunikačný informačný systém pre celý záchranný systém, aby, keď vypadne mobilná sieť, bola adekvátne nahradená.*
- *Zlepšime kooperáciu zložiek integrovaného záchranného systému, aby zložky boli rýchle, účinné a aby sa nestrácal čas pri zachraňovaní a poskytnutí pomoci občanom.*

SPRAVODAJSKÉ SLUŽBY

Spravodajské služby sú neoddeliteľnou súčasťou bezpečnostného systému SR. Hlavnou úlohou spravodajských služieb je zabezpečovanie informácií vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu, o aktivitách, ktoré smerujú proti suverenite, zvrchovanosti, územnej celistvosti SR a aktivitách cudzích spravodajských služieb. Kontrola postupov práce príslušníkov tajných služieb na území SR je v súčasnosti veľmi nízka a vnímame intenzívnu potrebu niektorých zmien.

- *Navrhujeme zriadiť špeciálny kontrolný orgán zložený z piatich členov, ktorí majú bezpečnostnú previerku na stupni prísne tajné, sú nezávislí od politických strán a pracujú pre Národný bezpečnostný úrad, SIS, Vojenské spravodajstvo, Špeciálnu prokuratúru a Špeciálny súd. Voliť členov tohto kontrolného orgánu bude Národná rada SR z 15 osôb navrhnutých vládou SR, poslancami Národnej rady SR, Najvyšším súdom SR, verejným ochrancom práv, prezidentom SR tak, že členmi tohto orgánu sa stanú tie osoby, ktoré získajú spomedzi navrhnutých kandidátov pri voľbe najviac hlasov.*
- *Medzi právomoci tohto novozriadeného kontrolného orgánu bude patriť mimo iného aj možnosť oboznamovať sa so skutočnosťami týkajúcimi sa prebiehajúceho vyšetrovania a právomoc iniciovať trestné konanie v prípade, že zistia skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin. Budú podávať správu príslušnému výboru Národnej rady SR.*
- *Navrhujeme vytvoriť jedno odborné pracovisko, ktoré ako jediné v SR bude na požiadanie špeciálnych zložiek môcť nasadiť ITP – informačno-technické prostriedky.*
- *Navrhujeme inštitút ochrany pre nahlasovateľov nezákonného konania spravodajských služieb z ich vnútorného prostredia.*

MVDR. IVAN HOLKO PH.D.

pôsobí ako vysokoškolský pedagóg v obore Chémia a technológia potravín a taktiež ako odborný poradca v poľnohospodárstve. Absolvoval štúdium na Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach. Je špecialistom na laboratórne analýzy, ktorým sa venoval na veterinárnych ústavoch v Prahe, Dolnom Kubíne a v Nitre. V oblasti nálezov zvierat zastupoval Českú republiku v medzinárodných organizáciách FAO a EK. Je aktívnym kritikom korupcie v štátnej veterinárnej a potravinovej správe a iniciátorom prvého súdneho sporu pre porušovanie autorských práv - plagiátorstvo. Ovláda anglický, ruský a nemecký jazyk.

11. PŔODOHOSPODÁRSTVO

Poľnohospodárstvo je dôležitou oblasťou hospodárstva Slovenskej republiky, pretože zabezpečuje uspokojenie jednej zo základných potrieb ľudí. Na druhej strane, samostatné riadenie tejto oblasti hospodárstva do veľkej miery závisí od Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, ktorej prijatie je dôsledkom vstupu Slovenskej republiky do EÚ. Najväčším problémom tejto politiky EÚ je nerovnosť podmienok medzi starými a novými členskými štátmi EÚ, ktoré mali byť odstránené do konca roka 2012, pričom už dnes je zrejmé, že sa tak nestane. Z uvedeného dôvodu je jednou zo základných priorit v oblasti poľnohospodárstva zrušenie diskriminácie v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Dlhodobou je nevyhnutné zrušiť dotácie v poľnohospodárstve v celej EÚ a vytvoriť podmienky na realizáciu alternatívneho samonosného podnikania v agrosektore bez závislosti od dotácií.

Vzhľadom na prenesenie veľkej časti kompetencií v oblasti poľnohospodárstva na EÚ je nevyhnutné skvalitniť zastúpenie Slovenskej republiky v inštitúciách EÚ, tak aby sme vedeli reálne a efektívne vyjednávať zmeny v Spoločnej poľnohospodárskej politike na úrovni EÚ. Zároveň je možné prijímať opatrenia na zjednodušenie a zefektívnenie štátnej správy v rezorte pôdohospodárstva.

SPOLOČNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA POLITIKA EÚ

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ predstavuje v súčasnosti pre nás jediný nástroj podpory a **de facto** aj riadenia poľnohospodárstva. Najväčším problémom tejto politiky je nerovnosť podmienok medzi starými a novými členskými štátmi, pričom rozdiely vo výške priamych platieb sú v priemere 150 – 200 % (napríklad dotácie na 1 ha predstavujú v SR 206 eur, v Holandsku 495 eur, v Grécku 500 eur atď.). Ďalšie rozdiely sú aj v oblasti programu rozvoja vidieka a to najmä z dôvodu spoluúčasti štátu, ktorá je limitovaná možnosťami rozpočtu danej členskej krajiny. Národné podpory, vyrovnávajúce rozdiely v priamych platiach, sú povolené maximálne do určitej výšky, navyše na Slovensku, opäť pre rozpočtové limity, dosahujú iba zlomok.

V rámci prístupových rokovaní bola SR zo strany EÚ ubezpečená, že tieto nerovnaké podmienky budú iba dočasné a maximálne do konca roka 2012. Potom sa rozdiely budú postupne stierať až do úplného vyrovnania. Dôsledkom uvedených diskriminácií na otvorenom spoločnom trhu je zdecimovanie produkčných kapacít Slovenska a to najmä v oblasti živočíšnej výroby, ale aj v ďalších odvetviach poľnohospodárstva.

V súčasnosti EÚ predstavila návrh Spoločnej poľnohospodárskej politiky na nasledujúce obdobie. Zachováva nerovnosť medzi členskými štátmi v priamych platbách a ich vyrovnanie odsúva až na rok 2028, čo vážne ohrozuje postavenie slovenských poľnohospodárov na spoločnom európskom trhu. Jeho prijatie by de facto znamenalo zníženie súčasnej úrovne dotácií z 800 mil. eur na cca 400 mil. eur ročne.

Zavádza však aj ďalšie obmedzenia pre poľnohospodárov. Prvým z nich je zavedenie stropu pre priame platby na jednu farmu vo výške 300 000 eur, čo vytvára nepriamu diskrimináciu pre krajiny ako Slovensko, kde tradične pôsobia veľkokapacitné agropodniky. Vedľajším negatívom takéhoto stropu dotácií znamená tiež brzdenie inovácií a modernizácie, ktorých nositeľmi sú predovšetkým veľké farmy. Podmieňovanie až 30 % priamych platieb úhorovaním 7 % poľnohospodárskej pôdy je nielen komplikácia, ale aj nesystémové opatrenie najmä z pohľadu alarmujúcej nízkej produkcie EÚ na svetovom trhu, kde je za posledných 20 – 30 rokov oproti konkurencii z Ameriky, Ázie a dokonca aj Afriky stagnujúcou zónou s minimálnym rastom vo všetkých základných produkčných ukazovateľoch. Pritom svetová potreba potravín rastie a podľa odhadov bude v roku 2030 až o 50 % vyššia. Ďalším problémom úhorovania je, že väčšina našich poľnohospodárov hospodári na prenajatej pôde, pričom by podľa návrhu na 7 % z nej nesmeli produkovať, ale nájom by pritom museli platiť.

- *Presadíme naštartovanie procesu vyrovnávania výšky priamych platieb na hektár v celej EÚ od roku 2013.*
- *Presadíme zníženie administratívnej záťaže najmä pri priamych platbách, ako aj zrušenie zbytočných obmedzení a predpisov.*
- *Presadíme zrušenie úhorovania pôdy ako neopodstatneného znížovania konkurencieschopnosti európskeho poľnohospodárstva.*
- *Presadíme, aby sa pri stanovení stropov pre priame platby zohľadňovala priemerná veľkosť farmy v členskom štáte.*
- *Presadíme, aby sa zo zrážok z priamych platieb odpočítavali okrem miezd a odvodov za zamestnancov aj investície do inovácií.*
- *Presadíme, aby využitie prostriedkov presunutých zrážkami z priamych platieb do Programu rozvoja vidieka nebolo viazané na spoluúčasť členského štátu, aby sa v dôsledku nedostatku prostriedkov v jednotlivých členských štátoch neznížila možnosť ich využitia.*
- *Zrušíme tie požiadavky kladené na slovenských poľnohospodárov a potravinárov, ktoré sú nad rámec legislatívy EÚ, a vyrovnáme rozsah kontroly dovážaných potravín s rozsahom kontroly domácich výrobkov.*

ZEFEKTÍVNIENIE SPRÁVY V REZORTE PŔODOHOSPODÁRSTVA

V súčasnosti je vplyv Slovenska v európskych inštitúciách minimálny a väčšinou sa viaže iba na spoluúčasť na vyjednávaní popri Českej republike, prípadne v širšej skupine vyjednávačov. Jazyková, ako aj odborná úroveň našich zástupcov je slabá a nedostatočná pre obhajobu našich pozícií v Bruseli.

Naproti tomu na Slovensku v rámci rezortu pôdohospodárstva pôsobí priveľký aparát, ktorý nie je z hľadiska riadenia rezortu potrebný. Odborné činnosti, ktoré navrhujeme zachovať, plne postačujú na zabezpečenie činností v oblasti poľnohospodárstva. Ostatné odborné činnosti už zabezpečujú štátne podniky a nie je potrebné k nim vytvárať zdvojený aparát v podobe oddelení či sekcií ministerstva.

Na Slovensku taktiež pôsobí priveľa kontrolných organizácií, ktoré často vykonávajú rovnaké alebo obdobné činnosti napríklad v oblasti krmív, výživy, vinárstva, životného prostredia či geneticky modifikovaných organizmov, čo sťažuje podmienky podnikania a zvyšuje náklady štátu.

- *Presadíme zrušenie nepotrebných sekcií Ministerstva pôdohospodárstva SR tak, aby sa obmedzilo riadenie poľnohospodárstva len na sledujúce oblasti:*
 - ✓ *legislatívna činnosť zahrnujúca zastupovanie v orgánoch EÚ,*
 - ✓ *kontrola dodržiavania zákonov a vyhlášok – inšpekčná činnosť a správne konanie,*
 - ✓ *prerodovanie dotácií a prostriedkov z fondov EÚ – Pôdohospodárska platobná agentúra,*
 - ✓ *správa pôdy a pozemkov – Slovenský pozemkový fond*
- *Znížime počet kontrolných organizácií, ktoré vykonávajú rovnaké alebo obdobné činnosti, a vytvoríme jednu kontrolnú organizáciu.*

OCHRANA ZVIERAT

Slovensko ako jedna z mála európskych krajín nemá samostatnú legislatívu o ochrane zvierat. V našom právnom systéme sú zvieratá stále definované ako veci a predstavitelia štátu nemajú efektívne nástroje na ich ochranu.

- *Presadíme definíciu zvieratá ako cítiacej bytosti s osobitným postavením v slovenských zákonoch.*
- *Presadíme prijatie samostatného zákona o ochrane zvierat a v rámci neho napríklad zakážeme utrácanie zdravých jedincov v karanténnych staniach, presadíme vznik nových útulkov, sprísňime podmienky chovu spoločenských zvierat a nastavíme tvrdé postihy pre nelegálnych množiteľov, držiacich zvieratá v nevyhovujúcich priestorových a hygienických podmienkach.*

DLHODOBÉ ZAMERANIE NA ALTERNATÍVNE POĽNOHOSPODÁRSTVO BEZ DOTÁCIÍ

Dlhodobá je nevyhnutné podporovať také podnikateľské zámery, ktoré budú primárne produkovať potraviny, budú čo najšetrnejšie k životnému prostrediu a nebudú závislé od dotácií. Zároveň toto podnikanie umožní prirodzenými väzbami na región trvalo udržateľný rozvoj vidieka a diverzifikáciu činností zameraných napríklad na cestovný ruch, oddych a sociálne vyžitie. Podporíme orientáciu na nekonzervatívne metódy poľnohospodárstva s prípadnou väzbou aj na investičné aktivity obyvateľstva cez budovanie ekologicky a ekonomicky udržateľných zón. Ekologické poľnohospodárstvo v malých prevádzkach v kombinácii s ekoagrotistikou ponúka na jednej strane pre vidiek ekonomickú, sociálnu i ekologickú šancu a pre jej návštevníkov ponúka alternatívu k pobytu v klasickom mestskom obchodnom centre.

Napriek dotáciám do poľnohospodárstva je nevyhnutné motivovať farmárov na podnikateľské správanie namiesto pasívneho čakania na pomoc štátu. Je nevyhnutné podporovať zvýšenie šance malých podnikov na získanie dotácií a zvýšenie produkcie konkurencieschopných poľnohospodárskych produktov s vysokou pridanou hodnotou.

- *Podporíme prednostne projekty zamerané na tvorbu pridanej hodnoty vyššou mierou spracovania prvotných surovín.*
- *Upravíme bodový systém hodnotenia projektov tak, aby boli preferované malé a stredné podniky využívajúce naše konkurenčné výhody, ako sú dostatok pracovnej sily na vidieku, dostatok vodných zdrojov a kvalitnej pôdy.*

RNDr. ANNA ZEMANOVÁ
je poslankyňou zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja za stranu SaS. Zároveň pracuje ako špecialistka na financovanie samospráv v banke. V rokoch 2002 – 2006 vykonávala funkciu starostky Mestskej časti Bratislava–Vajnory. V rokoch 1989 – 2002 aktívne, v manažérskych pozíciách, pôsobila v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Je absolventkou Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Ovláda anglický jazyk, dorozumie sa aj taliansky, francúzsky a rusky.

12. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Životné prostredie je prierezovou oblasťou spoločnosti. Od jeho kvality závisí zdravie a kvalita života obyvateľov, sociálne istoty a zamestnanosť, hospodárstvo, cestovný ruch a celkové užívanie krajiny. Každý má právo na kvalitné životné prostredie a ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva. Ochrana prírody nie je luxus, ale nevyhnutná podmienka zdravej spoločnosti. Zároveň je každý povinný ochraňovať životné prostredie tak, aby jeho kvalita zostala trvalo udržateľná aj pre ďalšie generácie. Nedôsledným environmentálnym plánovaním narastá ekologický dlh spoločnosti. Smutným príkladom sú rozsiahle povodne alebo zosuvy pôdy, ktoré poukazujú na nerešpektovanie prírodných princípov a väzieb. Presadzujeme princíp prevencie pred odstraňovaním škôd. Prevencia je oveľa lacnejšia a bezpečnejšia ako sanácia škôd a nevyčísliteľné straty na životoch.

Naše návrhy smerujú k systémovým riešeniam, ktoré sprehľadnia procesy, obmedzia korupčné prostredie a vytvoria podmienky na ochranu a tvorbu zdravého životného prostredia. Ambíciou je premietnuť environmentálny pohľad aj do ostatných, najmä hospodárskych odvetví a prepojiť ich s ostatnými aspektmi života spoločnosti. V súlade s týmito princípmi chceme umožniť užívanie prírodného bohatstva každému občanovi, a to s ohľadom na vlastnícke práva.

- *Zadefinujeme štandardy, ktoré uľahčia vyplácanie kompenzácií z Programu rozvoja vidieka vrátane regulácie príslušnej miestnej dane z pozemkov. Základom kompenzácií za obmedzenia by mal byť princíp, že výnos z vlastníctva majetku po dobrovoľnom akceptovaní nových obmedzení z titulu ochrany prírody nesmie byť nižší ako predtým.*
- *Manažérskym riadením programov starostlivosti o chránené územia vytvoríme priestor pre optimálne užívanie chránených území, ochranu biotopov, rekreáciu a turizmus. Doriešime vyčlenenie ciest pre horské bicykle a jazdu na koni v lese a voľnej krajine.*

- *Jednou z priorít rezortu je príprava nového zákona o ochrane prírody a dokončenie zonácie TANAPu.*
- *Presadíme realizáciu projektov revitalizácie krajiny a protipovodňovej ochrany miest a obcí aj s využitím nových pracovných príležitostí pre nezamestnaných.*
- *Zameriame sa na zvýšenie účinnosti a vymáhateľnosti právnych nástrojov v environmentálnej oblasti a na postupné odstraňovanie starých environmentálnych záťaží.*
- *Budeme hľadať rezervy vo financovaní životného prostredia a nové zdroje tak, aby sa postupne zvyšovali výdavky na skvalitňovanie životného prostredia vrátane výdavkov na ekovýchovu a podporu environmentálneho vzdelávania na všetkých typoch škôl.*
- *Existujúce rozpočtové a príspevkové organizácie podrobíme dôslednej analýze s cieľom odstrániť duplicity a zbytočné činnosti a navrhujeme transformáciu niektorých činností. Obdobne budeme postupovať aj pri štátnych podnikoch.*
- *Podporíme znovuvyužívanie brownfieldov – opustených poľnohospodárskych a priemyselných areálov – ako efektívneho nástroja rozvoja obcí a miest v intraviláne, ale znižovania tlaku na využívanie poľnohospodárskych pozemkov na priemyselné využitie v ich extraviláne.*
- *Presadíme obnovenie činnosti samostatného Výboru pre životné prostredie, ochranu prírody a krajiny v NR SR.*

ENVIRONMENTÁLNA KRIMINALITA

Čoraz viac sa dostáva do popredia problematika environmentálnej kriminality. Ide o veľmi závažný problém, ktorý predstavuje pre spoločnosť rôzne riziká. Rozdrobenosť, nedostatočná legislatíva a neodbornosť policajných zložiek vytvára priestor na zvyšujúcu sa mieru a mimoriadny celospoločenský dosah tejto kriminality. V ekonomickej oblasti environmentálna kriminalita zahŕňa odstraňovanie následkov škôd na životnom prostredí, nelegálne obchody s chránenými druhmi živočíchov, rastlinami a nerastmi, daňové úniky a korupčné správanie pri udeľovaní výnimiek, týranie zvierat, pytliactvo a podobne.

- *Presadíme legislatívne zmeny, ktoré zabezpečia prevenciu, ale aj postih za ohrozenie bezpečnosti prírodných zdrojov, za ohrozenie obyvateľstva nukleárnym, biologickým a chemickým znečistením.*
- *Presadíme zriadenie samostatnej zložky štátnej polície, ktorá sa bude zameriavať aj na ochranu zvierat, biodiverzity, znečisťovanie pôdy, vody, čierne skládky a stavebnú kriminalitu.*

LESY

Lesné pozemky predstavujú základný stabilizačný prvok krajiny. Do dnešného dňa nebolo ukončené usporiadanie vlastníctva v zmysle reštitučných nárokov. V lesohospodárstve budeme brať do úvahy širšie súvislosti a vplyvy na krajinu, na hydrológiu, eróziu a ďalšie funkcie, ktoré les plní. Nezanedbateľná je aj funkcia rekreačná. Jedným z cieľov je zachovanie a zvyšovanie biologickej biodiverzity, zachovanie pôvodných lesov, zmiernenie klimatických zmien a ochrana vodných zdrojov. Lesohospodárstvo a ochrana prírody idú ruka v ruke.

- *Navrhujeme včleniť agendu lesného hospodárstva a poľovníctva pod rezort životného prostredia. Dosiahneme tak zefektívnenie činností, komplexnejšiu starostlivosť o lesy, krajinu a jednotlivé zložky životného prostredia a racionálnejšie plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov a dohôrov. Zabezpečíme efektívne spravovanie štátnej lesnej pôdy.*
- *Zameriame sa na zalesňovanie orných pôd zmiešaných s drevinami pre zabezpečenie stability a ochrany územia poškodeného vodnou eróziou, zosuvmi pôdy a záplavami.*
- *Presadíme novelu zákona o lesoch a s ním súvisiacich vykonávacích predpisov tak, aby v plnej miere rešpektovali ústavné práva vlastníkov lesov a pri hospodárení s nimi vytvárali prostredie bez zbytočných obmedzení a povinností a v súlade s programami starostlivosti o chránené územia.*

ODPADY

Medzi základné priority v oblasti odpadového hospodárstva patrí vytvorenie podnikateľského prostredia zameraného na likvidáciu a zhodnocovanie odpadov a otvorenie trhu s obchodovaním so separovaným odpadom. Je potrebné motivovať výrobcov a dovozcov na spoluprácu so samosprávou a vytvoriť priestor na integrovaný zber separovaného odpadu. Optimalizovať výdavky na likvidáciu odpadu - tým sa chráni životné prostredie, získa sa dostatok druhotnej suroviny na ďalšie spracovanie, zníži sa objem skládkovaného a spaľovaného odpadu.

- *Presadíme novú právnu úpravu v zákone o odpadoch postavenú na vyššie uvedených princípoch.*
- *Zrušíme Recyklačný fond.*
- *Zameriame sa na výchovu obyvateľstva v separovaní odpadu.*
- *Presadíme zníženie administratívnej náročnosti pri vykazovaní zhodnotenia a recyklácie samosprávou.*

EMISIE SKLENÍKOVÝCH PLYNOV

Znižovanie emisií skleníkových plynov je jedným z dôležitých záväzkov Slovenska. Nové, tretie obdobie medzinárodného znižovania emisií skleníkových plynov je naplánované na roky 2013 – 2020.

- *Pre Slovensko vyjednáme dostatok emisných kvót, ktoré budú motivovať priemyselné odvetvia na ekologické, tzv. zelené projekty a zároveň na rozširovanie výroby a zvyšovanie zamestnanosti.*
- *Dohliadneme na transparentné nakladanie s emisnými národnými kvótami a na predaj voľných kvót emisií skleníkových plynov prostredníctvom schvalovacieho procesu vo výbore NR SR pre hospodárstvo, výstavbu a dopravu.*

MUDr. PETER KALIST, MPH

je v súčasnosti poslancom Národnej rady SR, lekárom a manažérom. Byť lekárom je preňho poslaním, stále aktívne vykonáva lekársku prax ako kardiológ. V minulosti pôsobil ako riaditeľ súkromnej polikliniky. Ako poslanec sa venuje najmä zdravotníctvu, je členom výboru NR SR pre zdravotníctvo. Presadil zrušenie výmenných lístkov, používanie marihuany na lekárske účely, navrhol liberalizáciu očkovania. Naďalej bude presadzovať vyššiu slobodu v zdravotných službách, ako aj podstatné zlepšenie komunikácie lekár - pacient.

13. ZDRAVOTNÍCTVO

Veríme v právo človeka rozhodovať o svojom vlastnom zdraví. Sloboda jednotlivca je najzákladnejšou hodnotou aj v zdravotníctve. Preto je nutné minimalizovať zásahy štátu do výkonu zdravotníctva. Štát by sa mal zamerať iba na kontrolnú činnosť, dohľad nad kvalitou liečby a jej vymáhanie, súčasne so znižovaním informačnej asymetrie medzi pacientom a zdravotným systémom.

Napriek deklarácii v Ústave SR existuje veľká skupina ľudí, ktorá sa k bezplatnej zdravotnej starostlivosti nedostane v rozumnom čase alebo ju nemá poskytnutú v dostatočnej kvalite. Pacienti mnohokrát čakajú na dôležité vyšetrenia celé mesiace, niekedy roky. Na druhej strane, ak pacient má záujem o starostlivosť na vyššej úrovni, je dnes pre neho komplikované sa k nej dostať.

- *Zadefinujeme zákonný nárok na rozsah zdravotnej starostlivosti, takzvaný základný balík. Tento bude rovnaký pre všetkých a každá zdravotná poisťovňa pôsobiaca na trhu ho bude povinná zabezpečiť. Definícia nároku je prvým krokom k transparentnosti a solidarite v čerpaní zdravotných služieb.*
- *Zriadime Agentúru pre lieky, technológie a ceny v zdravotníctve. Bude to nezávislá inštitúcia zodpovedná za určenie rozsahu balíka a jeho reálnej ceny, ktorá spravodlivo ohodnotí poskytovateľov za starostlivosť tak, aby boli vytvorené podmienky adekvátneho pokrytia nákladov, modernizáciu a rozvoj so súčasným zachovaním finančnej ochrany občanov pred neúmernými nákladmi na zdravotnú starostlivosť. Bude súčasťou medzinárodných organizácií ako napríklad INAHTA, EuroScan, alebo CADTH. Inštitút primeranej ceny zabezpečí spravodlivé a čo najefektívnejšie použitie prostriedkov bez toho, aby mohli vlády alebo majitelia zdravotníckych zariadení rozhodovať o nárokoch na liečbu.*

FINANCOVANIE A ZDRAVOTNÉ POISŤOVNE

Napriek pomerne vysokým nákladom nedosahuje náš systém adekvátne výsledky. Nedostatok peňazí sa opakovane uvádza ako jeden z hlavných problémov slovenského zdravotného systému, pričom dnes nikomu nie je jasné, na čo konkrétne sa peniaze používajú a či je ich použitie hospodárne. Financie musia byť nadviazané na pacienta, nie na anonymné dopredu objednané zdravotné výkony. Každý pacient má individuálne preferencie, preto potrebuje aj rôzne typy balíkov zdravotnej starostlivosti.

- Znížime percento zdravotných odvodov. Postupne (v priebehu štyroch rokov) rozdelíme systém uhrádzania poistného na dve časti – paušály a platba percenta z príjmu. Poistovne môžu vytvoriť aj viacero paušálov, ktoré sa môžu líšiť rozsahom a cenou. Občania, ktorí nebudú mať financie na uhradenie paušálu, dostanú kompenzáciu od štátu. Druhá časť bude určená ako percento z príjmu, pričom horná hranica základu pre platbu bude obmedzená na desaťnásobok životného minima.
- Odstránime neustály konflikt pri platbe štátu za svojich poistencov, odstránia sa percentá a vyjednávanie o ich konkrétnej výške v rozpočte. Štát bude dotovať kompenzáciu na výšku paušálu a platiť plný paušál za deti do 18 rokov.
- Vytvoríme Štátny zdravotný fond. Správa zdravotného fondu a jeho prerozdelenie bude jedinečnou úlohou štátu, resp. Ministerstva zdravotníctva SR. Tým pre štát stratí zmysel vlastníť poisťovňu, keďže budú všetky „vynútené“ platby pod priamou kontrolou MZ SR. Fond bude predmetom prerozdelenia. Po prerozdelení budú prostriedky poukazované zdravotným poisťovňam.
- Poisťovňa nesmie tvoriť zisk, pokiaľ nezabezpečí všetkým svojim poistencom zákonný nárok (definovaný vyššie).
- Presunieme nemocenské poistenie pod správu zdravotných poisťovní.
- V reforme systému prerozdelenia budeme pokračovať v rozpracovanom systéme indexácie rizika poistencov – doplnenie parametrov prerozdeľovacieho systému podľa nákladovo a klinicky príbuzných skupín.
- Rozdelíme štátnu Všeobecnú zdravotnú poisťovňu na tri rovnaké (počtom aj zložením klientov) subjekty. Takto vzniknuté subjekty sa následne predajú na medzinárodnom trhu za maximálnu možnú cenu. Štát prestane vlastníť poisťovňu, zostane mu však plná kontrola nad zdravotnými odvodmi.

V súčasnosti takmer nikto, komu je zdravotná starostlivosť poskytovaná netuší, koľko za neho zdravotná poisťovňa platí. Súčasne sú v platnosti rôzne limity a obmedzenia pre poskytovateľov, ktoré zhoršujú konkurenciu medzi poskytovateľmi a tým bránia zlepšovaniu kvality služieb. Nie je žiaduce konzervovať dnešný stav poskytovateľov iba preto, že tu historicky niekedy boli. Poskytovatelia sa musia prispôbovať meniacim sa podmienkam, konkurovať si navzájom kvalitou a cenou služby, nie iba fyzickou dostupnosťou.

- Zrušíme limity pre poskytovateľov. Zavedieme platobné mechanizmy, ktoré podporujú klientsku orientáciu poskytovateľov. Peniaze musia kopírovať pohyb pacienta – ak si pacient vyberie iného lekára alebo zdravotnícke zariadenie, nie je spravodlivé, aby zistil, že už je vyčerpaný limit, pričom u iného poskytovateľa by mu tú istú sumu poisťovňa zaplatila. Limity na strane poskytovateľov sú nespravodlivou deformáciou systému.
- Zavedieme povinné informovanie o cene poskytnutej zdravotnej starostlivosti priamo ako súčasť informovaného súhlasu. Pri poskytovaní starostlivosti tak vznikne základná predstava o cenách. Poisťovňa nepreplatí žiadny úkon, pokiaľ v dokumentácii nebude uvedená cena podpísaná pacientom. Zabezpečíme tak vyššiu transparentnosť v zložitom systéme uhrádzania platieb za poskytovanie zdravotnej starostlivosti, obmedzíme možnosti falošného vykazovania a poskytneme občanom reálnu predstavu o skutočne zaplatenej cene.
- Zavedieme výpisy vyčerpanej zdravotnej starostlivosti. Zdravotná poisťovňa povinne zašle každému poistencovi, ktorému bola poskytnutá zdravotná starostlivosť, 1x ročne výpis úhrady za vyčerpanú starostlivosť. Výpis bude možné zaslať aj elektronicky.

Rôzne právne formy nemocníc (poskytovateľov lôžkovej starostlivosti) umožňujú rozličné dezinterpretácie a často nežiaduce vládne zásahy. Nemocnice a najmä tie veľké sú mimoriadne neefektívne.

- Všetkým nemocniciam dáme právnu formu kapitálových spoločností bez ohľadu na majiteľa. Štát nesmie povoliť neštandardné ochranné opatrenia pre zdravotnícke zariadenia. Spôsob transformácie musí byť maximálne transparentný a garantujúci plnú informovanosť pacientov a lekárov o všetkých krokoch procesu. Zjednotíme tým podmienky fungovania zdravotníckych zariadení na Slovensku a vytvoríme priestor pre väčšiu flexibilitu trhu poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Súčasný systém povinných očkování vyvoláva obavy niektorých rodičov z prípadných nežiaducich reakcií dieťaťa na očkovanie.

- Zliberalizujeme očkovaciu schému SR v maximálnej možnej miere. Je nutné otvoriť celospoločenskú diskusiu s posúdením reálnej potreby aktuálnych očkovacích schém s cieľom úplného dobrovoľného očkovania v budúcnosti. Rodičia musia mať možnosť nedať očkovať svoje deti po dôkladnom oboznámení sa s prínosmi a rizikami očkovania. Všetky súčasné očkovania sa dostanú do odporúčaných s plnou úhradou zdravotnej poisťovne, bez akéhokoľvek postihu v prípade neočkovania. Možnosťou upustiť od niektorých druhov očkování zvýšime zodpovednosť rodičov za zdravotný stav svojich detí so zachovaním možnosti slobodne sa rozhodnúť o plnej očkovacej ochrane.

Aktuálny systém dlhodobej starostlivosti otvára nožnice medzi reálnymi potrebami a skutočnými službami. Často je dlhodobá starostlivosť suplovaná cestou opakovaných cyklických hospitalizácií, čo neúmerne zaťažuje systém aj samotných dlhodobo chorých.

- Zastavíme zneužívanie zdravotného systému na sociálne účely.
- Pripravíme návrh zákona o dlhodobej starostlivosti (Long Term Care – LTC). Dlhodobá starostlivosť bude definovaná ako súbor služieb potrebných pre osoby odkázané na pomoc inej osoby pri vykonávaní základných aktivít každodenného života (Activities of Daily Living – ADL).

MUDR. IVAN JURÁŠ

je zriaďovateľom Súkromnej základnej školy s materskou školou pracujúcej podľa princípov pedagogiky Marie Montessori. V súčasnosti pracuje ako generálny riaditeľ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Je člen výboru Montessori Europe a vedie Výbor národných organizácií Montessori Europe, je člen Asociácie socioterapie a psychoterapie, člen Kabinetu socioterapie a psychoterapie pri Fakulte ošetrovateľstva Trnavskej Univerzity. Venuje sa štúdiu koncepcií vzdelávania, neurofyziologickej psychológie, psychoterapii a socioterapii. Vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Aktívne ovláda anglický, nemecký a ruský jazyk

14. ŠKOLSTVO, VEDA, VÝSKUM A ŠPORT

Sme presvedčení, že dobrý človek je slobodomilný, svoju slobodu žije zodpovedne a je príčinlivý. Sloboda, zodpovednosť a príčinlivosť sú pre neho vysokými hodnotami. Cieľom výchovy je sprostredkovať prichádzajúcej generácii postoje k týmto hodnotám, umožniť každému rozvoj schopností a zručností žiť život podľa týchto hodnôt. Aby svojim konaním prispieval k blahu svojmu i blahu okolia, konal slobodne (bez donucovania) s rešpektom k okoliu a pritom nekonal svojvôľu a zlo. Takýchto ľudí má formovať naše školstvo.

VÍZIA, POSLANIE A CIELE ŠKOLSTVA – POTREBA ŠIROKÉHO KONSENZU

Pokladáme za nevyhnutné vypracovať víziu o poslaní slovenského školstva obsahujúcu ctižiadosťivé krátkodobé (štyri roky), strednodobé (osem rokov) a dlhodobé ciele (dvanásť rokov), pričom jej obsah bude výsledkom celospoločenskej diskusie za účasti laickej i odbornej verejnosti, všetkých rezortov, ale aj politických strán naprieč celým spektrom. Konkrétnym výstupom bude aj Národná stratégia vzdelávania, súhrn politik a konkrétnych opatrení, ktorej obsahom budú okrem iného národné vzdelávacie štandardy, kľúčové priority vzdelávania, hlavné ukazovatele kvality a výkonnosti školstva. Akékoľvek reformné kroky bez úspešného vypracovania takéhoto národného strategického dokumentu budú iba prehlbovať neporiadok a mimoriadne nepriaznivú situáciu slovenského školstva.

Už dnes je zrejmé, že Národná stratégia vzdelávania sa musí zameriavať v prvom rade na podporu prirodzenej, od najútlejšieho veku až do dospelosti prítomnej túžby rozvíjať sa, aktivity a tvorivosti. Deti majú konštruktívne reflektovať vlastné chyby a nachádzať svoje vlastné stratégie učenia sa. Zároveň majú byť ochotné prevziať zodpovednosť za svoje rozhodnutia a majú mať schopnosti manažovať, dokončiť a prezentovať svoj projekt (aj v detailoch).

ORGANIZÁCIA, FINANCIÉ, RIADENIE

Vnútorne ucelený, previazaný a synergizujúci školský systém je najzákladnejší predpoklad dobrých výsledkov vzdelávania. Čím viac sa k tomuto stavu darí priblížiť, tým sú výsledky vzdelávania lepšie a vynaložené prostriedky vykazujú vyššiu efektivitu. Neprehľadná spleť priamo riadených organizácií (Štátna školská inšpekcia, Štátny inštitút odborného vzdelávania, Ústav informácií a prognóz školstva, Metodicko-pedagogické centrum, Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie) je extrémne nákladná a neefektívna, s prekryvmi sfér svojho pôsobenia a nedostatočnými synergiami. Súčasný neporiadok a nesúrodosť systému školstva od predprimárneho až po vysokoškolské je nevyhnutné usporiadať na základe Národnej stratégie vzdelávania reflektujúcej široký celospoločenský konsenzus. Riadenie systému ako celku i jeho jednotlivých častí bude odzrkadľovať jednak priority činnosti národnej stratégie a jednak prirodzené členenie na funkčné oblasti:

ORGANIZAČNÁ OBLASŤ

- *Presadíme zadefinovanie školskej právnickej osoby pre všetky stupne škôl (vrátane VŠ) v zákone ako univerzálnej právnej formy, ktorej hlavná činnosť je poskytovanie vzdelávania a školských služieb.*

FINANČNÁ OBLASŤ

- *Presadíme zmenu normatívneho financovania škôl bez ohľadu na zriaďovateľa rozdelením dnešného normatívu na normatív na vzdelávanie určený na krytie nákladov na personál, učebnice (podľa vlastného uváženia školy), pomôcky a ďalších prevádzkových nákladov, poukazovaný priamo škole a normatív na investičný majetok určený na krytie nákladov súvisiacich s nadobúdaním a udrzovaním budov, pozemkov, technológií a iného investičného majetku (výška by sa určila ako priemerná hodnota na základe skutočných dnes vynakladaných nákladov v rámci celého Slovenska), poukazovaný zriaďovateľovi.*
- *Zrovnoprávnime financovanie materských škôl, základných umeleckých škôl, jazykových škôl a školských zariadení bez ohľadu na zriaďovateľa odstránením diskriminačného ustanovenia o 88 % financovaní súkromných a cirkevných škôl a školských zariadení z legislatívy.*
- *Zastavíme neehospodárne nakladanie s finančnými prostriedkami v priamoriadených inštitúciách Ministerstva ŠVVŠ na základe nezávislého auditu ich činnosti s predpokladom zrušenia, zlúčenia, zefektívnenia fungovania a výraznej redukcie personálu, pričom výsledkom tohto procesu budú efektívne konsolidované subjekty.*

OBLASŤ RIADENIA

- *Podporíme zvýšenie profesionality riadiacich pracovníkov v školstve najmä v oblasti finančného riadenia, prevádzkového a personálneho manažmentu a marketingu zásadným zvýšením kvality vzdelávania manažérov v školstve a zrušením požiadavky na pedagogické vzdelanie riaditeľa školy.*

- *Zrušíme KŠÚ a prenesieme časti jeho kontrolných a riadiacich kompetencií na skonsolidované subjekty.*

UČENIE V SÚVISLOSTIACH

Objavovanie poznatkov, najmä formou vlastných zážitkov, je cesta smerujúca k nadobudaniu obrazu o svete v súvislostiach. Celistvé poznanie sveta okolo nás nie je dosiahnuteľné analyzovaním jeho jednotlivých častí bez dôsledného štúdia vzťahov a súvislostí medzi nimi. Školský systém musí preto poskytovať vyvážené vzdelávanie v súvislostiach a celistvosti, rešpektujúc komplexnosť sveta. Chceme, aby sa školstvo na všetkých úrovniach zameralo na rozvoj komplexnej gramotnosti, aby podporovalo nielen získavanie špecifických vedomostí a zručností z jednotlivých oblastí (predmetov), ale aj systematické utváranie si názorov na fungovanie sveta, kritické a nezávislé posudzovanie javov, faktov, logických argumentov.

- *Zmeníme obsah vzdelávania – znížime počet nepotrebných, nefunkčných informácií a nahradíme ich kľúčovými kompetenciami s dôrazom na rozvoj čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti.*
- *Zmeníme štátny vzdelávací program tak, aby obsahoval rozpracované výkonové a obsahové štandardy pre rôzne úrovne, a stanovíme iba obsah základného učiva, ktoré by mal povinne zvládnuť každý žiak. Všetko ostatné si bude určovať škola, ktorá tým prevezme zodpovednosť za svoj školský vzdelávací program.*
- *Umožníme školám slobodný výber a obstaranie fyzických a virtuálnych učebníc a učebných materiálov či pomôcok v rámci prideleného normatívu na vzdelávanie.*

SÚVISLOSTI VZDELÁVANIA

Prognózovanie budúceho vývoja spoločnosti, výrobnnej sféry aj sféry služieb, nové technické a technologické inovácie sa do praxe dostávajú, iba ak je prispôsobovanie vzdelávacích programov primerane flexibilné (až na úroveň modulového systému vyskladaného obsahu už od strednej školy).

- *Zlúčime Štátny pedagogický ústav a Štátny inštitút odborného vzdelávania do príspevkovej organizácie, zameranej na analýzy budúcich potrieb vzdelávania, tvorbu odporúčacích a vzorových materiálov pre školy a zamestnávateľov.*
- *Zapojíme zástupcov zamestnávateľov do procesu tvorby štátnych vzdelávacích programov a stanovovania cieľových požiadaviek.*
- *Budeme vyžadovať od zamestnávateľov prevzatie časti zodpovednosti za svoje budúce ľudské zdroje vo forme účasti na tvorbe školských vzdelávacích programov a na praktickom vzdelávaní (najmä na stredných odborných a vysokých školách).*

- *Previažeme a zavedieme do reálneho života vzájomne prepojenú sústavu študijných odborov, národnú sústavu povolaní, národnú sústavu kvalifikácií a informačný systém typových pozícií.*
- *Zavedieme v spolupráci s rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny systém vysoko kvalifikovaného kariérneho poradenstva vyškolenými expertmi so znalosťou trhu práce a prognóz jeho vývoja. Okrem schopností byť poradcom rodičom a deťom či neskôr študentom by mali byť v tvorivom kontakte so zamestnávateľmi, zriaďovateľmi i manažmentmi škôl.*

ŠTANDARDY A KVALITA ŠKÔL

Všetky stupne škôl môžu zvyšovať svoju kvalitu, ak sú dobre nastavené minimálne štandardy kvality škôl podmieňujúce zaradenie konkrétnej školy do systému (siete). Dobre definované pravidlá externého i interného hodnotenia kvality práce jednotlivcej školy, ako aj systém priebežného vyhodnocovania kvality celého školského systému na celoštátnej úrovni, trvalo napojené na najnovšie vedecké poznatky v oblasti vied o výchove a vzdelávaní napomáhajú kvalitnú sebareflexiu a motiváciu zlepšovať sa.

- *Zriadime z úrovne vlády SR úrad zabezpečujúci najmä dohľad a reguláciu všetkých regionálnych škôl a školských zariadení, štátnych aj neštátnych subjektov poskytujúcich služby deťom s nariadením výkonu rozhodnutia súdu (detské domovy, reedukačné a diagnostické centrá, resocializačné centrá a pod.), všetkých ostatných subjektov poskytujúcich služby deťom a mládeži vrátane samospráv a subjektov zriadených samosprávami, inštitúcií a subjektov pre ďalšie vzdelávanie pedagógov a odborných pracovníkov, poskytovateľov vzdelávania učiteľov, vzdelávania v nápravných, chránených a probačných zariadeniach.*
- *Zavedieme externé meranie a hodnotenie kvality škôl (vrátane VŠ).*
- *Zmeníme Štátnu školskú inšpekciu a jej úlohy smerom k nezávislej audítorskej inštitúcii.*
- *Zrušíme monopol Štátnej školskej inšpekcie na hodnotenie škôl a umožníme vznik nezávislých centier auditu kvality škôl.*
- *Zavedieme povinnú autoremedúru škôl a jej zverejňovanie.*
- *Zavedieme komplexný systém merania a hodnotenia kvality na základe indikátorov, daných národnými štandardmi vzdelávania. Do komplexného systému hodnotenia zahrnieme aj výsledky celoštátneho testovania a maturít, hodnotenie študentov, absolventov a rodičov a sebahodnotenie školy.*
- *Zmeníme hodnotiace kritériá pri celoštátnych meraniach – od výsledkovo orientovaných meraní k meraniam zručností.*
- *Zavedieme systém publikovania objektívnych informácií o kvalite vzdelávania na konkrétnej škole. Ten bude obsahovať výsledky autoevalvačných aj externých nezávislých hodnotení a informácie o uplatnení sa absolventov konkrétneho odboru konkrétnej školy na trhu práce.*

LUDSKÉ ZDROJE ŠKOLSTVA – SPOLOČENSKÉ POSTAVENIE A ODMEŇOVANIE

Pre kvalitu a funkčnosť školského systému sú určujúci ľudia, ktorí vykonávajú túto náročnú a spoločensky mimoriadne dôležitú prácu. Odborní pracovníci (všetci pedagógovia, psychológovia, logopédi, ale aj terapeuti) môžu tvoriť jadro systému, iba ak sú kvalitne pripravení na svoju profesiu, sú celoživotne sústavne odborne podporovaní a nie sú zaťažovaní byrokraciou. Ich spoločenská dôležitosť sa môže prejaviť, iba ak sa zdefinujú štandardy profesie, pravidlá externého i interného hodnotenia kvality práce a iba ak sa ich spoločenská nenahraditeľnosť a kvalita odvádzanej práce premietne do primeraného a motivujúceho odmeňovania.

- *Zmeníme súčasné metodicko-pedagogické centrá na centrá podpory škôl a učiteľov, pričom budeme klásť vysoký dôraz na supervízie, programy osobnostného rozvoja a rastu, odborné a metodické poradenstvo.*
- *Vytvoríme katalóg profesijných štandardov učiteľa, ktorým zdefinujeme, akými kompetenciami má disponovať začínajúci učiteľ, samostatný učiteľ a učiteľ s prvou a druhou atestáciou.*
- *Prehodnotíme kreditný systém, ktorý je len bezhlavým a formálnym zbieraním kreditov „za účasť“, a nastavíme hodnotenie učiteľov tak, aby zohľadnil ich výkon v triede a prínos pre žiakov.*
- *Zmeníme prípravu učiteľov – od prípravy „predmetárov“ prejdeme k rozvoju osobnosti pedagóga, ktorý bude vedieť kultivovať žiakov.*
- *Zmeníme systém hodnotenia a odmeňovania – od odmeňovania podľa platových tabuliek a kariérnych stupňov prejdeme k odmeňovaniu založenému na hodnotení pedagogickej činnosti učiteľa.*
- *Zvýšime platy pedagógov v celom systéme školstva z ušetrených prostriedkov na základe dôsledného prehodnotenia nákladov v celom rezorte, najmä zastavením financovania neefektívnych priamoriadených inštitúcií a nahradením zastaraných postupov pri financovaní škôl (množstvo ručnej administratívnej práce pri administrovaní rezortných informačných systémov, vyúčtovávanie preddavkových platieb a podobne) modernými informačnými technológiami.*

SPOLOČENSKÁ ZODPOVEDNOSŤ ZA VÝCHOVU A VZDELANIE

V naplnení hlavného poslania výchovy a vzdelávania – formovanie slobodomilných, zodpovedných a príčinlivých ľudí, ktorí sa vedia a chcú postarať o seba a svojich blízkych – hrajú nezastupiteľnú úlohu rodičia. Spolu so svojimi deťmi, neskôr študenti sami, sú zahŕňaní do informovaného rozhodovania o svojej budúcej kariére a vzdelávacej ceste. Čím je spoločnosť senzitívnejšia na vzdelanosť a múdrosť, tým je vyšší predpoklad na vznik vyššej miery spoločenskej zodpovednosti vo vzťahu k školstvu a vzdelanosti.

- *Legislatívne podporíme zvýšenie účasti rodičov na ovplyvňovaní diania v škole, podporíme školy v úsilí o zvyšovanie súrodosti princípov fungovania dieťaťa doma a v škole.*
- *Podporíme zvyšovanie citlivosti verejnosti na všetky aspekty diania v školách a školstve všeobecne vrátane rozširovania obzoru rodičov v oblasti výchovy a vzdelávania detí.*
- *Podporíme vo verejnosti také vnímanie, ktoré bude odmietať pozíciu školy ako miesta, kam sa ráno odovzdajú deti, „aby ich tam niečo naučili“.*
- *Zavedieme do škôl „zmluvy s rodičmi“ ako jeden z nástrojov zahŕňania rodičov do výchovno-vzdelávacieho procesu (trvajúceho 24 hodín denne/7 dní v týždni) aj v záujme eliminácie konfliktných situácií v trojuholníku vzťahov rodič – škola – dieťa.*

VYSOKÉ ŠKOLSTVO

Hlavným cieľom v oblasti vysokého školstva je vytvorenie silných samostatne a efektívne sa spravujúcich univerzít a vysokých škôl, ktoré budú zmysluplne hospodáriť a zároveň postupne zvyšovať kvalitu poskytovaného vzdelania a primeraného vedeckého výskumu. S týmto cieľom budeme presadzovať viaceré zmeny hlavne v oblasti financovania vysokých škôl, kategorizácie vysokých škôl.

- *Dopracujeme kategorizáciu noratívov pre študijné odbory vysokých škôl a stanovíme výšku noratívov pre každú kategóriu osobitne, pričom výška noratívov bude stanovená tak, aby pokrývala väčšiu časť prevádzky bežnej vysokej školy v danom odbore.*
- *Vytvoríme schémy financovania motivujúce na zvyšovanie spolupráce fakúlt v rámci danej vysokej školy.*
- *Oddelíme financovanie vzdelávania na vysokých školách od financovania výskumu na týchto školách a vytvoríme transparentné schémy financovania výskumu, pričom budeme cielene podporovať nielen nadpriemerné výsledky vo vedecko-výskumnej činnosti, ale aj talentovaných študentov dosahujúcich dlhodobo vysoko nadpriemerné výsledky vo vedecko-výskumnej činnosti.*
- *Zavedieme systém viaczdrojového financovania vysokých škôl. Vysoká škola bude môcť získavať financie z týchto zdrojov:*
 - ✓ *noratív, ktorý bude pozostávať čiastočne z platby za počet študentov a čiastočne za kvalitu vysokej školy, pričom postupne sa bude zvyšovať platba za kvalitu vysokej školy na úkor platby za počet študentov,*
 - ✓ *platby od študentov, ktoré bude môcť vysoká škola vyberať, pričom zároveň budeme poskytovať,*
 - ✓ *spravodlivé študentské pôžičky,*

- ✓ *sociálne štipendiá,*
- ✓ *štátne štipendiá v rámci novozavedeného štátneho štipendijného programu (oddeleného od sociálnych štipendií), ktorým budeme podporovať študentov vybraných odborov podľa preferencií trhu práce a potrieb štátu.*

- *Zjednodušíme systém príspevkov na stravovanie a ubytovanie študentov vysokých škôl ich zahrnutím do noratívov.*
- *Budeme presadzovať časovo obmedzenú cieľnú podporu výučby v anglickom jazyku v záujme internacionalizácie štúdií a rozšírenia možností získať talentovaných anglicky hovoriacich študentov a nové zdroje financovania od zahraničných študentov.*

VEDA A VÝSKUM

Finančná podpora pre vedu a výskum je na Slovensku dlhodobo jedna z najnižších v EÚ. Pri prerozdelení aj toho mála peňazí sa nedostatočne zohľadňuje kvalita, paušálne inštitucionálne financovanie je mnohokrát uprednostňované pred prerozdelením na základe kvality a výkonu. Nepomer medzi nepodmieneným inštitucionálnym a grantovým (súťažným) systémom je jedným z hlavných problémov financovania vedeckých pracovísk. Grantové financovanie motivuje výkon, je oponované, čím sa zaručuje kvalita, a je preto ťažiskové vo vyspelých krajinách. V súťaži projektov prebehne prirodzený výber relevantných vedeckých inštitúcií bez štátnych zásahov. Dáme priestor aj mladým vedeckým kolektívom s progresívnymi nápadmi a nielen tým, ktoré si za desaťročia vyšliapali chodníky a dnes neprodukujú kvalitnú vedu.

- *Zmeníme výrazne pomer financovania vedy a výskumu v prospech grantového systému tak, aby pomer inštitucionálneho financovania a grantového bol 1 : 1.*
- *Zjednotíme a sprehľadníme podmienky na získanie grantov zo štrukturálnych fondov, znížime ich byrokratickú náročnosť a zakotvíme možnosť opravy formálnych chýb, aby tieto neboli dôvodom zamietnutia.*
- *Zverejníme na internete všetky priznané granty v rámci Slovenskej republiky spolu s príhlaškou, so súvisiacou kompletnou dokumentáciou a záverečnou audítorskou správou.*
- *Posilníme trend zvyšovania finančných objemov jednotlivých grantov na úkor počtu grantov a budeme preferovať dlhodobejšiu realizáciu na tri až päť rokov.*
- *Prizveme do grantových komisií významných nezávislých zahraničných vedcov a odborníkov a súčasne si vyžiadame stanoviská renomovaných zahraničných grantových inštitúcií.*
- *Nastavíme systémové opatrenia, ktoré budú eliminovať korupciu domácich súkromných agentúr angažujúcich sa v oblasti eurofondov.*

- *Zakážeme možnosť vyúčtovania succes fee (legalizovaných provízií).*

Veda na Slovensku je tajomstvom pár nadaných. Vedci majú nízku spoločenskú prestíž a o ich práci spoločnosť vie len málo. Tento fakt v kombinácii so slabým ohodnotením vedcov a nezriedka zastaraným prístrojovým vybavením spôsobuje nezaujem o štúdium technických a prírodovedných predmetov a je aj hlavnou príčinou úniku mozgov.

- *Budeme udeľovať každoročne „Vedeckú cenu“ za najúspešnejšie projekty vedcov realizované na Slovensku za posledných päť rokov v štyroch prírodovedno-technických kategóriách a v jednej spoločenskovednej kategórii, ktorá vznikne zo zjednotenia všetkých existujúcich partikulárnych cien dotovaných zo štátneho rozpočtu.*
- *Budeme dotovať Vedecké ceny celkovou sumou 15 miliónov EUR.*

V súčasnosti sú kapitoly pre financovanie vedy a výskumu v rôznych formách rozdelené pod šiestimi ministerstvami. Je to nielen byrokraticky neefektívne, ale vytvára to nežiaduco široký priestor pre rôzne záujmové skupiny produkujúce celospoločensky nepotrebnú vedu alebo vedu mizernej kvality. Prostriedky v týchto rozpočtových kapitolách nie sú navyše fixované, preto sa stáva, že prvé padajú za obeť snahám o šetrenie.

- *Presunieme prostriedky určené na aplikovaný výskum z rozpočtových kapitol rôznych ministerstiev pod ministerstvo hospodárstva a všetky ostatné prostriedky pod ministerstvo školstva.*
- *Budeme fixovať prostriedky financovania inštitúcií a projektov základného a aplikovaného výskumu tak, aby mohli byť použité výlučne na vedu a výskum.*

ŠPORT

Pri definovaní vzťahu štátu a športu je potrebné si uvedomiť dôležitú deliacu čiaru medzi vrcholovým športom a rekreačným športom. Cieľom vrcholových športovcov je dosahovanie čo najlepšieho výkonu, pridanou hodnotou môže byť reprezentácia krajiny. Cieľom štátu vo vrcholovom športe je vytvoriť podmienky na tréning a prípravu elitných jedincov a družstiev a zabezpečiť prostredníctvom práce s mládežou, aby neustále dorastali ďalší. Primárnym zdrojom jeho financovania by však mali byť športové kluby a ich sponzori. Cieľom rekreačných športovcov je zlepšiť celkovú kvalitu svojho života a upevniť si zdravie. Nie sú motivovaní výkonom a zo športových aktivít neočakávajú žiadny zisk. Cieľom štátu pri ovplyvňovaní pohybu obyvateľstva (najmä detí) v rekreačnom športe je vytvárať naň podmienky čo najširšej možnej časti verejnosti.

Súčasná vedecká poznatky preukazujú jednoznačný súvis medzi neurofyziologickou vývinovou nezrelosťou a nedostatočným a nedostatočne rozmanitým pohybom. Takéto deti i dospelí trpia najrôznejšími poruchami učenia, spávania a pozornosti, čo ich v mnohých ohľadoch diskvalifikuje z dobrého života.

Uvedomujeme si veľkú nečinnosť v oblasti športu, ktoré tu pretrváva už od deväťdesiatych rokov. Výsledkom je viditeľný úpadok slovenských reprezentácií posledných rokov na medzinárodnej úrovni.

Navrhujeme niekoľko krokov, vďaka ktorým sa situácia na Slovensku začne uberať pozitívnym smerom.

PREPOJENIE ŠKOLSTVA A ŠPORTU

- *Obnovíme tri hodiny povinnej telesnej výchovy na základných a stredných školách. Prinavrátíme tým väčší objem pohybu deťom, pričom rozvoj pohybových aktivít ovplyvní aj ich ďalší zdravý vývoj.*
- *Zavedieme špecializované pohybové programy (najmä na základných školách) podporujúce neurofyziologický rozvoj detí, pomocou ktorých napomôžeme odstraňovanie príčin neustále rastúceho počtu špecifických porúch učenia, správania a pozornosti.*
- *Zvýšime vážnosť telesnej výchovy prostredníctvom toho, že ju budú vyučovať absolventi FTVŠ aj na prvom stupni škôl.*
- *Vytvoríme normatív financovania športových potrieb pre školy. Nebudú vyčlenené peniaze všeobecne pre všetky školy, ale budú sa kategorizovať.*
- *Umožníme v osnovách TV ešte viac slobody pri výbere a tvorbe športového zamerania na danej škole, triede, chlapci/dievčatá.*

ŠPORT NA REPREZENTAČNEJ ÚROVNI

- *Podporíme mládežnícke štátne reprezentácie vo vybraných druhoch športu.*
- *Oživíme v spolupráci s odborníkmi kategorizáciu športov, ktorú nikto nezrušil, ale v praxi sa neuplatňuje. Prihliadneme na tradície, členskú základňu, popularitu, úspechy a výsledky na ME, MS kadetov a juniorov. Ušetríme približne 25 % tým, že budeme koordinovať materiálne zabezpečenie reprezentačných výberov (transparentné tendre a výberové konania „akreditovaných friem“ na všetky štátom financované aktivity v materiálnom a technickom zabezpečení reprezentačných výberov – oblečenie, letenky, hotely, doprava, servis). Zabezpečíme zmluvami minimálne štvorročnú (OH cyklus) kontinuitu v tejto oblasti.*

ŠPORTOVISKÁ

- *Budeme aktívne vytvárať podmienky na to, aby mládež mohla využívať do 18.00 h školské telocvične bezplatne. Zvýšime momentálne výrazne obmedzené možnosti na športovanie detí a dáme im možnosť sa aktívne venovať športu.*

FINANCIE

Umožníme právnickým a fyzickým osobám prispievať do športu. Zvýši sa objem peňazí pre šport, avšak súčasne zavedieme prísne normy na zúčtovanie, podobne ako je to v systéme 2 % daní.

- *Vypracujeme presný normatív financovania jednotlivých športov podľa popularity a hlavne úspechov na reprezentačnej úrovni. Zabezpečíme tým podporu úspešných športov a zamedzíme míňanie peňazí tam, kde nemajú ošoh.*
- *Určíme, koľko prostriedkov zo štátnej dotácie na jednotlivé zväzy môže byť použitých na mzdy funkcionárov.*
- *Budeme účelovo viazať peniaze zo športových lotérií, aby sa vracali naspäť do športu.*

LUCIA NICHOLSONOVÁ

v súčasnosti je štátnou tajomníčkou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. V minulosti pôsobila ako konateľka spoločnosti Imaginocommunications, ktorá sa zaoberá hlavne mediálnym poradenstvom, krízovou komunikáciou a tvorbou dokumentárnych filmov z prostredia rómskych osád a z Afriky. Počas svojej bohatej reportérskej praxe sa zameriavala hlavne na politické a sociálne témy, spracúvala reportáže o rómskych komunitách, utečencoch a deťoch z reedukačných zariadení a z detských domovov. V Kanade spolupracovala s indiánskymi komunitami a organizáciami. Aktívne ovláda anglický jazyk.

15. SOCIÁLNE VYLÚČENÉ SPOLOČENSTVÁ

Na Slovensku sa už 20 rokov hovorí o rómskom probléme, pričom v skutočnosti nie je zrejmé, o čom sa hovorí. Neexistujú relevantné dáta, narába sa výlučne s dohadmi, v lepšom prípade s kvalifikovanými odhadmi. Podľa týchto dohadov je na Slovensku zhruba 380-tisíc Rómov, z ktorých približne 200-tisíc žije rozptýlene medzi majoritným obyvateľstvom a nepredstavujú žiaden problém. Na rozdiel od zhruba 180-tisíc ľudí, ktorí žijú v koncentrovanej chudobe v rómskych osadách, ktorých máme asi 700. Nazývame ich sociálne vylúčené spoločenstvá (ďalej len SVS). Napriek obrovským finančným tokom, ktoré sa vyčlenili buď zo štátneho rozpočtu, alebo zo štrukturálnych fondov EÚ na riešenie problémov v týchto SVS, situácia sa zhoršuje a vzniká medzigeneračná chudoba, t.j. existuje tretia generácia ľudí bez vzdelania a akýchkoľvek pracovných návykov, ktorí sú v plnej miere odkázaní na pomoc od štátu. Negatívne dôsledky asociálneho správania tejto skupiny ľudí, ktoré prináša kriminalitu, v prostredí osád mnohokrát právne nepostihnuteľnú, znášajú následne aj majoritní obyvatelia.

ZMENA PRÍSTUPU K SVS

Situácia v SVS sa dá zmeniť. Potrebujeme na to používať zdravý rozum a obrátiť niekoľko zle nastavených systémov z hlavy na nohy. Základné nástroje tejto zmeny sú načrtnuté v legislatívnom návrhu zákona o sociálne vylúčených spoločenstvách, ktorý pripravilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Jeho prijatie v prvom rade umožní zbierať dáta a robiť štatistiky na inom ako etnickom princípe a následne uľahčí pomenovanie priorít, na ktoré sa dajú peniaze zo štátneho rozpočtu alebo zo štrukturálnych fondov EÚ využiť efektívne, aby priniesli skutočnú zmenu.

- *Presadíme zákon o sociálne vylúčených spoločenstvách, ktorý zdefiniuje SVS na inom ako etnickom princípe a umožní zbierať dáta týkajúce sa vzdelania, životných a sociálnych podmienok, kriminality, zamestnanosti a podobne.*

- *Nadviažeme na národné projekty terénnej sociálnej práce a komunitných centier financovaných zo štrukturálnych fondov EÚ tak, aby sme dobudovali sieť terénnych sociálnych pracovníkov a komunitných centier všade tam, kde sa nachádzajú sociálne vylúčené spoločnosti.*
- *Budeme pokračovať v opatreniach smerujúcich k efektívnemu využívaniu peňazí zo štrukturálnych fondov EÚ tak, aby sme ukončili parazitovanie organizovaných skupín na prostriedkoch EÚ a aby sme podporovali len zmysluplné projekty, ktorých efekt bude hmatateľný a v súlade s vopred jasne definovanými cieľmi v tejto oblasti.*

VZDELÁVANIE

Základom pre dlhodobejšiu zmenu v prostredí SVS je vzdelanie. V rómskych osadách nemá asi 50 % obyvateľov dokončené ani základné vzdelanie, preto je nevyhnutné robiť také opatrenia, ktoré by týchto obyvateľov motivovali na ukončenie minimálne základnej školy. Podľa analýzy Svetovej banky existuje veľmi jasná korelácia medzi deťmi zo SVS, ktoré navštevovali materskú školu, a medzi tými, ktoré sú schopné dokončiť základné až stredné vzdelanie.

- *Stanovíme povinnú predškolskú výchovu pre deti zo SVS.*
- *Presadíme také zmeny v systéme zaraďovania detí zo SVS do špeciálnych základných škôl, ktoré zamedzia ich neoprávnenému vylučovaniu z bežných typov škôl a zamedzujú tak ich lepšej príprave na život v spoločnosti.*
- *Podporíme činnosť asistentov učiteľov na štandardných školách tak, aby boli tieto schopné vzdelávať deti zo SVS.*
- *Nadviažeme vznik nároku na vodičský preukaz na dosiahnuté základné vzdelanie.*

BÝVANIE

Ľudia zo SVS sa najprv v prísnych podmienkach musia naučiť využívať výhody sociálneho bývania, kým získajú možnosť bývať v samostatných bytoch nižšieho štandardu.

- *Zastavíme v súčasnosti naplánovanú výstavbu sociálnych bytov, resp. bytov nižšieho štandardu pre marginalizované rómske komunity a nahradíme ju výstavbou iných typov budov tzv. prestupného bývania pre ľudí z SVS.*
- *Presadíme princíp zásluhovosti v rámci tzv. prestupného bývania – od najnižšej úrovne – ubytovní, v ktorých pobyt je prísne podmienený (žiaden alkohol, žiadne drogy, spoločné upratovanie, žiadne nedoplatky a zákaz akéhokoľvek znehodnocovania ubytovne alebo zariadenia), až po najvyššiu úroveň – byty nižšieho štandardu, ktoré už predstavujú samostatné bývanie.*

- *Podmienime získanie možnosti bývať v sociálnej ubytovni či v byte nižšieho štandardu participáciou na výstavbe ubytovni a bytov, poprípade na ich rekonštrukcii.*
- *Po odštartovaní systému prestupného bývania začneme s riadenou likvidáciou nelegálnych stavieb.*

ZDRAVIE

- *Zabezpečíme zdravotných asistentov v komunitných centrách a osvetu pre ľudí v SVS.*
- *Umožníme prístup ľudí zo SVS k službám reprodukčného zdravia, napríklad k dobrovoľným sterilizáciám za prísne stanovených podmienok.*
- *Podmienime vyplácanie prídavkov na deti dodržiavaním povinného očkovania.*

ZAMESTNANOSŤ

V rámci riešenia zamestnanosti je nevyhnutné dosiahnuť to, aby sa prostredníctvom nástrojov sociálnej politiky oddelili z ľudí v súčasnosti poberajúci dávky sociálnej pomoci takí, ktorí sú schopní a ochotní pracovať, a aby sa takýmto ľuďom zabezpečila práca za minimálnu mzdu, pretože je nevyhnutné pretrhnúť cyklus medzigeneračnej chudoby, aby mohli žiť z vytvorených hodnôt. Zároveň je nevyhnutné presadzovať voči neplnoletým také opatrenia, ktoré majú za cieľ zvyšovať ich vzdelanostnú úroveň pre budúce lepšie uplatnenie na trhu práce.

- *Zrušíme dávky v hmotnej núdzi a poskytneme prácu za odmenu na úrovni dnešnej minimálnej mzdy každému, kto chce pracovať.*
- *Priznáme neplnoletým, ktorí sa dostanú do evidencie nezamestnaných, pracovné miesto len za tretinu minimálnej mzdy.*
- *Priznáme 16-ročnému zo SVS, ak zostane študovať na strednej škole, štipendium v hodnote polovičnej minimálnej mzdy.*

MGR. DANIEL KRAJČER

je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Viac ako 15 rokov pôsobil v médiách, vrátane pozície top manažéra. Je členom strany SaS. Ako minister kultúry za SaS presadil okrem iného reformu verejnoprávných médií a začal masívnu obnovu slovenského kultúrneho dedičstva, vrátane obnovy a záchranu hradov.

16. KULTÚRA A MÉDIÁ

Súčasná politická a ekonomická situácia v Európe stavia kultúru do novej pozície. Nie je len oblasťou, ktorá prispieva k spoločenskému vývoju, ale má aj významný ekonomický potenciál a stáva sa strategickým odvetvím spoločnosti.

Hoci Stratégia štátnej kultúrnej politiky, ktorú schválila vláda Slovenskej republiky koncom roka 2004, a najmä úvodná fáza jej implementačného procesu, stanovila vcelku reálne priority a nástroje na ich dosiahnutie, viaceré z nich zostali na okraji záujmu. Zmenou politicko-ekonomických podmienok v posledných rokoch sa tieto neriešené problémy stali priam akútnymi. Príkladom sú čoraz viac a viac chýbajúce legislatívne úpravy umožňujúce viaczdrojové financovanie kultúry a kultúrnych služieb či nástroje na podporu rozvoja trhu.

Našou víziou je, aby v roku 2016 bola kultúra chápaná ako sektor, do ktorého je nielen vhodné, ale aj výhodné investovať čas, ľudský potenciál a finančné zdroje. Je nevyhnutné priznať kultúre adekvátny význam a posunúť ju na novú pozíciu v spoločnosti, reálne zhodnotiť jej ekonomický potenciál, prínos k sociálnej súdržnosti, lepšiemu vzdelávaniu, vidieť ju ako jedinečný zdroj inovácií pre budúcnosť, vnímať jej multiplikačný efekt a zároveň ju vo väčšej miere chápať ako prostriedok národnej hrdosti a identity.

Vnímame kultúru ako strategické odvetvie rozvoja spoločnosti. Je nevyhnutné vyhodnotiť súčasný stav kultúry v SR a existujúce formy jej financovania a zaviesť funkčný a koordinovaný systém viaczdrojového financovania.

- *Maximálne využijeme finančné prostriedky z aktuálneho programovacieho obdobia (na roky 2007 až 2013) pre oblasť kultúry – Operačný program Informatizácia spoločnosti, prioritná os 2 (Rozvoj pamätových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry),*

Regionálny operačný program, prioritná os 3 (Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu) a prioritná os 7 (Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013) a Nórsky finančný mechanizmus.

- *Pre budúci viacročný finančný rámec EÚ (na roky 2014 až 2020) pripravíme samostatný operačný program alebo samostatnú prioritnú os pre oblasť kultúry, ktoré by zohľadňovali integrovaný prístup k ochrane a obnove kultúrneho dedičstva a súvisiaceho turizmu, budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry, systematický rozvoj ľudských zdrojov so zameraním na aktuálne kultúrne služby, inovácie v oblasti kultúry a tvorivého hospodárstva, podporu a rozvoj služieb s využitím potenciálu umenia a umeleckých remesiel.*
- *Na dosiahnutie synergie medzi kultúrou, vzdelávaním a priemyslom vytvoríme strategické partnerstvá medzi rezortmi (príkladom je úspešná spolupráca s rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny na projekte obnovy hradov nezamestnanými, spolupráca so Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch pri vypísaní výzvy v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast určenej pre obnovu pamiatok v súkromnom vlastníctve).*
- *Zmapujeme využitie mimorozpočtových zdrojov a nepriamych nástrojov na podporu kultúry v EÚ, vhodné systémy navrhne aplikovať v prostredí SR, motivujeme privátny sektor na podporu kultúry – napríklad výnosmi z lotérií a hazardných hier, rovnako aj nepriamym systémom podpory prostredníctvom asignácie z daní.*
- *Vypracujeme model viacúrovňového a viaczdrojového financovania kultúrnej inštitúcie ako novej právnej formy, ktorý umožní efektívnejšie využívanie obmedzených verejných zdrojov. Nová organizačno-právna forma prinesie možnosť viaczdrojového financovania a umožní vstup viacerých zakladateľov (napríklad ústredný orgán štátnej správy, VÚC, obec, respektíve aj privátny sektor).*
- *Zmeníme dvojpercentnú dodatočnú daň pre umelcov na príspevok vybraný na dobrovoľnej báze. Transformujeme umelecké fondy na nadácie. Umelecké fondy môžu aj naďalej fungovať ako alternatívny neštátny zdroj financovania kultúry, avšak na báze výnosov zo svojho majetku, príjmov z dlhodobých vkladov a finančných investícií a prostredníctvom darov a sponzorských príspevkov. Nájdeme ďalšie adekvátne modely financovania pôvodnej tvorby.*

Dobre pripravení a adekvátne ohodnotení ľudia sú základom pre kvalitné a úspešné fungovanie kultúry na Slovensku. Vytvorenie kvalitného prostredia zabezpečujúceho dobrý rozvoj a dostatok finančných zdrojov je pre nás hlavným cieľom. Zefektívňujeme rozvoj ľudských zdrojov, zlepšujeme postavenie pracovníkov v oblasti kultúry a umelcov a pokúsime sa eliminovať dôvody odlivu talentovaných umelcov a tvorcov do zahraničia.

- *Zlepšujeme postavenie umelcov a pracovníkov v oblasti kultúry definovaním ich pozície v spoločnosti. Spracujeme revíziu mzdovej politiky v rezorte, zabezpečíme vyhovujúce mzdové podmienky s cieľom dosiahnuť zodpovedajúce finančné ohodnotenie ich práce a zabrániť*

odlevu mladých umelcov a odborníkov do finančne vyhovujúcejších pracovných oblastí.

- Vytvoríme podmienky na efektívnejší rozvoj ľudských zdrojov. Zabezpečíme systematické permanentné kvalifikačné vzdelávanie a zvyšovanie odbornej úrovne pracovníkov v kultúrnom sektore.

Budeme pokračovať v reformách verejnoprávných médií.

- Po fúzii STV a SRo, ekonomickej reštrukturalizácii a oddlžení vstupuje RTVS do roku 2012 s vyrovnaným rozpočtom. Od roku 2013 bude fungovať aj nový systém financovania verejnoprávneho vysielania. Budú zrušené úhrady za služby verejnosti a nahradené príspevkom zo štátneho rozpočtu. Zníži sa aj limit vysielanej reklamy (v roku 2012 1 %, od roku 2013 0,5 %). V ďalšej fáze reforiem vyriešime problematiku spoločnej budovy a spoločnej technickej bázy RTVS. V programovej oblasti zdefinujeme termín služba verejnosti.
- V rámci pripravovanej transformácie Tlačovej agentúry SR navrhujeme jej začlenenie do štruktúry RTVS.

Zmodernizujeme legislatívu v oblasti médií, audiovizie a autorského práva.

- Novelizujeme autorský zákon v súvislosti s aktuálnymi výzvami on-line prostredia, predovšetkým sprístupnenia chránených obsahov a nakladania s nimi, lehoty ochrany autorského práva, použitie osirelých diel a podobne.
- Novelizujeme zákon o vysielaní a retransmisii a tlačový zákon, pripravíme nový zákon o Audiovizuálnom fonde a vytvoríme priaznivejšie legislatívne podmienky na filmovú tvorbu.

Podľa článku 1 Ústavy SR sa Slovenská republika neviaže na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Financovanie cirkví by malo v čo najväčšej miere zohľadňovať vzťahy medzi nimi a jednotlivými veriacimi a nemalo by byť určované politickou mocou.

- Zrovnoprávnime financovanie cirkví, náboženských spoločností a organizácií pracujúcich v treťom sektore prostredníctvom zavedenia systému asignačnej dane, teda poukázanie časti zaplatenej dane na základe slobodného rozhodnutia daňovníka. Podobný systém financovania činností cirkví a tretieho sektora funguje úspešne aj v iných krajinách. Z asignovanej dane budú financované registrované cirkvi, tretí sektor, ale aj obnova kultúrnych pamiatok (národné kultúrne pamiatky vo vlastníctve cirkvi aj vo vlastníctve necirkevných subjektov).
 - ✓ Daňovník bude môcť rozhodnúť v daňovom priznaní, komu poukáže 1 % zo základu dane, pričom oprávneným prijímateľom budú registrované cirkvi a náboženské spoločnosti, neziskové organizácie, nadácie a občianske združenia, ktoré sú aj v súčasnosti registrované na príjem 2 % z dane z príjmu.
 - ✓ Daňovník bude môcť rozdeliť svoju časť zaplatenej dane na časti medzi jednotlivé subjekty.
 - ✓ Neasignovaná časť bude plynúť štátu na osobitný účel – obnovu národných kultúrnych pamiatok, pričom bude rozdelený v pomere 50 % na obnovu pamiatok vo vlastníctve cirkví a 50 % na obnovu pamiatok vo vlastníctve necirkevných subjektov.

MGR. RICHARD FEKETE
je absolventom Katedry psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, patrí medzi zakladajúcich členov politickej strany Sloboda a Solidarita. Má vyše 15 ročnú prax v marketingovej komunikácii a poradenstve, vlastní a riadi poradenskú firmu. Popri svojej podnikateľskej činnosti sa už od vysokoškolských čias angažuje prácou v treťom sektore, najmä v oblastiach ochrany zvierat, životného prostredia a práv menších. Je jeden z organizátorov Dúhového PRIDE pochodu za práva LGBT osôb a z podporovateľov Bratislava Marihuana March.

17. OSOBNÉ SLOBODY

Slobodu jednotlivca, ktorú považujeme za základnú hodnotu, chápeme ako možnosť jednotlivca plnohodnotne sa realizovať v spoločnosti bez ohľadu na jeho osobitosti. Nie je pritom dôležité, či tieto osobitosti vyplývajú z jeho pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Realizáciou v spoločnosti nemáme na mysli len získanie ekonomických výhod, ako je vzdelanie, zamestnanie a primerané sociálne zabezpečenie, ale aj možnosť kultúrne a spoločensky sa rozvíjať aj vzhľadom na svoj národnostný, etnický a sociálny pôvod, náboženský a politický svetonázor vrátane možnosti slobodne sa rozhodovať o rodinnom a sociálnom živote.

Na základe vyššie uvedeného sa domnievame, že vo sfére osobného života jednotlivca ešte stále existuje veľké množstvo oblastí, do ktorých štát zasahuje neprimeraným spôsobom. Niektoré z týchto oblastí navrhujeme v nižšie uvádzaných opatreniach upraviť tak, aby viac zodpovedali vyššie uvedeným hodnotám.

Vo všeobecnosti v oblastiach týkajúcich sa realizácie jednotlivca patriaceho do menších identifikovateľných na základe vyššie uvedených kritérií podporíme vždy také opatrenia, ktoré zabezpečia čo najväčšiu mieru slobody jednotlivca, rešpektujúc oprávnené záujmy spoločnosti ako celku. Cieľom uvedeného prístupu by malo byť vytvorenie tolerantnej spoločnosti, v ktorej bude zabezpečená plnohodnotná kvalita života pre všetkých jej príslušníkov bez ohľadu na ich vzájomné odlišnosti.

DEKRIMINALIZÁCIA MARIHUANY

V súčasnosti sa viac ako polovica mladých ľudí dostáva do priameho osobného kontaktu s marihuanou, a to čoraz mladšie vekové kategórie. Doterajší systém represie a boja proti užívaniu drog, závislosti od drog, ale aj boja proti obchodovaniu s drogami sa ukázal ako neúčinný a nedostatočný. Na druhej strane, trestnoprávny postih za čo i len jednorazové užitie marihuany je postavený na úrovni usmrtienia z nebanlivosti či zneužitia tvrdých drog, pokiaľ ide o výšku trestu, pričom nebezpečnosť týchto konaní pre spoločnosť je omnoho vyššia. Trestné stíhanie tak môže mať v konkrétnych prípadoch priamo za následok nedokončené vzdelanie a stigmatizáciu záznamom v registri trestov, čo výrazne sťažuje uplatnenie sa takéhoto mladého človeka na trhu práce. Dekriminalizáciou marihuany zabránime nežiaducemu zhoršovaniu spoločenského uplatnenia ľudí následkom neprimeraného trestného stíhania pri kontakte s marihuanou na úrovni užívateľa a ostatnými navrhovanými opatreniami zvýšime účinnosť a komplexnosť miery odbornej prevencie.

Pri posudzovaní trestnoprávnej zodpovednosti rozlíšime užívateľa od dílera, pretože je omnoho dôležitejšie pre ochranu spoločnosti postihovať závažnú trestnú činnosť dílerov smerujúcu k výrobe a distribúcii omamných látok.

Marihuana je pravdepodobne najstaršou liečivou rastlinou, je nádejou na zmiernenie utrpenia a kvality života u ťažko chorých pacientov v terapii chronickej bolesti, onkologických ochorení, roztrúsenej skleróze (neurodegeneratívne procesy), Parkinsonovej chorobe, Alzheimerovej chorobe a epilepsii. Využitie marihuany na medicínske účely je povolené v Českej republike, Švajčiarsku, Rakúsku, Izraeli, Fínsku, Číne, Kanade a v 22 štátoch USA a ďalších sedem chráni svojich občanov pred federálnym zákonom. Nechceme brániť využívaniu liečiv vyrábaných z marihuany, ak človeku môžu pomôcť pri liečbe ochorení.

- *Prekvalifikujeme držbu marihuany v množstve nepresahujúcom päť gramov sušiny z trestného činu na priestupok, ktorého následkom už nie je záznam v registri trestov.*
- *Upravíme tresty za priestupky spáchané držbou marihuany tak, že v prípade zadržania množstva menšieho ako dva gramy sušiny budeme tento priestupok riešiť jej zhabaním a dohovorom na mieste. Držbu v množstve dva až päť gramov budeme riešiť jej zhabaním a formou ukladania alternatívnych trestov so systematickým využitím komplexných odborných preventívnych programov.*
- *Pri priestupkoch mládeže do 18 rokov (vrátane držby menšej ako dva gramy) zapojíme do preventívneho programu spolu s mladistvým alebo maloletým aj jeho zákonného zástupcu. Rozšírime možnosti komplexnej odbornej pomoci rodičom mladistvých a maloletých, ktorí o ňu požiadajú z vlastnej iniciatívy pri problémoch so zvládaním výchovy.*
- *Predaj alebo pokus o predaj, výrobu alebo iné konanie, ktorého účelom je ekonomický prospech, alebo podanie mládeži kvalifikujeme i naďalej ako trestný čin.*

DEKRIMINALIZÁCIA PESTOVANIA KONOPE PRE VLASTNÚ POTREBU

Samotnou dekriminalizáciou užívania marihuany sa nevyrieši jeden zo závažných negatívnych dôsledkov existencie drog v našej spoločnosti, a to fungovanie čierneho trhu s týmito látkami. Ako vyplýva z analýzy OSN, štáty na celom svete dlhodobo prehrávajú boj s drogovou kriminalitou a užívanie drog neustupuje napriek množstvu opatrení, ktoré štáty v boji s touto kriminalitou realizujú. Na druhej strane si uvedomujeme, že nie je možné na uvedený problém poskytnúť jednoduché riešenie.

Považujeme však za dôležité spolu s dekriminalizáciou užívania marihuany navrhnúť riešenie toho, ako sa užívateľ marihuany môže dostať k rastline pre vlastnú spotrebu bez toho, aby musel podporovať nelegálny obchod s ňou. Mnohé štáty vrátane Českej republiky zároveň s prijatím právnej úpravy dekriminalizujúcej držbu marihuany pre vlastnú potrebu v obmedzenom malom množstve pristúpili aj k dekriminalizácii pestovania konope v obmedzenom malom množstve.

- *Dekriminalizujeme pestovanie troch rastlín konope jednou osobou.*
- *Iné formy výroby marihuany vrátane pestovania väčšieho množstva rastlín alebo kolektívneho pestovania alebo iné nakladanie s touto látkou kvalifikujeme ako trestné činy rovnako ako doteraz.*

ŽIVOTNÉ PARTNERSTVÁ PÁROV ROVNAKÉHO POHLAVIA

Páry rovnakého pohlavia sú v našej spoločnosti realitou, pričom spolužitie takýchto párov v inštitucionalizovanom životnom partnerstve je realizáciou práva týchto osôb na plnohodnotný rodinný život a prvkom slobody jednotlivca, ktorú chceme v rámci našich hodnôt presadzovať. Okrem toho, že toto opatrenie prinesie nesporné zvýšenie kvality každodenného života týchto párov, zároveň prináša výhody pre celú spoločnosť, pretože ním zvýšime mieru ich zodpovednosti a sociálnej stability.

- *Pre páry rovnakého pohlavia zavedieme nový právny inštitút životného partnerstva založený na princípe vzájomnej vyživovacej povinnosti partnerov zakladajúci medzi partnermi príbuzenský vzťah so všetkými právnymi následkami vrátane dedenia zo zákona v I. dedičskej skupine.*
- *Súčasťou práv a povinností vyplývajúcich zo životného partnerstva nebude možnosť uzatvoriť ho pred dovŕšením 18. roku veku, nevznikne vyživovacia povinnosť rozídených životných partnerov ani možnosť adoptovať deti takýmto párom.*

TRANSGENDER OSOBY – ZMENA POHLAVIA

V súčasnom právnom stave je zmena pohlavia/rodu osoby spojená s viacerými negatívnymi dôsledkami pre takéto osoby. Zo zdravotného hľadiska existuje len diagnóza „porucha sexuálnej identity“. Základný a chybný postoj spoločnosti k transgender osobám je, že sú „chorí“ a medicínsky sa liečia operatívnou zmenou pohlavia. Zároveň však nie je stanovený základný štandard zdravotnej starostlivosti, ktorý sa má v danom prípade poskytnúť, čoho dôsledkom je skutočnosť, že časť zákrokov je poskytovaná z verejného zdravotného poistenia a iné je nevyhnutné uhrádzať osobou podstupujúcou zmenu pohlavia.

Platná právna úprava zároveň nevytvára priestor na plnohodnotné zaradenie sa takejto osoby na trhu práce alebo do rodinného života, pretože nerieši komplexne napríklad zmenu totožnosti osoby ani práva a povinnosti v manželstve a rodičovstve.

- Zadefinujeme rámec zdravotnej starostlivosti, ktorá sa má osobe podstupujúcej zmenu pohlavia/rodu v tejto súvislosti poskytnúť.
- Presadíme takú právnu úpravu zmeny pohlavia/rodu osoby, ktorá bude upravovať úplnú zmenu totožnosti tak, aby umožnila plnohodnotné zaradenie na trh práce, a právnu úpravu rodinného života takejto osoby tak, aby boli v čo najväčšej možnej miere rešpektované rodinné väzby, ktoré mala táto osoba pred zmenou pohlavia/rodu.
- Pripravíme program zmeny prístupu k takýmto osobám zo strany štátnych orgánov a informačný rámec komunikácie o zmene pohlavia s verejnosťou.

PRÁVNE VZŤAHY MEDZI MANŽELMI

Zo štatistík Štatistického úradu SR pre rok 2010 vyplýva, že viac ako 40 % manželstiev uzatváraných na Slovensku končí rozvodom manželstva a v 90 % prípadoch súdy návrhu na rozvod manželstva vyhovejú. Napriek týmto skutočnostiam neexistuje možnosť zjednodušiť postup pri rozvode manželstva ani v takom prípade, že obaja manželia s rozvodom súhlasia a nie je potrebné upravovať vzťahy k maloletým deťom, pretože sa na tom vedia manželia dohodnúť, z manželstva nepochádzajú žiadne deti alebo sú deti pochádzajúce z manželstva plnoleté.

Pokiaľ ide o majetkové vzťahy medzi manželmi, v právnom režime socialistického usporiadania vlastníctva, keď bolo málo vecí súčasťou súkromného vlastníctva, nebolo potrebné systematicky riešiť práva a povinnosti manželov k veciam nadobudným do bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo dlhom vznikajúcim počas trvania manželstva. Pozostatkom z tohto obdobia je skutočnosť, že v súčasnosti je možné len vo veľmi obmedzenej miere upravovať práva a povinnosti manželov vo vzťahu k ich spoločnému majetku odchylné od právnej úpravy v Občianskom zákonníku. Uvedené chápanie spoločného vlastníctva manželov nezodpovedá ekonomickej realite a môže byť dôvodom, prečo sa niektorí ľudia rozhodnú radšej manželstvo neuzatvárať, aby sa vyhli v prípade rozvodu manželstva dlhým a nákladným sporom o rozdelenie majetku nadobudnutého počas trvania manželstva.

- Presadíme právnu úpravu, ktorá by umožnila manželom uzatvárať zmluvu formou notárskej zápisnice, ktorou si budú môcť podľa svojho uváženia upraviť vzájomné práva a povinnosti k spoločne nadobudnutému majetku vrátane možnosti dohodou vylúčiť bezpodielové spoluvlastníctvo.
- Presadíme právnu úpravu, ktorá umožní zmluvu modifikujúcu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov uzatvárať aj snúbencom pred uzavretím manželstva.
- Presadíme právnu úpravu, ktorá zjednoduší rozvod manželstva v prípade, ak sa manželia na rozvode mimosúdne dohodnú.

VÝHRADA VO SVEDOMÍ

V rámci hodnôt, ktoré zastávame, rešpektujeme možnosť uplatniť si výhradu vo svedomí z akéhokoľvek, nielen náboženského dôvodu, pretože sa tým umožňuje jednotlivcovi slobodne sa rozhodovať o uplatňovaní vlastných hodnôt aj v rámci výkonu svojho povolania. Zároveň je však nevyhnutné podriať uplatnenie výhrady vo svedomí istým podmienkam tak, aby jej uplatňovaním v praxi nedochádzalo k porušovaniu práv iných.

- Presadíme možnosť uplatniť si výhrady vo svedomí zo strany zamestnanca v súkromnej a verejnej sfére za podmienky, že rozsah a spôsob jej uplatnenia je vopred presne dohodnutý so zamestnávateľom v pracovnej zmluve, pričom odstúpenie od výhrady vo svedomí zo strany zamestnanca nemôže byť dôvodom zrušenia pracovnoprávnej zmluvy zo strany zamestnávateľa.
- Zabezpečíme, aby ktokoľvek mohol využívať služby, ktorých poskytovanie štát garantuje, a to aj v prípade, že zo strany verejných zamestnancov dochádza k uplatňovaniu výhrady vo svedomí.

www.strana-sas.sk